

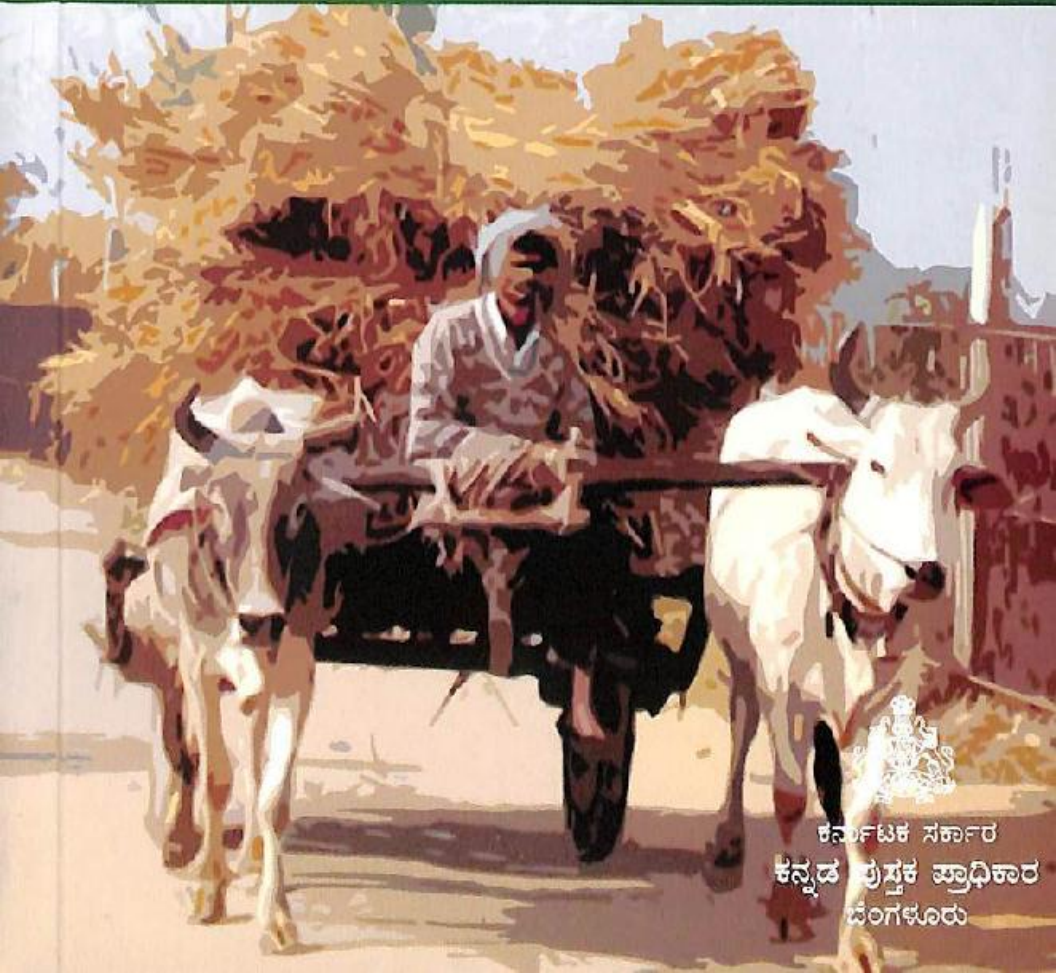
ದೇಸಿ ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನ

ಕಂಪುಟ

7

ನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆ

ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ
ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇಲರ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು

ದೇಶಿ ಕೃಷಿ ಸಂಪುಟ

ನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆ

ಭಾಗ - ೧

ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ
ಹಾಗೂ
ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೨

ದೂರವಾಣಿ : ೨೨೪೮ ೪೫೧೬

Nirmana Kale Part-I-Anandatheertha Pyati and Part-II-Narendra Rai Derla,
Published by Ashok N. Chalawadi, Administrative Officer, Kannada Pustaka
Pradhikara, Kannada Bhavana, J.C. Road, Bangalore-560 002.

© ಲೇಖಕರು

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ: ೨೦೦೮

ಪುಟಗಳು : xvi + ೬೮ + ೬೦ = ೧೪೪

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೬೦/-

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

©Author :

First Print : 2008

Page : xvi + 68 + 60 = 144

Price : Rs. 60/-

Copies : 1000

ISBN : 81-7713-246-6

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಅಶೋಕ ಎನ್. ಚಲವಾದಿ

ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೨

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ

ಕರಡು ತಿದ್ದಿದವರು : ಲೇಖಕರು

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ :

ಇಳಾ ಮುದ್ರಣ

ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೨೬, ದೂ: ೨೬೭೫೭೧೫೯

ಮುದ್ರಕರು :

ರಾಜಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

ನಂ. ೫೯, ೪ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೨೬, ದೂ: ೨೨೨೩೪೦೬೬

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಬಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ

ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಶಿವಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆ

ಡಾ. ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಭರವಂಗೌಡ

ಜಿ. ನಾರಾಯಣರೆಡ್ಡಿ

ಶ್ರೀ ಹೊರೆಯಾಲ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ. ಕಾಶಿನಾಥ ಅಂಬಲಗಿ

ಡಾ. ಶರಣಮ್ಮ ಗೋರೆಬಾಳ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶೀಲಾ ತಿವಾರಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಎನ್. ಚಲವಾದಿ

ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಲೇಖಕರು

೧.	ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು	ಶ್ರೀಪದ್ಮೆ
೨.	ಅರಣ್ಯ	ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ
೩.	ಬೀಜ	ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದ್
೪.	ಆಹಾರ/ಆರೋಗ್ಯ	ಬಿ.ಎಸ್. ಸೋಮಶೇಖರ್
೫.	ಕೃಷಿ ಆಚರಣೆ	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಹೊಸಪಾಳ್
೬.	ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು	ಗಾಣದಾಳು ಶ್ರೀಕಂಠ
೭.	ನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆ	ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ, ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ
೮.	ಕೀಟ/ರೋಗ	ವಿಜಯ ಅಂಗಡಿ
೯.	ಜಾನುವಾರು	ಡಾ. ಎಂ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ
೧೦.	ಕುರಿಸಾಕಣೆ	ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ರಘುಪತಿ
೧೧.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ	ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಬೇಳೂರು

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಭೌರತ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ದೇಶವೆಂಬುದು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಖ್ಯಾತಿ. ಈಗ ಈ ಖ್ಯಾತಿ ಬಹುತೇಕ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಮಾಯಾ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಜೀವನ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯೆಂಬುದು ಕೈಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಕಾಯಕವನ್ನೂ ಬಿಡಲೂ ಆಗದ, ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಗದ ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿ ರೈತನ ಬದುಕು ಡೋಲಾಯ ಮಾನವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವಲ್ಲ; ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಯೋಜನೆ ಕೃಷಿ ನೆಲವನ್ನು ಬಂಜೆ ಯಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳ ಕೈಗೊಂಡೆ ಯಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಪಂಡಿತರು ತುಂಬಾ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪಶುಪಾಲನೆ ನಾಶವಾಯಿತು. ಕೃಷಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನಾಶವಾದವು. ನೆಲದ ಜೀವಸತ್ವ ಹಾಳಾಯಿತು, ನಿಸರ್ಗದ ಜೀವಸರವಳಿ ಸಾಕಷ್ಟು

ಹಾನಿಗೀಡಾಯಿತು. ಗುಂಡು ತೋಪುಗಳು ಇಲ್ಲವಾದವು. ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿ ಕುಂಟೆ ಬೆಂಚೆ ಪೆಂಚೆ ತಲಪರಿಗೆಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾದವು. ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ತಾಣಗಳಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಸಂಕುಲಗಳ ಬದುಕಿನ ಜೀವನಾಡಿ ಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನುವುದಾದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನಿಸರ್ಗ ವಿರೋಧಿಯನ್ನೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನಪದರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ದಂಧೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಸುಬಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಜೀವನ ಧರ್ಮವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಒಂದು ನೆಲಮೂಲ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಂದು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪಂಡಿತರ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳ ಹುನ್ನಾರದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಡೆಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಬೃಹತ್ತಿನ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಕನಸಿದ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಈ ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿತು. ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಗೆ ಮೋಹಿತನಾದ ರೈತ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳ ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಕಿದ. ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ರೈತನ ಭೂಮಿಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಆಡವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಲಕೊಟ್ಟವು. ಸಾಲ ಪಡೆದ ರೈತ ಬೋರು ಕೊರೆಸಿದ, ತಂತಿಬೇಲಿ ಹಾಕಿದ. ಸಿಕ್ಕ ನೀರಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ. ಒಂದು ಬೋರು ಹೋಗಿ ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಆಗಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ತತ್ಪಾರವಾದ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರೈತ ತನ್ನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಬಡ್ಡಿಗೇ ಬಡ್ಡಿ ಸೇರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅಸಲಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಸುಸ್ತಿಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ರೈತನನ್ನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಹಿಂದೆ ಎಂಥ ಬರದಲ್ಲೂ ರೈತ ತನ್ನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲ ತೀರಿಸಲಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾವಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಎಂದೂ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಯುವಕರ ಪಡೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಮಾಸಿಕ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಜೀತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಗುಟ್ಟಾ ಸಾರಾಯಿಗಳ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ದುಡಿತದ ನಡುವೆ ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಕೊಡುವ ಚಟಗಳು ಇವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಚ್ಚು ಲಾಂಗುಗಳ ಉಪ್ಪಿ ಶಿವು ನಾರಾಯಣರು ಅವರನ್ನು ಸಿನಿಮಾ ಎಂಬ ಭ್ರಾಮಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ರೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವವರು ಮುದುಕರು ಕೈಲಾಗದವರು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು. ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಾರದ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವವರು. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹುಡುಗರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಿಕ್ಕಂತೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬೀದಿಗಳು ಬಿಹೋ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿಕಾಯಕದಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಗರದ ಭೂ ಮಾಫಿಯಾ ಜಗತ್ತು ಕಬಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ದಾರುಣತೆಯ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಹಠಮುನಿಯಂತೆ ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಕೃಷಿಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತತ್ತರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿದರೂ ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಗೆ

ಜೋತುಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ನಡುವೆ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಯೋಗದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡವರೂ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದು ಕೃಷಿ ಬದುಕು ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದೆ. ಇಂಥ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ದೇಶಿ ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನದ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಲವು ಜೈವಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಏಕ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾಗಿ ಇದೇ ನಿಜವಾದ ದೇಶಿ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವ ನೆಲನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿತ ಮಾತುಗಳ ಸೂಕತದಲ್ಲಿ ರೈತರನ್ನು ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನೆಲಮೂಲ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಎಂದೂ ಏಕಮಾದರಿಯದಲ್ಲ. ಅದರ ಗುಣವೇ ಬಹುತ್ವ ಮೂಲದ್ದು. ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಜನ್ಯವಾದದ್ದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶಿ ಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವಾಗ 'ದೇಶಿ' ಪದವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ದೇಶಿ ಎಂಬುದು ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಪೂರಕವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಬಳಸುವ ಪದವಲ್ಲ. ಅದು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಪದವಾದರೂ ಅದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತಲೇ ಏಕ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ ಅನೇಕ ಎಂಬುದನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತೀತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗಲಂತೂ ಅದರ ಬಹುತ್ವದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣುವಂಥಾದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಮಲೆನಾಡು, ಆರಮಲೆನಾಡು, ಬಯಲು ಸೀಮೆ, ಬೆಂಗಾಡುಸೀಮೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭೂವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ ಮಳೆ ಬಿಸಿಲಿನ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀರ ವಿಭಿನ್ನವೂ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆದದ್ದು. ಆದರೆ ಮಲೆನಾಡು ಎಂದ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಏಕಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ತಪ್ಪು. ಕೊಡಗು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಆಯಾ ನೆಲದ ಗುಣವಿಶೇಷತೆಯ ಆಸ್ಮಿತೆಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ದೇಶಿ ಎಂಬುದು ಐದು ಮೈಲಿಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಧಾಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಅನನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅನನ್ಯತೆಯ ಅರಿವೆಂಬುದು ಆಯಾ ನೆಲಮೂಲದ ಅನುಭವ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವಾಕಗೊಂಡು ಮೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಕೆರೆ ಬಯಲಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಐದು ಮೈಲಿ ಆಚೆಗಿರುವ ಕುಂಟೆ, ಬೆಂಚೆ, ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡ ಬಯಲಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ, ಬಿತ್ತುವ ಬೀಜ, ಬಳಸುವ ಗೋಡುಗೊಬ್ಬರ ಉಪಕರಣ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ, ಕಾಲಮಾನ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಅರಿವಿನ ಪಕ್ಷಿಫಲಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನ. ಇದು ದೇಶಿವಿಜ್ಞಾನ. ಇಂಥ ಅರಿವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಮೂಲ ಬೇರಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಗ್ಗದ ನೆಲಕ್ಕೆ ವೆನಿಲಾ ಹಾಕುವುದು ಮಿಡಿ ಸೌತೆ, ಬೀಟೆ ಹತ್ತಿಯ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ

ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವುದು ಆಗಬಾರದು. ನಿರೀಜ ತಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿರುವ ಬೀಜ ಗೊಬ್ಬರ ಔಷಧಿ ಕಂಪನಿಗಳ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಮೋಸಜಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಡರೈತರು ಹಾಳಾಗಿರುವುದು ಹೀಗೆ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಷರ ಬುದ್ಧಿಯ ಕೃಷಿ ಪಂಡಿತರು ಇಂಥ ಹುನ್ನಾರಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಣಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಇದು ತಪ್ಪಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಇವರ ದಂಧಾದಂಧಿಯ ಆಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಜೀವಜಗತ್ತು ರಕ್ಷಿತವಾಗಬೇಕು. ಭೂಮಿಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ವಂಚನೆಯಸಗದಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ದೇಸಿಜ್ಞಾನ ಪದ್ಧತಿ ಅಳಿದುಹೋಗಬಾರದು. ಅದನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸುತ್ತ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಪಂಡಿತರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಮುಖಿಗಳಾಗದೆ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆಯ ಶ್ರಮ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ನೆಲಮೂಲ ತಳಿಗಳ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಸಿಯ ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡು ನೆಲನಿಷ್ಠೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಕಡೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ.

ಇಂದು ದೇಸಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ; ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ; ಸಹಜ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ. ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಈ ಮೂರೂ ಮಾದರಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಆಶಯ ಒಂದೇ; ಭೂಮಿಯ ಜೈವಿಕ ಸತ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡದೆ ಉತ್ತು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಹಣದ ವಿಚ್ಛಿಲ್ಲದೆ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಸರಳ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವುದು. ದುರಾಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗದೇ ನಿರಾಶೆಯ ಕೂಪಕ್ಕೂ ಬೀಳದೇ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯ ಕೃಷಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಮೂರೂ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ವಿಷ ಉಣ್ಣಿಸುವ ದ್ರೋಹ ಚಿಂತನೆಗೆ ಎಂದೂ ತೊಡಗಿದವುಗಳಲ್ಲ. ನೆಲ, ಜಲ, ಹವಾಮಾನಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಕೃಷಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡವು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾಶವಾಗದ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಾನಾಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಜೈವಿಕ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ಮೂರೂ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ದೇಸಿ ಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಪರಸ್ಪರ ಬಳಕೆಯ ಪೂರಕ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇದೆ. ಹಾಗಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯ ಹೊಸತನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಈ ಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿರುವ ಕೃಷಿ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವೂ ಅತೀರಣೆಗಳ ಅವಾಂತರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು

ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಭ್ರಮೆಗಳ ಬೆನ್ನುಹತ್ತುವ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಇದಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗವೆಂಬುದು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎರವಾಗದಂತೆ ಬದುಕನ್ನು ಅರಿಯುವ, ಬದುಕನ್ನು ಬಾಳುವ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ. ತಾನೂ ಬದುಕಿ ಜೀವಜಗತ್ತನ್ನೂ ಬದುಕಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವನಮಾರ್ಗ. ಇಂಥ ಒಂದು ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸದಾ ಹಂಬಲಿಸುವ ಜನಪದ ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದೆ. ಅವರ ಎದೆಯೊಳದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರೂ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನ ನೆನಪಾಗಿ ನೆಲದ ಕರ್ಮರೂಪಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯಾಗಿ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಓಯುಸಿಸ್‌ಗಳಂತೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಉಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತ ರೈತ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಅಪಸ್ವರಗಳು ಕೇಳಬಂದವು. ಕೃಷಿಗೂ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಪುಸ್ತಕ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಕ್ಷರ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಹಾಗನ್ನಿಸುವುದು ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುವ ಇಂಥ ಜಾಡ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಚಿಂತನೆ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದ್ದು ಎನ್ನುವ ಮೇಲರಿಮೆಯ ಭಾವ ಅಕ್ಷರ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರದ್ದಾದರೆ ಅದು ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದರ ಸೂಚನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು, ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಸಾನ ವಾಗುವ ಪರಿಪಾಠ ತಪ್ಪಬೇಕು. ಇವುಗಳು ನಮಗೆ ಏನು ಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಶ್ರಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗೆ ಇವುಗಳ ಭಾಜನವಾಗಬೇಕು. ಶ್ರಮಿಕ ಬಹುಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೇರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಬೇಕು. ಜನರ ಬೆವರಿನ ಸಂಪತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ನೈತಿಕ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬೇಕು. ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಇದನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗೆ ಕೈಚೋಡಿಸಿದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ನೂರಾರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವುದು ಕರ್ತವ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ದೇಶ ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯ ಬಂಧುಗಳು ಒಕ್ಕೂರಲಿನ ಸಹಮತ ನೀಡಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾದ ಮೊದಲ ಹಂತ. ಆದಾದ ಮೇಲೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ನೀಡಿದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮರೆಯಲಾರದ್ದು. ಅವರನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಮನವಿಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ತಮ್ಮ ಸಹಜ ಒರಟು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೈದು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಅದು ತೋರಿದ ದಾರಿ

ಶ್ರೀ ಪದ್ಮೆ, ಭರಮಗೌಡ, ಶ್ರೀರಾಮರೆಡ್ಡಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧಕರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಜಿ.ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದರ ಆಸ್ಥೆ, ನೇತೃತ್ವ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಜಾಲನೆ ನೀಡಿತು. ಗಾಣಧಾಳು, ಪ್ಯಾಟಿ, ಗೆಳೆಯರು ಈ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಶಿಬಿರಗಳ ಹೊಣೆಹೊತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುಗಳಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು. ಮೊದಲು ಶಿಬಿರವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಶ್ರಯ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಆಶ್ರೀಯ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪುರೇಷೆ ಮಾಡಿದವರು ಶ್ರೀ ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ ಅವರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಭವದ ಜ್ಞಾನ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಬೆಳೆಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಪದ್ಮೆ, ಭರಮಗೌಡ, ಶ್ರೀರಾಮರೆಡ್ಡಿ, ಕಳವೆ ಹಾಗೂ ನಾಡಿನ ರೈತಬಂಧುಗಳು. ಎರಡನೆಯ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳ ನೀಡಿದವರು ಸೂರಶೆಟ್ಟಿ ಕೊಪ್ಪದ ಬೈಪ್ ಬಳಗ. ಆ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಆ ಸುತ್ತಲಿನ ರೈತಬಂಧುಗಳು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಗದ ರೈತಬಂಧುಗಳು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಖಾ. ತಮ್ಮ ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳಿಂದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೆಳೆಯರು ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ, ಕೆ.ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿ, ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ, ಬಿ. ಎಸ್. ಸೋಮಶೇಖರ್, ಡಾ. ರಘುಪತಿ, ಡಾ.ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ, ಡಾ.ಮುರಳಿ, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ, ದೇರ್ಲ, ಜಿ.ಎನ್. ಮೋಹನ್, ಬಸವರಾಜ ಸಂತೇಶಿವರ, ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ರಮೇಶ್, ಪ್ರೊ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ, ಡಾ. ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗೆಳೆಯರು. ಶಿಬಿರಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು, ಸಭೆಗಳ ನಡವಳಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಶ್ರೀಮತಿ ಸತ್ಯವಾಣಿ, ವಿಜಯ, ಮಂಜು, ಶಂಕರ, ರಾಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು. ಶಿಬಿರದ ಆಯೋಜನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ವಹಣೆಯವರೆಗೆ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ದುಡಿದವರು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ವಿ.ಎನ್.ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿ, ಆತೋಕ ಎನ್. ಚಲವಾದಿ ಅವರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಮತ್ತು ಇಳಾ ಮುದ್ರಣದ ಶ್ರಮಿಕ ಮಿತ್ರರ ಕಾರ್ಯಶೀಲತೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ ಅವರು, ಮನು ಬಳಗಾರ್, ಕಾ.ತ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ, ಜಿ.ಎನ್. ಶಾಮರಾವ್, ಎಸ್.ಐ.ಭಾವಿಕಟ್ಟಿ, ಮುಂತಾದವರು. ಹೀಗೆ ಈ ಕೃತಿಗಳ ರೂಪಣದ ಹಿಂದೆ ನೂರಾರು ಮನಸ್ಸುಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಆಶ್ರೀಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೦೮
ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಜಿ.ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ

ಹಿಕ್ಕಲುತನ, ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆ, ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ನಾಟಿ ಜನ ಕಂಡುಕೊಂಡ ತಂತ್ರ, ಪರಿಕರ, ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿ, ಬಳಕೆ, ವಿನ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲವೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಈ ದೇಸಿ ಮೂಲಕೌಶಲದ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ನೆಲದವರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಮನುಷ್ಯ-ಪರಿಸರ, ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಬಂಧ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮೇಳೈಸಿ ನೆಲಮೂಲ ಹಸಿರು ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸದುದ್ದೇಶವು ಈ ಜನಪದ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನ, ಆಧುನಿಕತೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇಂದು ಗ್ರಾಮಲೋಕದ ಇಂಥ ಕರಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಅಜ್ಞಾತ ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಸಿವೆ. ಬರೀ ಎತ್ತಿನಗಾಡಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ 'ಟೆಲ್ಲರ್' ನಿಂತಾಗ ಗಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೂರಾರು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಕೌಶಲ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವಂತೆಯೇ ಇಂದು 'ಆಧುನಿಕತೆ'ಯು ನೆಲ, ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕೌಶಲಗಳಿಗೆ ಮುಳುವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮಲೋಕದ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಜೀವಂತಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ

ಇಂಥ ದೇಸಿ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳು ಅಳಿದು, ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಬೇರೆಯವು ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ವುಸ್ತುಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ' ನಮ್ಮ ಈ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರ, ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕಾಪಿಡುವ, ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯ. ಪ್ರಾಚೀನರ ಬೇವಿನ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅನನ್ಯ.

'ನಿರ್ಮಾಣ ಕಲೆ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹುಡುಕಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದು ಅಲ್ಪ ವಿವರ. ಆದರೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋದಾಗ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪುಟವು ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ದಾಖಲಾತಿಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ.

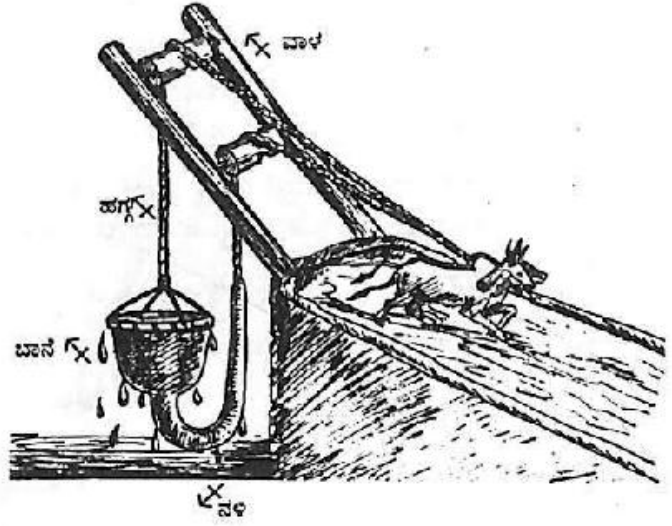
ಇಂಥದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಬಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇಲ್
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ

ಪರಿವಿಡಿ

೧.	ಕವಿಲೆ	...	೧
೨.	ಕುಳುಬಾವ	...	೩
೩.	ಗರುಡಗಂಭ	...	೪
೪.	ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ	...	೬
೫.	ಚಕ್ಕಡಿ	...	೮
೬.	ವಡ್ಡರ ಬಂಡಿ	...	೯
೭.	ಇಟ್ಟಿಗೆ	...	೧೦
೮.	ಹಸ ಇಟ್ಟಿಗೆ	...	೧೨
೯.	ಗಾರೆ ತಯಾರಿಕೆ	...	೧೪
೧೦.	ಮಾಪನಗಳು	...	೧೫
೧೧.	ಮೊರ-ಬುಟ್ಟಿ	...	೧೭
೧೨.	ಉಪ್ಪಿನ ಖೊಡಿ	...	೧೯
೧೩.	ಸುಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ	...	೨೧
೧೪.	ಮಣಿ	...	೨೩
೧೫.	ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ	...	೨೫
೧೬.	ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿ	...	೩೦-೩೧
೧೭.	ಗಂಜಲತೊಟ್ಟಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿ	...	೩೨
೧೮.	ಗೆರಸ	...	೩೨
೧೯.	ಒಡ್ಡುಗಳು	...	೩೪
೨೦.	ಬೇಲಿ	...	೩೬

೨೧.	ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿ	...	೩೮
೨೨.	ಬಿದಿರು ಅಂಬು	...	೪೦
೨೩.	ಕಲ್ಲು ಹೂಡುವುದು, ರಾಟೆ, ಡಬ್ಬದ ಬೆರ್ಬು	...	೪೨-೪೪
೨೪.	ಕಣ	...	೪೫
೨೫.	ಉರುಳುಗುಂಡು	...	೪೭
೨೬.	ಮಂಚಿಗೆ	...	೪೯
೨೭.	ಬಣವೆ	...	೫೧
೨೮.	ಹಗೇವು	...	೫೫
೨೯.	ಬಳತ	...	೫೭
೩೦.	ಬೀಜದ ಗಳಿಗೆ	...	೫೮
೩೧.	ಗುಮ್ಮಿ	...	೬೦
೩೨.	ಸೋರೆಕಾಯಿ	...	೬೧
೩೩.	ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಣಜ!	...	೬೩
೩೪.	ಹಿಲಾರಗಿ	...	೬೫

ಕಪಿಲೆ

ಬೌದ್ಧೀಯ ಆಳದಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವುದು - ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸುರಿಯುವುದು. ಇದು ನೀರೆತ್ತಲು ಬಳಸುವ ಸಾಧನ 'ಕಪಿಲೆ'. ಇದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಜನಪದರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಗಾಡೆ; 'ತೆಗ್ಗಿನಾಗ ಬಸಿರಾಗತೈತಿ; ತೆವರಾಗ ಹಡೀತೈತಿ'.

ಸುಮಾರು ೧೫ ಅಡಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲು ಕಪಿಲೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಟೆ ಹಾಗೂ ಬಾನೆ ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳು.

ಕಪಿಲೆಯ ಬಾನೆಯನ್ನು ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ಚರ್ಮದ ಹೊರತುದಿಯನ್ನು ಎರಡು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಕಬ್ಬಿಣ ಬಳೆಗೆ ಹೊಲಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬಟ್ಟಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇದೇ ಕಪಿಲೆ ಬಾನೆಯ ಬಾಯಿ. ಇದರ ತಳದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ರಂಧ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಅಡಿ ಉದ್ದ, ಅರ್ಧ ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಆನೆ ಸೊಂಡಿಲಿನಂಥ ಚರ್ಮದ ಚೀಲವೊಂದನ್ನು ಬಾನೆಯ ತಳರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಲಿದು ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ 'ನಳ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಕಪಿಲೆ ನೀರನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ನಳಿಯ ಮೂಲಕ ನೀರು ಚೆಲ್ಲದಂತೆ ಹಗ್ಗ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಬಾನೆಯ ತುದಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ರಾಟೆಯ ಮೇಲಿನ ವಾಳದ ಮೂಲಕ ಎತ್ತುಗಳ ನೊಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿ 'ನಳ'ಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಗ್ಗದ ತುದಿ ಕೂಡ ರಾಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ಆಳವಡಿಸಲಾದ ವಾಳದ ಮೂಲಕ ಎತ್ತುಗಳ ನೊಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೊಡಗಳಷ್ಟು ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ಕಪಿಲೆಯು, ಒಂದು ಜೊತೆ ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎತ್ತುಗಳು ನಡೆಯುವ ಜಾಗ ಇಳಿಜಾರಾಗಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನ. ಕಪಿಲೆ ಬಾನೆಯು ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಎತ್ತುಗಳು ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬಾನೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದೊಡನೆ ಎತ್ತುಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದರೆ, ನೀರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ನೀರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿ ಆಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ಜೊತೆ ಎತ್ತುಗಳು ಒಂದು ತಾಸಿಗೆ ೨೦ ರಿಂದ ೨೫ ಬಾರಿ ನೀರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುತ್ತವೆ. ಕಪಿಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಆರ್ಧ ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ.

□

ಬೆರಣಿ ಶೇಖರಣೆಗೆ 'ಕುಳುಬಾನ'

ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಬೆರಣಿ ತಯಾರಿಸಿ ಉರುವಲಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ರೂಢಿ. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಶೇಖರಿಸಿ ಇಡುವುದು ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ. ಹೊರಗಡೆ ಹಾಕಿದರೆ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಕಳರ ಕಾಟ. ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಳು ಹಾಗೂ ಇಲಿಗಳ ಕಾಟ. ಜತೆಗೆ ಸ್ವಭಾವಕಾಶ ಕೂಡ ಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೇಂದೇ ಹಳ್ಳಿಗರು ಬೆರಣಿ ಶೇಖರಣಾ ವಿಧಾನವೊಂದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ 'ಕುಳುಬಾನ'. ಕುಳು ಎಂದರೆ ಬೆರಣಿ; ಬಾನ ಎಂದರೆ ಗುಡ್ಡೆಯ ಆಕಾರ.

ಇದನ್ನು ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ, ಒಣಗಿದ ಬೆರಣಿಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ೨೦೦ ರಿಂದ ೩೦೦ರವರೆಗೆ ಬೆರಣಿಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಬಹುದು.

ಗೋಪುರ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೆರಣಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸೆಗಣಿಯಿಂದಲೇ ದಪ್ಪನಾಗಿ ಸಾರಿಸಬೇಕು.

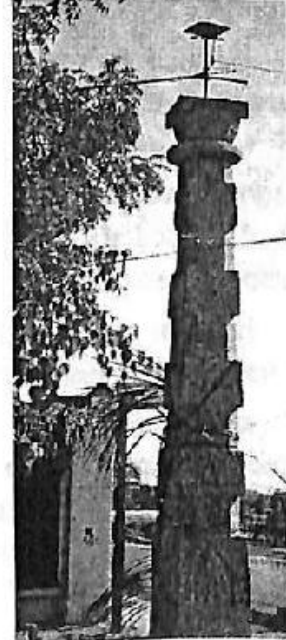
ಮಾರ್ಚ್‌ನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ 'ಕುಳುಬಾನ' ರಚನೆಯ ಮೇ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೆಡೆ ರಂಧ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಗತ್ಯ ಎನಿಸಿದಷ್ಟು ಬೆರಣಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮಳೆಗಾಲ ಅವಧಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಳಸಬಹುದು. ಕೆಲವೆಡೆ ಕುಳುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಅದರ ಬೂದಿಯನ್ನು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಸಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ನಳನಳಿಸುತ್ತವೆ.

□

ಗರುಡಗಂಭ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆಯೂ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿಂತಿದೆ - ಗರುಡಗಂಭ. ಗುಡ್ಡದಿಂದ ದೇಗುಲದವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ತಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ - ಯುಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಬೇಕು.

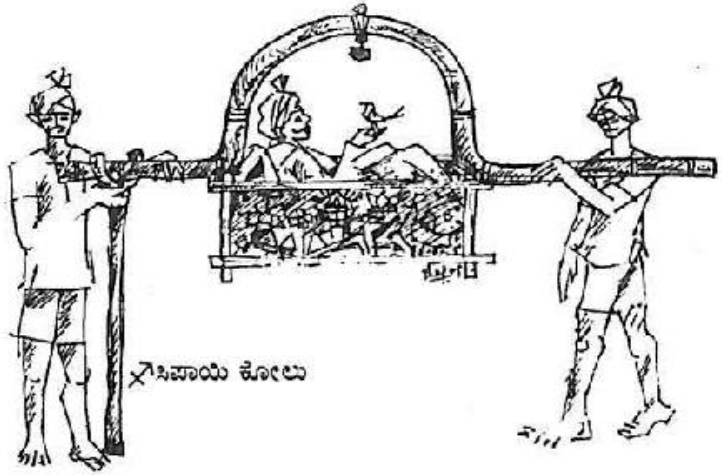
ಇದರ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದು, ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ-ದಪ್ಪನೆಯ ಶಿಲಾಪದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ, ಆ ಇಡೀ ಪದರನ್ನೇ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗರುಡಗಂಭಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಳತೆಯ ತುಂಡನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವುದು ವಿಶೇಷ ಚಕ್ಕಡಿ (ನೋಡಿ : ಚಕ್ಕಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಧ್ಯಾಯ). ಓರೆಕೋರೆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ತುಂಡನ್ನು ಉದ್ದಗೆ ಚೌಕಾಕಾರಕ್ಕೆ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಮೆ, ಹೂವು, ಹಾವು, ಮಾರುತಿ (ಅಂಜನೇಯ) ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದರೆ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವ ಭಾಗ 'ಗುಗ್ಗರಿ ಬಂಡಿ', ವೃತ್ತಾಕಾರ, ಚಪ್ಪಟೆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ

ಗುಗ್ಗರಿ ಬಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ 'ಪಾನ ಬಟ್ಟಲು'. ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಸಣ್ಣ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕಾರು ದೀಪಗಳನ್ನು ಹೊರ ಬಾಚಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಚನೆಯನ್ನು ಈ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸೀಸ ಕಾಯಿಸಿ ಹಾಕಿ ಭದ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಗರುಡಗಂಭ ತಯಾರು. ಇದನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಅಮೃತಸಿದ್ಧಿ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋಮೂತ್ರ, ಸೆಗಣೆ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಜೇನುತುಪ್ಪದಿಂದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ. ಹುರುಳಿ, ಹೆಸರು, ಮಡಿಕೆ, ತೊಗರಿ, ಭತ್ತ, ಅಲಸಂದಿ, ಉದ್ದು, ಜೋಳ, ಅವರೆ - ಅಂದರೆ ನವಧಾನ್ಯ; ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಂಚು, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹಾಗೂ ತಾಮ್ರ - ಅಂದರೆ ಪಂಚಲೋಹ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಗರುಡಗಂಭಕ್ಕೆ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನ ಲಭ್ಯ.

□

ಸಿಪಾಯಿ ಕೋಲು

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ

ಉತ್ತಮ, ರಘೋತ್ಸವದಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು - ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಒಂದು ನಗರದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಒಯ್ಯಲು ಮಾತ್ರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಾಕಷ್ಟು ಉದ್ದ, ಆದರೆ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಡೊಂಕಾಗಿರುವ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಇದಕ್ಕೆ 'ಕಾವು' ಎಂದು ಹೆಸರು) ಸಿಗುವುದೇ ಕಷ್ಟ ಇದು ದೊರಕಿದರೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ರಚನೆಯ ಅರ್ಧ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಂತೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿಗದಿತ ಅಗಲದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲೂ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆಯದೇ, ಕೇವಲ ಕಂಬದೊಳಗೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಂಧಿಯಾಗುವಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರಚನೆ ತಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಲಗೆ ಹಾಕಿ, ಚೌಕಾಕಾರದ ತೊಟ್ಟಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕುಶಲಕಲೆ ಬಲ್ಲ ಬಡಗಿಗಳು ಇದರ ಸುತ್ತಲೂ ಹೂ, ಪ್ರಾಣಿ, ದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗ 'ಕಾವು' ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇದರ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅರಿಷೀಣ ಹಾಗೂ ಪರಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿದರೆ ಇತ್ತ ಹೊಳಪು ಬಂತು; ಆತ್ತ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೀಟದ ಬಾಧೆಯೂ ತಪ್ಪಿತು. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೆ ಹಾಗೂ ಮುಂದೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತು ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಭುಜದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಸಿಪಾಯಿ ಕೋಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿದಿರಿನ ಬಲಿಷ್ಠ ಕೋಲಿಗೆ ತೇಗದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ 'ಯು' ಆಕಾರದ ಶುಂಡನ್ನು ಅಂಟಿಸಿದ್ದು, ಇದೇ 'ಸಿಪಾಯಿ ಕೋಲು'.

□

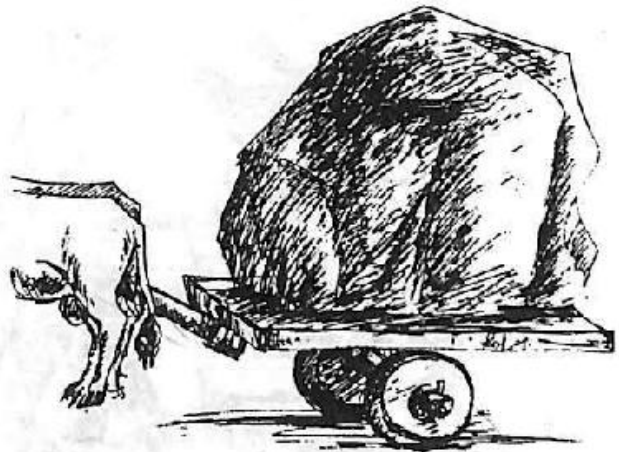
ಚಕ್ಕಡಿ

ಮಾನವನಿಗೆ ಚಕ್ರದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಚಕ್ಕಡಿ (ಬಂಡಿ) ಬಳಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸ ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಬಡಿಗ, ಕಮ್ಮಾರರು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮರ-ದಿಮ್ಮೆ, ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಸಾಕು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರೈತರು ಕ್ರಮೇಣ ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಜೂಕು ತಂದು ಬಹುತೇಕ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿರುಸು ಇರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾರವಾದ ಬಂಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಕಪ್ಪು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚಕ್ಕಡಿ ಬಳಸಿದರೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಗಳು ಹೂತು ಹೋಗುತ್ತವೆ; ಅದರಿಂದ ಬಹುತೇಕ ಬೊಂಬುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹಗುರ ಬಂಡಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಜಾಲಿ ಹಾಗೂ ಕೊಂಚ, ಬೊಂಬು, ತೇಗದ ಮರಗಳಿಂದ ರಚನೆಯಾಗುವ ಈ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮರ, ಈರಿಸು, ಕುಂಭ, ಬುಟೇವು, ಚೆಟ್ಟು, ಕಬ್ಬಣ ಪಟ್ಟಿ, ಹಲ್ಲು, ನೋಗ ಅಂಗಗಳು, ಗೊಬ್ಬರ ಬಂಡಿ, ಹೆಳವರ ಬಂಡಿಯಂತಹ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಬಂಡಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಬಳಕೆಯಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡ ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎಂದೆನಿಸಿದಾಗ ಇದರ ಕೆಲ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸಬಂಡಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಹಲವು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ನೂಗ, ಮಣೆ, ಕುಂಟೆ, ಮಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. □

ವಡ್ಡರ ಬಂಡಿ

ಸೌಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮರದ ದಿಮ್ಮೆ, ಹೆಬ್ಬಂಡೆ ಹಾಗೂ ಕಾಡುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟ - ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಾಲಿ ಹಾಗೂ ತೇಗದ ಮರದ ಬೃಹತ್ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿರುವ ಭಾಗವೇ ಚಟ್ಟಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಗಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರ ಗಾತ್ರದ ದಪ್ಪ ಕಾಂಡದ ಜಾಲಿ ದಿಮ್ಮೆಗಳಿಂದ ಕೊರೆದ, ಮೂರು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಗಾಲಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಅಡಿಯಷ್ಟು ವ್ಯಾಸದ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆದು ಉಕ್ಕಿನ ಅಚ್ಚಿಗೆ (ಎಕ್ಸೆಲ್) ಜೋಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಯಾರಾದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಜಾಲಿ ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಯನ್ನೇ ನೊಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎರಡು ಕೋಣಗಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೇರಿ ಎಳೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉದ್ದೇಶ : ಈ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಗಿಡ್ಡವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ಅಡಗಿದೆ. ಬೃಹತ್ ದಿಮ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಚಕ್ಕಡಿ ಮೇಲೆ ಏರಿಸುವುದು ಬಲು ಕಷ್ಟ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಗಿಡ್ಡನೆಯ ಬಂಡಿಯನ್ನು, ಹೇರಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ಭಾಗ ಇಳಿಸಿ 'ಹಿಂಬಂಡಿ'ಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದಿಮ್ಮೆ, ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ದುಂಡನೆಯ ಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಿಗೆ ದುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಲಾಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೀಟುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹೆಬ್ಬಂಡೆ ತೆವಳುತ್ತಾ ಬಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲಗೆ ಏರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೂ ಇಳಿಸಬಹುದು.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವಾಲಯ, ಅರಮನೆ, ಹುಡೆ, ಕೋಟೆಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ವಡ್ಡರ ಬಂಡೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. □

ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು

ಕೆಟ್ಟದಾದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮರೆಯುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಲು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಯೇ.

ಇಟ್ಟಿಗೆ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಮಣ್ಣು ಅನೇಕ ವಿಧದ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಟ್ಟಿಗೆ ಬಿರುಕು ಬಿಡುವುದನ್ನು ಮರಳಿನ ಅಂಶ ತಡೆದರೆ, ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣಿನ ಅಂಶವು ಮೆದು ಗುಣ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಎಂದರೆ ಅದು ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಮರಳಿನ ಅಂಶದ ಜತೆಗೆ ವಿವಿಧ ರಾಸಾಯನಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಯಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಗಳು ಇವೆ. ಮಣ್ಣು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಿಕೆ, ಎರಕಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದು, ಒಣಗಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸುಡುವಿಕೆ.

ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆಯುವ ಮುನ್ನ ಅದನ್ನು ವಿವಿಧ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಮರಳನ್ನು ಬೆರೆಸಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ - ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತ ಹದ ಮಾಡುತ್ತ ಸನಿಹಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಗುಚಿ ಹಾಕಿ ಮೆದು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ತಂದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಎರಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು.

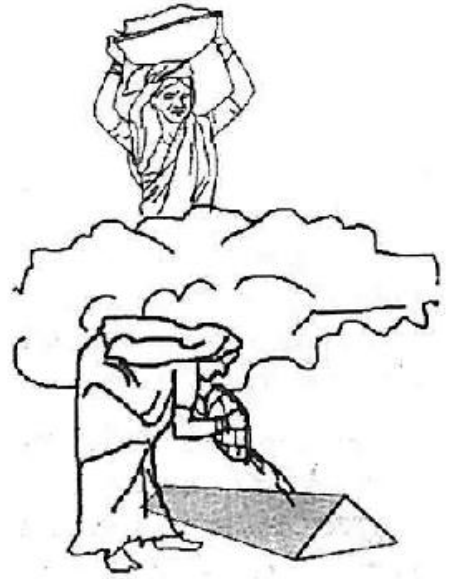
ಎರಕಗಳೆಂದರೆ ಚೌಕಾಕಾರದ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು. ಇವು ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಕೆಳಗೆ ತೆರೆದಿರುವಂಥವು. ಈ ಎರಕಗಳ ಒಳ ಅಳತೆಗಳು, ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಅಳತೆಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ಇರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ, ಸುಟ್ಟ ನಂತರ ಅವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಗ್ಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಎರಕಗಳ ಒಳಗೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬಿ, ಬಲವಾಗಿ ಬಡಿದು ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೋಲಿನಿಂದ ಸವರಬೇಕು. ನಂತರ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎರಕ ಎತ್ತಿದರೆ ಹಸಿಯಾದ ಮಣ್ಣು ಇಟ್ಟಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹಾಕುತ್ತ ಒಣಗಲು ಬಿಡಬೇಕು. ಸುಮಾರು ಮೂರರಿಂದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಒಣಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಒಣಗಿದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಗೂಡು ಅಥವಾ ಒಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಡಬೇಕು. ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ಕೆಳಗೆ ಉರುವಲಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಸುಡುವ ವಿಧಾನ ಜಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇದು ದೀರ್ಘ ಅವಧಿ ಬಯಸುವ ವಿಧಾನ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ವಿವಿಧ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ತಯಾರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ನೀರು ಎರಚುವುದು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಸುಡುವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ತಯಾರಿಸುವ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೆ 'ಹಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

□

ಹಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ

ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದರೂ ನೆನೆಯದ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಳಸುರಿ ಬಯಸದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಜನರೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಹಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ' ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮಣ್ಣು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಪೈಕಿ 'ಹಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ'ಯ ತಾಳಿಕೆ-ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ.

ನುಣ್ಣಿಗೆ ಇರುವ ಕೆಂಪುಮಣ್ಣು, ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಯವಾದ ಉಸುಕು ಹಾಗೂ ಕರಿಮಣ್ಣನ್ನು ೧೦:೫:೩ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಕುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ತಾಸಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಶ್ರಣ ಜಗುಟು ಸ್ವಭಾವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

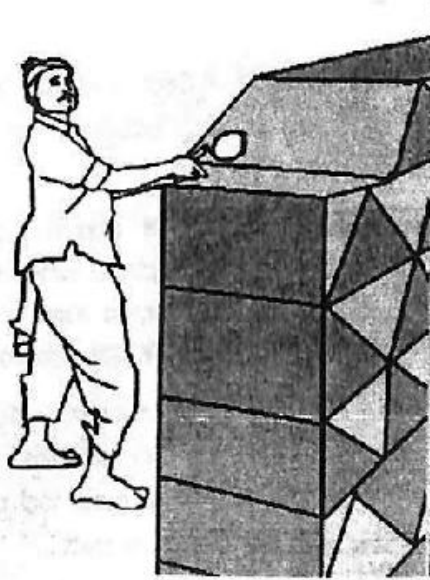
ಒಬ್ಬಾತ ಪುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆದನ್ನು ತ್ರಿಕೋನ (ಗೋಪುರ) ಆಕಾರ ತಳೆಯುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಶುಂಡಿನಿಂದ ಒತ್ತುತ್ತ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಯಾರಾಗುವ ಗುಪ್ಪೆಯು ವಿಳೆಂಟು ಇಂಚು ಎತ್ತರ, ಸಾಕಷ್ಟು ಉದ್ದ ಇರುತ್ತದೆ. ಆರ್ಧ ತಾಸು ಬಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಆರೇಳು ಇಂಚುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

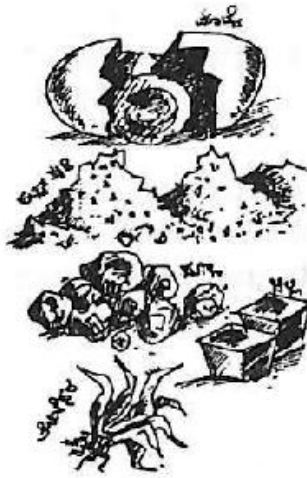
ಒಂದು ವಾರದ ಕಾಲ ಒಣಗಿಸಿದರೆ, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಸಿದ್ಧ. ಇತರ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಹಾಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ; ಸುಡುವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮಿಶ್ರಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ಹಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಛಾರಿ ಗಟ್ಟಿ

ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬೋಡಿಸುವುದು ಸರಳ. ಎರಡು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಗೋಡೆಯ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೆಗಣಿ ಹಾಗೂ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಕಿ, ಸಾರಿಸಿದರೆ ಮಳೆಯ ಅಬ್ಬರವನ್ನೂ ಇದು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಆಗಮನಕ್ಕಿಂತ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಿಗೆ ಮುನ್ನವೇ ರೈತಾಪಿ ಜನರು ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಡೆಗೆ ಮಳೆಹನಿ ತಾಕಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈಚಲು ಗರಿಯಿಂದ ಹಣೆದ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲ್ಮುದಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಬಿಡುವುದೂ ಉಂಟು.

□

ಗಾರೆ ತಯಾರಿಕೆ

ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲುಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ಸೈನಿಕರು, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತುಪಾಕಿಯಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೂ ಕೋಟೆ ಗೋಡೆ ಜುಮ್ಮೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಮೊಟ್ಟೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಕಲ್ಲಿನ ಪುಡಿ, ಸುಣ್ಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಹತ್ತಾರು ವಿಧದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಬೆರೆಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಗಾರೆಯ ತಾಕತ್ತು ಅಂಥದ್ದು, ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ಇದರ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದವು. ವಿಧಾನ ಕೂಡ ಸರಳಗೊಂಡಿತು. ಗಚ್ಚು ಅಥವಾ ಗಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದ 'ಮಿಶ್ರಣ'ವನ್ನು ರೈತರೇ ಸ್ವತಃ ತಯಾರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥ ಸುಣ್ಣದ ಹರಳು, ಲೋಳೆಸರ, ಬೆಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ, ಊರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ರುಬ್ಬಬೇಕು. ನಾಲ್ಕಾರು ತಾಸು ರುಬ್ಬಿದ ನಂತರ ಮಿಶ್ರಣ ನುಣ್ಣನೆಯ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತುಸು ನೀರು ಹಾಕಿ ಮತ್ತೊಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ರುಬ್ಬಿದರೆ ಗಾರೆ ತಯಾರು.

ಜೋಡಿಸಬೇಕಾದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದನ್ನು ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಲೇಪಿಸಿ, ಎರಡು ದಿನ ಒಣಗಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಒಡೆಯದೇ, ಬಿರುಕು ಬಿಡದೇ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

□

ಮಾಪನಗಳು

ಪೌರಾಣಿಕ ತೂಕದ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವುಗಳು - ಸೇರು, ಪಾವು, ಚಟಾಕು ಎಂಬ ಧಾನ್ಯ ಅಳೆಯುವ ಮಾಪನಗಳು.

ಮೊದಲಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣ ಬಳಸಿ ಮಾಪನ ತಯಾರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಲೋಹಗಳೂ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಪಡೆದ ಪರಿಣಾಮ, ತಗಡಿನಲ್ಲೇ ಬಹುತೇಕ ಬಗೆಯ ಮಾಪನ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಂದು 'ಪಾವು' ಧಾನ್ಯ ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಗ್ರಾಂ ತೂಕ. ನಾಲ್ಕು ಪಾವು ಸೇರಿದರೆ ಒಂದು 'ಸೇರು'. ಅಂದರೆ, ಒಂದು ಸೇರಿನ ತೂಕ ೧,೨೦೦ ಗ್ರಾಂ. ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯದ ಮಾಪನ 'ಅಚ್ಚೇರು' (ಅರ್ಧ ಸೇರು) - ಅಂದರೆ ೬೦೦ ಗ್ರಾಂ. ಸೇರಿನಿಂದಲೇ ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಳತೆಗಳು ನಿಖರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

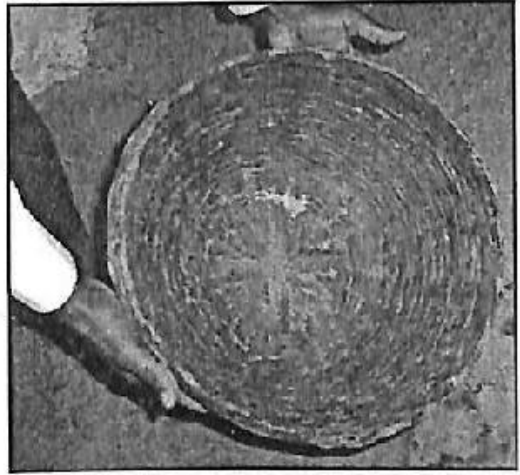
ರಚನಾ ವಿಧಾನ :

ಲೋಹದ ಆಯತಾಕಾರದ ಹಾಳೆಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡಿನ ಮೇಲೆ (ಇದಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ) ಇಟ್ಟು ಮೆದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಲಗೆಯಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತ ಅಂಕುಡೊಂಕು ತಿದ್ದುತ್ತಾರೆ. ಸಮತಟ್ಟಾದ ಲೋಹದ ಹಾಳೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ತಲಾ ನಾಲ್ಕು ರಂಧ್ರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಎರಡು ಬದಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪನೆಯ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಈಗ ಕೊಳವೆಯಾಕಾರ ತಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಭಾಗದ ಅಂಚನ್ನು ಇಕ್ಕಳದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹೊರ
ಮಡಚುತ್ತಾರೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಲೋಹದ ಹಾಳೆಯೊಂದನ್ನು ತಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಮಡಚಿದ
ಭಾಗವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತಿರುವಿದರೆ ತಳ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಅರ್ಧ ಇಂಚು
ತುದಿಯನ್ನು ಇಕ್ಕಳದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಮಡಚಿ ಪಟ್ಟಿಯಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ 'ಸೇರು'
ತಯಾರು.

ಜೋಡಿಸಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಜೇನುಮೇಣ ಮೆತ್ತಿದರೆ
ಸಾಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೌಶಲದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ವಿವಿಧ ಅಳತೆಯ ಮಾಪನಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಅಳತೆಯ
ಲೋಹದ ಹಾಳೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಒಂದು 'ಸೇರು' ಅಳತೆಯ
ಮಾಪನ ತಯಾರಿಸಲು ೮ ಇಂಚು ಉದ್ದ ಹಾಗೂ ೧೫ ಇಂಚು ಅಗಲದ ಹಾಳೆ ಅಗತ್ಯ.
ಹಾಗೆಯೇ 'ಪಾವು' ಮಾಪನ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ೩.೫ ಇಂಚು ಉದ್ದ, ೬.೫ ಇಂಚು ಅಗಲದ
ಹಾಳೆ ಬೇಕು. ತುದಿಯಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರ ಹಾಕಿ ಜೋಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ತಳಭಾಗಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಾಕಾರದ
ಹಾಳೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಲು ಅರ್ಧ ಇಂಚು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಳತೆ ಇದರಲ್ಲೇ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

□

ಮೊರ - ಬುಟ್ಟಿ

'ಆನೆಯ ಕಿವಿ ಮೊರದಗಲ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದೀರಲ್ಲ? ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದಗಲದ ಮೊರ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದು - ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಕಸ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು. ಬಿದಿರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಹೆಣೆಯುತ್ತ ಅಂಚಿಗೆ ಬಿದಿರು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಿದಿರ ನಾರಿನಿಂದ ಹೊಲೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸತತ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊರ ಮುರಿದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮಿಶ್ರಣಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮೊರದ ಆಯಸ್ಸು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಒಂದು ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಮೆಂತೆ ಕಾಳು ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಯ ೨೦ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರುಬ್ಬಬೇಕು. ಒಂದು ಚಮಚ ಆರಿಷಿಣ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊರದ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲೇಪಿಸಿ, ಎರಡು ತಾಸು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿದರೆ ಮೊರ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟು.
- ಅಗಸೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ರುಬ್ಬಿ, ಅದರ ರಸ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಎರಡು ತಾಸು ಇದನ್ನು ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟರೆ ನೀರಿನ ಅಂಶ ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಕೇವಲ ಎಣ್ಣೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಾಳೆದಿಂದಿನ ತೊಗಟೆ (ಸಿಪ್ಪೆ)ಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ, ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗಸೆ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಈ ಬೂದಿ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ, ಮೊರಕ್ಕೆ ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಸವರಬೇಕು. ನಂತರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಾಚ್ಚಿದು ತಾಸು ಒಣಗಿಸಿದರೆ ಇದು ಬಳಕೆಗೆ ಸಿದ್ಧ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಮೊರ, ರವೆ ಇನ್ನಿತರ ಸಣ್ಣ ಕಾಳುಗಳ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗೆ

ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಇದೇ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ, ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲ. 'ಇಂಥ ಮೊರೆ ಅಥವಾ ಬುಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ನೀರು ಅಥವಾ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಟ್ಟಿರೂ ತೊಂದರೆ ಏನಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಮಾತು ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಯಲ್ಲ.

ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿಯು ಕೂಡ ಬಹುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರಲು ಇದೇ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

□

ಉಪ್ಪಿನ ಪೊಡಿ

ಲೋಹದ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಾಮಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪ್ಪು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವ ಸಾಧನವೂ ಒಂದು.

ಈ ಸಾಧನಕ್ಕೆ 'ಉಪ್ಪಿನ ಪೊಡಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಲೋಹದೊಂದಿಗೆ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂಯೋಗ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟರೆ ಮಣ್ಣು ಶೇವಾಂಶವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿನ ಉಪ್ಪು ನೀರೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ 'ಉಪ್ಪಿನ ಪೊಡಿ' ಬಳಕೆಗೆ ಬಂತು.

ಹಾಲಿ ಮರದ ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಯನ್ನು ಪೊಡಿ ರಚನೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಂಡವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಸಿಲಿಂಡರ್ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಉಳಿಯಿಂದ ಕೆತ್ತಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಈಗ ಇದು ಉದ್ದನೆಯ ಬಟ್ಟಲದ ರೂಪ ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ನೋಡಲು ಒಂದಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವೆನಿಸಬೇಕೇ? ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಕುಸುರಿಕಲೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕೈದು ಕೇಜಿಯಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪೊಡಿ ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೈನೆ ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಯನ್ನು 'ಪೊಡಿ' ರಚಿಸಲು ಬಳಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಬೊಡ್ಡೆಯ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಉಳಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ

ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಖೋಡಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ್ದು; ಆದರೆ ಬೈನೆ ಮರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಖೋಡಿಯ ಎತ್ತರ ಮೂರರಿಂದ ಐದು ಅಡಿ!

ದಿನಸಿ ವಸ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅಂಗಡಿಗಳ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೈನೆ ಮರದ ಖೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ತುಂಬಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು.

□

ಸುಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ

'ಕಲ್ಲರಳಿ ಹೂವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಾಗಿ
ಬಲ್ಲವರೇ ಹೇಳಿ...'

- ಎನ್ನುವ ಒಗಟು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಇದರ ಉತ್ತರ - ಸುಣ್ಣ.

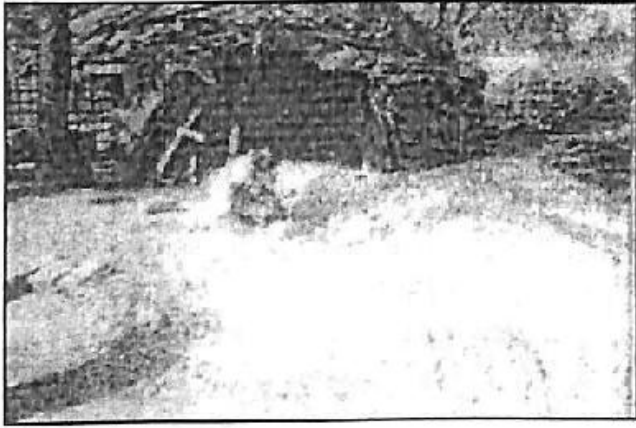
ಮದುವೆ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದು ಅವುಗಳ ಹೊಳಪು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನಿತರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜತೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಗಾರೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾಂಬೂಲ ಸೇವನೆ, ಗೃಹವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸುಣ್ಣದ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತು-ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು. ಹಳ್ಳ-ತೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲಿನ ಹರವು (ವಿಶಾಲ ಸ್ಥಳ) ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಅಗೆಯಬೇಕು. ಹತ್ತಾರು ಚಿಕ್ಕಡಿಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಕಲ್ಲು ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ತಂದು, ಚಿಕ್ಕ ತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಒಡೆಯಬೇಕು.

ಸುಣ್ಣದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಕೊಳವೆಯಾಕಾರದ ರಚನೆಗಳಿಗೆ 'ಬಟ್ಟೆ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅರ್ಧ ಅಡಿ ದಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮೂರು ಅಡಿ ಸುತ್ತಳೆಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದರ ಎತ್ತರ ಸುಮಾರು ಏಳು ಅಡಿ. ಬಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಡೆ ಉರುವಲಿಗೆ ರಂಧ್ರ ಇಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಇದ್ದಿಲು ಸುರುವಿ, ಕೆಳಗೆ ಉರುವಲಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಬೇಕು.

ಸುಮಾರು ೧೨ ರಿಂದ ೧೫ ತಾಸುಗಳ ಕಾಲ ಶಾಖ ಪಡೆದ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಳುತ್ತವೆ. ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಣ್ಣಗಾಗುವ ಸುಣ್ಣ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ.

□

ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ - ಮಿಣಿ

ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಹಗ್ಗಗಳು ನಾನಾ ಬಗೆ. ಕತ್ತಾಳೆ ಗರಿ ಅಥವಾ ಪುಂಡಿ (ಗೊಂಗುರ) ಗಿಡದ ಚೊಂಗೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆ ಹಾಕಿ ಅದರಿಂದ ನಾರು ಎಳೆ ತೆಗೆದು ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇನ್ನು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಗ್ಗ ಮಾಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಮಿಣಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಜಾನುವಾರು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ, ಅದರ ಬಾಲದ ಕಡೆಯಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ 'ರಂಪಿಗೆ' ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಅಯುಧದಿಂದ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಸೀಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಸ, ಮೂಳೆ ತೆಗೆದು ಚರ್ಮದ ಒಳಭಾಗ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿ, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೆ ಗೊಟ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹದಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಚರ್ಮ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ.

ಉಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಬೂದಿಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸವರುತ್ತಾರೆ. ಮೂರಾಲ್ಪು ಸಲ ಹೀಗೆ ಸವರಿ, ಎರಡು ದಿನ ಒಣಗಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಚಪ್ಪಟೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ತೊಟ್ಟಿಗೆ 'ಗಲ್ಲೆ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶವೇ - ಮಿಣಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕಾದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

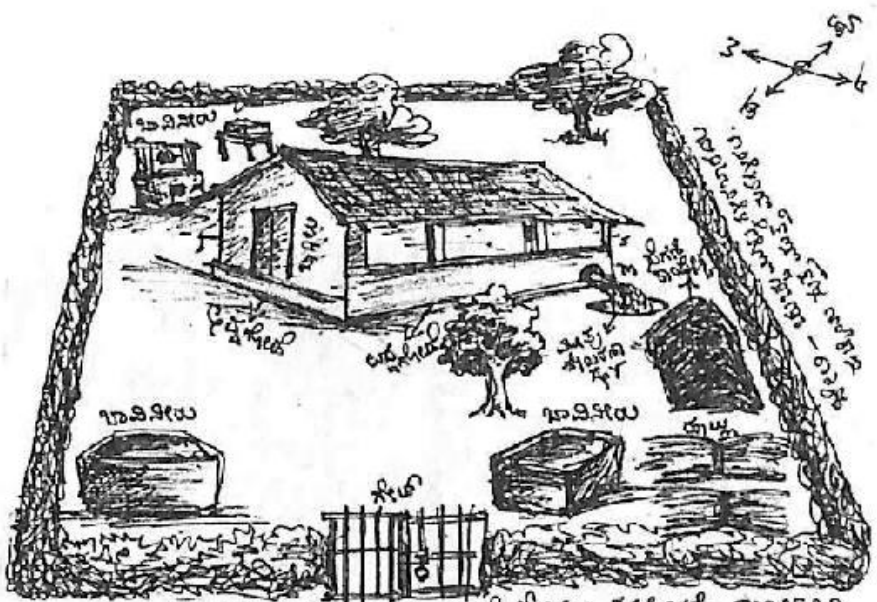
ಉಪ್ಪು - ಬೂದಿ ಲೇಪಿಸಿದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನೆನೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಚರ್ಮ ಮೆದುವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಒಣಗಿದ ಬಳಿಕ ಇದನ್ನು

ರೆಂಬಿಗೆಯಿಂದ ಅರ್ಧ-ಅರ್ಧ ಅಂಗುಲದ ಉದ್ದನೆಯ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಸೀಳುತ್ತಾರೆ. ಬಲಿಷ್ಠ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೂರು ಸುರುಳಿ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಮೂರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಒಣಗಿಸಿದರೆ 'ಮಿಣಿ' ತಯಾರು. ತೂಕದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಹಗ್ಗ ತುಂಡಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ 'ಮಿಣಿ' ಯಾವತ್ತೂ ಕೈಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

□

ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡಲು 'ಗಲ್ಲೆ'

ಹಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಲು ಲಿಪ್ಪುಕ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೈ. ಕೊಳೆ ಬಿಡಲು ದನಕ್ಕೊದಕ್ಕೆ. ತುಂಬಾ ಸುಖ
 ಬಾಕಿ ಇರಬೇಡಿ. ನಿಜ 1-2 ಗಂಟೆ ಬಿಡಲು 192.

ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ

ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಬರಬೇಕೆಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು! ಏಕೆಂದರೆ, ಜಾನುವಾರುಗಳು ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕಷ್ಟೇ. 'ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಎತ್ತು ಚಿಂದ; ಮೂಗಿಗೆ ನತ್ತು ಚಿಂದ'.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಲು ತುಂಬಾ ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಆಕಳು ನೀಡುವ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹಣ ಬಾರದೇ ಒದ್ದಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ, ಜಾನುವಾರುಗಳು ಕಾಯಿಲೆಗೆ ತುತ್ತಾಗದಂತೆ ತುಚ್ಛಿಯಾದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ತುಟ್ಟವಾಗಿ ಇರದಿದ್ದರೆ

ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಸೊಳ್ಳೆ, ನುಸಿ, ನೋಣ, ಉಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳ ಕಾಟ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದಷ್ಟು 'ಬುದ್ಧಿ' ಬಳಸಿದರೆ ಹೇಗೆ?

ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆ :

- * ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎತ್ತರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ಮಳೆ ನೀರಿನ ತೇವ ಬಾರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು.
- * ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆ ನೀರು ಒಳಗೆ ಬಂದರೂ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತಿರಬೇಕು.
- * ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಸಿಗುವಂತಿರ ಬೇಕು.
- * ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಓಡಾಡಲು ಸ್ಥಳ ಇರಬೇಕು.
- * ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

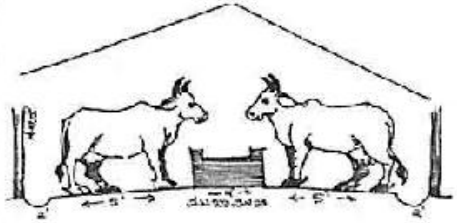
ಪ್ರತಿ ಜಾನುವಾರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ೩೦ ರಿಂದ ೪೦ ಚದುರ ಅಡಿ ಜಾಗ ಅಗತ್ಯ. ಅಂದರೆ ಜಾನುವಾರಿನ ಮುಖ ಭಾಗದಿಂದ ಹಿಂಭಾಗದವರೆಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಅಡಿ. ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗ ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಜಾನುವಾರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ನಿಂತು ಸೆಗಣೆ, ಗಂಜಲ ಸುರಿಸಿ ಹಚ್ಚಿಯನ್ನು ಗಲೀಬು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಶುಚಿ ಮಾಡಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಮನಿಸಿ : ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ.

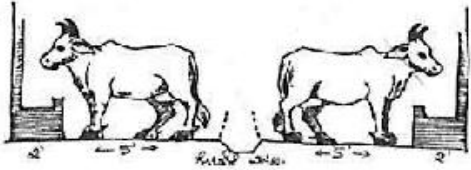
ವಿಧಾನ :

ಹತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಾನುವಾರು ಸಾಕುವವರು ಎರಡೂ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ.

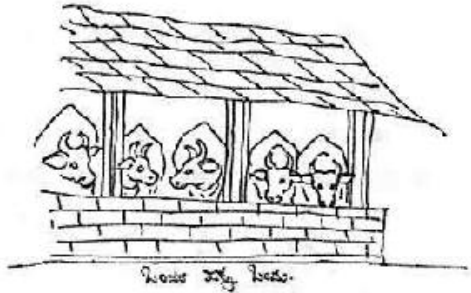
* ಮುಖಾಮುಖಿ : ಈ ತೆರನಾದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯೆ ಗೋದಲಿ. ಎರಡೂ ಕಡೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಸೆಗಣಿ ಹಾಕಲು, ಓಡಾಡಲು ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕ ಎರಡು ಅಡಿ ಜಾಗ ಅಗತ್ಯ.

* ಬಾಲ-ಬಾಲ : ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಗೋಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಬಾಲ ಎದುರು ಬದುರು ಇರುತ್ತವೆ. ಗೋಡೆಗೆ ತಾಗಿಕೊಂಡು ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋದಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯೆ ಸೆಗಣಿ ಹಾಕಲು ಹಾಗೂ ಓಡಾಡಲು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಜಾಗ.

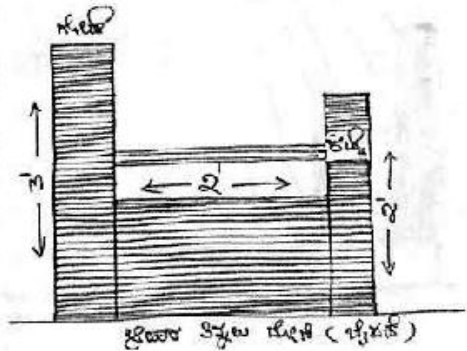

ಇದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದರಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಗೋದಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದು, ಜಾನುವಾರುಗಳ ಮುಖಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣ :

ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳು; ತಲಾ ಎರಡು ಅಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಉದ್ದ ಗೋಡೆ. ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿನ (ಮಾಳಿಗೆ) ಎತ್ತರಕ್ಕೆ, ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರ ಬಿಸಿಲು ಹಾಗೂ ಮಳೆಯಿಂದ ಸದಾ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಉದ್ದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಅಹಾರಕ್ಕೆ ಗೋದಲಿ, ನೀಲಗೆ ದೋಣಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಗೋಪಾ ಗೋದಲಿ ಹಾಗೂ ದೋಣಿಗಳು ಎರಡು ಅಡಿ ಅಗಲ, ಒಂದಡಿ ಅಳವಿರಬೇಕು. ನೆಲದಿಂದ ಎರಡು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಉತ್ತಮ.

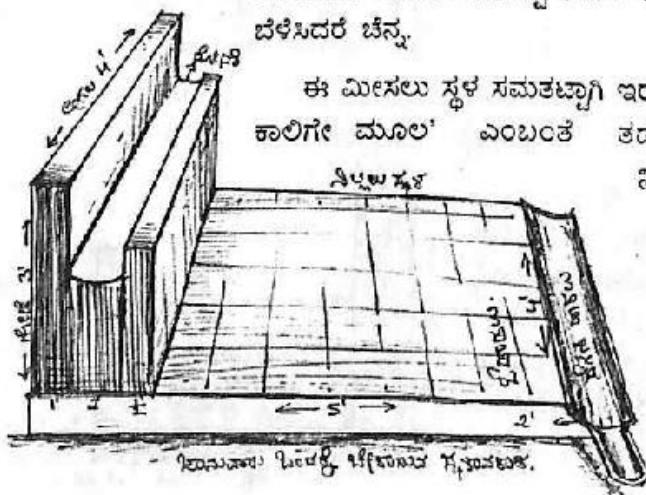
ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು, ಸಂದಿಗೊಂದಿ ಕೊರಕಲು ಇರದಂತೆ ಜಾಗೃತೆ ವಹಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟ. ಉಣ್ಣೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ನೆಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಚವ್ವಡಿ ಹಾಕಿ, ಗಾರೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಇದು ಒರಟಾಗಿ ಇರಬೇಕೇ ಹೊರತೂ ನಯವಾಗಿ ಇರಬಾರದು. ಜಾನುವಾರುಗಳ ಮುಖಭಾಗದಿಂದ ಹಿಂಭಾಗದವರೆಗೆ ನೆಲ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದ್ದರೆ ಗಂಜಲು, ನೀರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಿನ ನೆಲಭಾಗವು ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಎರಿಳಿಯಲು ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

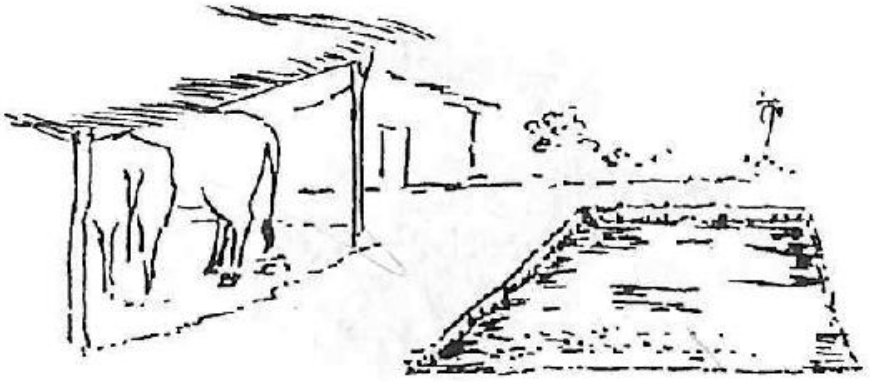
ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಚಾವಣಿಯನ್ನು ಹೆಂಚು, ಒಣಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಚಪ್ಪರವಾದರೂ ಆದೀತು. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚಾವಣಿ ಕೆಳಗೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ.

ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಓಡಾಡಲು ಒಂದಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕು. ಇದರ ಸುತ್ತ ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಗ್ಲಿರಿಸಿಡಿಯಾ, ಹಿಪ್ಪು ನೇರಳೆ, ಸುಬಾಬುಲ್ ಇತರ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಸಿ ನೆಡಬೇಕು. ಕಳ್ಳಿ, ಲಂಟಾನಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ದೂರವಿಡಿ. ಒಂದೆಡೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನೆರಳು ನೀಡುವ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರೆ ಚೆನ್ನ.

ಈ ಮೀಸಲು ಸ್ಥಳ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ಇರಬೇಕು. 'ಜಾಲಿ ನೆಟ್ಟಿ ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ' ಎಂಬಂತೆ ತಡೆಗೋಡೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲೇಬೇಕು.

ಜಾನುವಾರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವು.

ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿ

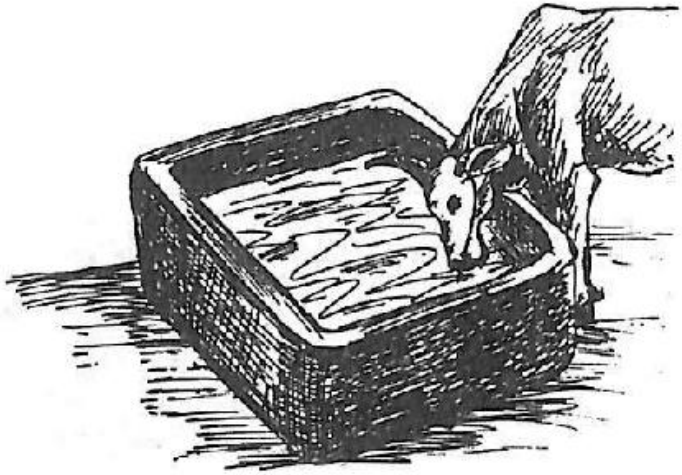
ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಹಾಕಿ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಮನೆ ಪಕ್ಕ ಇರುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ದಿನವೂ ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಊರ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ, ಅದರಿಂದ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಹಳೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ 'ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿ' ನಿರ್ಮಾಣದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಸಾರವೆಲ್ಲ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು 'ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿ'ಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆ ಆಯಿತು.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕುವ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಎಷ್ಟಿವೆಯೋ ಅದರ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಿ ಅಳತೆ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಐದಾರು ಜಾನುವಾರು ಇದ್ದರೆ ಇವತ್ತು ಅಡಿ ಉದ್ದ, ಐದಾರು ಅಡಿ ಅಗಲ ಹಾಗೂ ಮೂರು ಅಡಿ ಅಳದ ತಗ್ಗು ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದವ್ವನೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೂಳು ಹರಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗಂಜಲು, ಸೆಗಣಿ ಬೆರೆತ ಹುಲ್ಲು- ಮಣ್ಣನ್ನು ಎತ್ತಿ ಗುಂಡಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಓಣಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಹಾಕುತ್ತ ಹೋದರೆ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಗೊಬ್ಬರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಗಂಜಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಗಂಜಲು ತೊಟ್ಟಿ (ಉಚ್ಚಿ ತಗ್ಗು) ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

□

ಗಂಜಲು ತೊಟ್ಟ

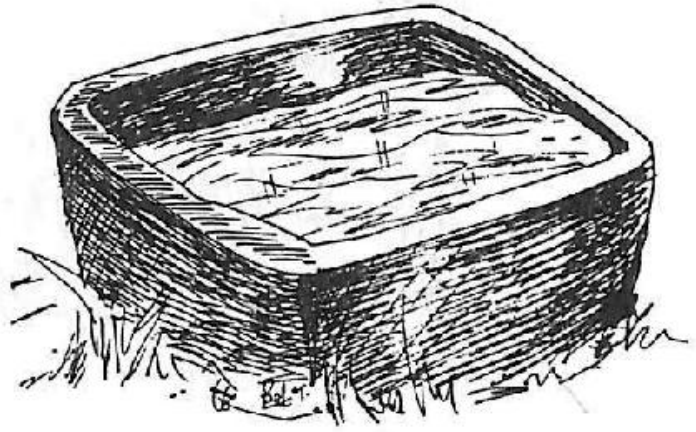
ಜಾನುವಾರುಗಳ ಗಂಜಲು ನೆಲದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ನಿಂತು, ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಗ್ಗು (ಉಚ್ಚ ತಗ್ಗು) ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ನೆಲವನ್ನು ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡದೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿಜಾರು ಎಂಬಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸುವ ತುಂಡು ಬಂಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗಾಲೆ ಹಾಕಿ ಸಮನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅಂಚಿನ ಭಾಗದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದಿಗೆ ಮೂತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವಷ್ಟು ತಗ್ಗು ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಲ್ಲ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಗಂಜಲವೂ ಈ ತಗ್ಗಿನೆಡೆ ಹರಿದು ಬಂದು, ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಶುಚಿ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತೆಗೆದು, ಕೀಟನಾಶಕ ಅಥವಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿಗೆ ಸುರಿಯಬಹುದು.

ನಾಲಾರು ಆಕಳು ಇರುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ೨೫-೩೦ ಲೀಟರ್ ಗಂಜಲು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗಂಜಲು ಸಿಂಪಡಿಸುವವರಿಗೆ ಉಚ್ಚತಗ್ಗು ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನ ದೊರಕೇಕು.

□

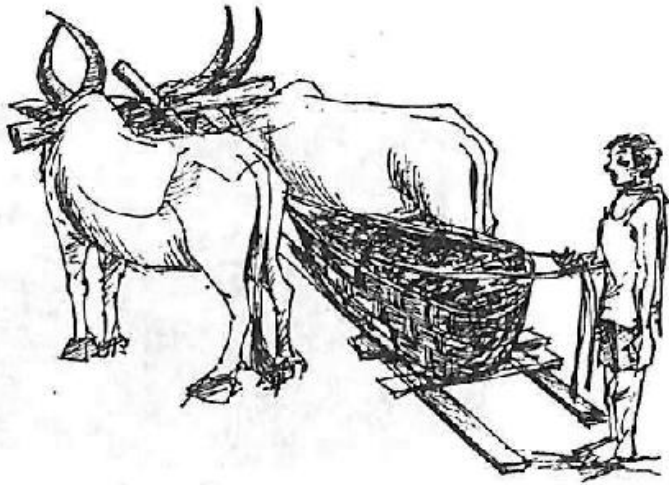
ಕಲ್ಪಾನಿ

ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಮಗ್ರಿ - ಕಲ್ಲಿನದೋಣಿ. 'ಕಲ್ಪಾನಿ' ಎಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಲು ಮಣ್ಣಿನ ಬಾನಿ (ತೊಟ್ಟಿ) ಬಳಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆದರೆ ಆಗಾಗ ಅವು ಒಡೆದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಖರೀದಿಸಿ ತರಬೇಕು. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನದೇ ಬಾನಿ ಮಾಡಿದರೆ?

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕರಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬೇರಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದೇ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನೀರಿನ ಸಣ್ಣ ತೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯೆ ವಗ್ನು ಕೊರೆದರೆ ಬಾನಿ ಸಿದ್ಧ. ಇವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒಡೆಯದೇ ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಬಾನಿಗಳು ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹಳೆಯವು!

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳ ಕಳಕಪ್ಪನ ಗುಡ್ಡ (ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ). ಇಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಕಲ್ಲಿಗೆ 'ಗುರಸಾಣಿ ಕಲ್ಲು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬಾನಿ ತಯಾರಿಸಲು ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂಥದು. ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದಗಳ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಚೌಕಾಕಾರದ ಕಲ್ಲಿನ ತುಂಡನ್ನು ತಂದು. ಸುತ್ತಲೂ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಇಂಚು ದಪ್ಪನೆಯ ಅಂಚು ಉಳಿಸಿ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಡಗೋಲು, ಚಾಕು ಇತರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಾನಿಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಸೆದು (ಉಜ್ಜಿ) ಹರಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕಲ್ಪಾನಿಗೆ ಮಸಗಲ್ಲು ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

□

ಗೊಬ್ಬರ ಸಾಗಣೆಗೆ 'ಗೆರಸ'

ಅತ್ತಿವಿ, ಭರಣಿ ಮಳೆಗಳು ಆರಂಭವಾದರೆ ರೈತರ ಹೊಲದ ಮಳೆಗಾಲದ ಕೆಲಸ ಶುರುವಾಯಿತೆಂದೇ ಆರ್ಥ. ಮುಂಗಾರಿನ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ - ಹೊಲಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತಿಪ್ಪೆ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿ, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಬೇಕು. 'ಅಕ್ಕರ ಇಲ್ಲದ ಉಪರಿಗಿಂತ ಸಕ್ಕರ ಕೊಡೋ ತಿಪ್ಪೆಯೇ ಲೇಸು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯು, ತಿಪ್ಪೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಮಹತ್ವ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಹೊಲದ ವಿವಿಧೆಡೆ ಸಾಗಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮರದ ಗಾಡಿ ಬಳಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹೊಲ ಸಮತಟ್ಟಾದ್ದರೆ ಚಕ್ಕಡಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಎತ್ತರ, ತಗ್ಗು-ಗುಂಡಿ, ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಲ ಇದ್ದರೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇ - ಗೆರಸ.

ಇದು ರೈತರು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾಧನ. ಹೊಲದ ಮೂಲೆ-ಮೂಲೆಗೂ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊಲದ ತುಂಬ ಗೊಬ್ಬರ ಸುರಿಯಬಹುದು. ಗೆರಸದಿಂದ ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ಆರಂಟು ಬುಟ್ಟಿ ಗೊಬ್ಬರ ಸಾಗಿಸಬಹುದು. ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಐದಾರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಜಮೀನಿಗೆ ಹಾಕಬಹುದು.

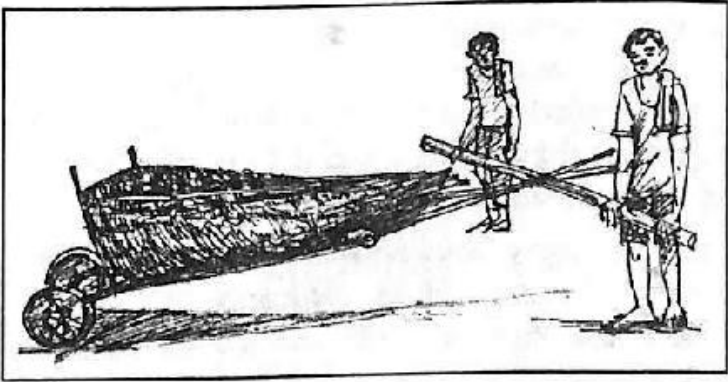
ಇದರ ರಚನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ ; ೧೦ ರಿಂದ ೧೨ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಎರಡು ದಪ್ಪನೆಯ ಗಳ; ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಾಡಿ ಅಥವಾ ಮಂಕರಿ. ತಲಾ ಎರಡು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಎರಡು ರಿಪೀಸು ಪಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಗೊಟಗಳು.

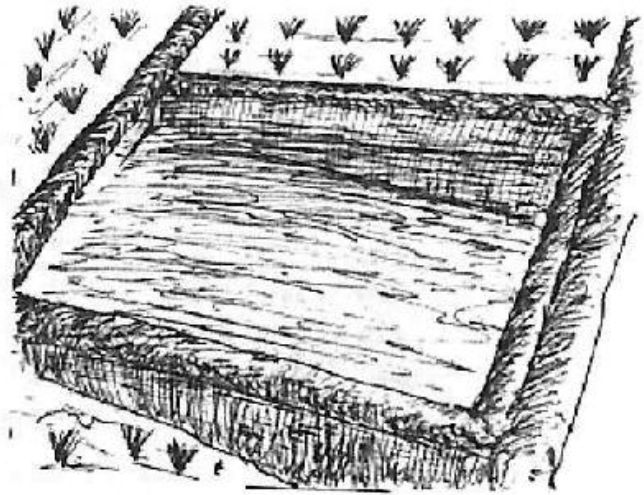
ಗಲಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಿ ಬೆಣೆ ಹೊಡೆದು, ಬುಡವನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಮೂರು ಅಡಿ ಅಗಲಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಂಕರಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಬೇಕು. ಅದು ಕೂರುವ ಅಳತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಮತ್ತು ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ರಿಬೀಸು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಳಭಾಗದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಗಲಗಳಿಗೆ ಗೂಟವನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗೂಟ ಹೊಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮಂಕರಿ ಜಾರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಮಂಕರಿಯನ್ನು ಗಲಗಳಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಬಹುದು.

ಗರಸಕ್ಕೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಗಾಲಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಗಲಗಳು ಸವೆಯದಿರಲಿ ಹಾಗೂ ಸಲೀಸಾಗಿ ಸಾಗಣೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಬಿದಿರಿನಿಂದ ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದ ಜಾಡಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಗೆರಸದಿಂದ ಕೇವಲ ಗೊಬ್ಬರವಲ್ಲದೇ ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಗೋಡು, ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಮರಳು ಕೂಡ ಸಾಗಿಸಬಹುದು.

ಸಮಯ, ಹಣ, ಆಳುಗಳ ಕೊರತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಗೆರಸದ ತಯಾರಿ ಬಲು ಸುಲಭ.

□

ಒಡ್ಡುಗಳು

‘ಅಂಗಿಯಂತೆ ಹೊಸ ಮಾಡಿ ಮುಂಗೈ ತುಂಬ ತುಪ್ಪ ಹೊಡಿ’ ಜಮೀನಿನ ಆಕಾರ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೆ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೊಲದ ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಒಡ್ಡು ಹಾಕುತ್ತಾರಾದರೂ ಅದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಲಾಭ ಅಪಾರ.

ಸಮತಟ್ಟಾದ ಜಮೀನು ಇದ್ದರೆ ಒಡ್ಡು ಹಾಕುವುದು ಸುಲಭ. ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ತಂದು ಹಾಕಿದರೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಇಳಿಜಾರು (ಇಳುಕಲು), ತಗ್ಗುಗಳಿರುವ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡು ಹಾಕುವುದೆಂದರೆ ಅದು ಜಾಣ್ಮೆಯ ಕೆಲಸ. ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹದಗೊಳ್ಳುವ ಮಣ್ಣು, ಚೆಲ್ಲುವ ಗೊಬ್ಬರ, ಬೀಳುವ ಮಳೆ ನೀರು ಹೊಲ ದಾಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ಜಮೀನಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಕೆಲಸ ಒಡ್ಡುಗಳದ್ದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಡ್ಡುಗಳ ಎತ್ತರ ಮೂರ್ದಾಲ್ಕು ಅಡಿ. ಹೊಲದಿಂದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಅಗಲ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ‘ಅತ್ಯುತ್ತಮ’ ಎಂಬಷ್ಟು ಮಳೆಯಾದರೆ, ಎಷ್ಟು ನಿಲ್ಲಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ನೀರು ನಿಂತು - ಇಂಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು. ಇದು ಒಡ್ಡು ನಿರ್ಮಾಣದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ.

‘ಹೊಲ ನೋಡು ಇಳುಕಲಿ, ಮಣ್ಣೆಲ್ಲ ಸವಕಳಿ’ ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ, ಇಳುಕಲು ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಸುರಿವ ಮಳೆ ನೀರು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಹ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅತಿ ರಭಸದಿಂದ ಓಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಡೆ ಹಾಕಲು ಬೇಕು ಒಡ್ಡು.

ಒಡ್ಡು ಮಾಡಲು ಹೊಲದ ಮಣ್ಣನ್ನೇ ಬಳಸಬಾರದು. ಬೆಟ್ಟ - ಗುಡ್ಡಗಳ ಮಣ್ಣು

ಕಡಿದು. ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ, ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು. ಹೊಲ ಇಳಿಜಾರು ಆಗಿದ್ದರೆ, ಇಳುಕಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಎತ್ತರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಲದ ಮೂರು ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಒಡ್ಡು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ (ಎತ್ತರದ) ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಸಾಕು. ಜಮೀನಿನ ನೀರು, ಮಣ್ಣು ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಹೊಲ ತೀರಾ ಇಳಿಜಾರು ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅಂಗೈಯಂತೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯೆ ತಗ್ಗು - ಸುತ್ತ ಎತ್ತರದ ಒಡ್ಡುಗಳು.

ಇದಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಇಳುಕಲಿನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಭಾಗದ ಕಡೆಗೆ ವಿರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಎದೆತೆವರು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೊಲದ ಅರ್ಧ ಭಾಗದವರೆಗೂ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಜಮೀನು ಅಂಗೈ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಸುರಿದಾಗ ನೀರು ಎತ್ತರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಇಳುಕಲಿನತ್ತ ಹರಿದು ಬಂದು ಒಡ್ಡಿನ ಎದೆಗೆ ತಾಕಿ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೊಲದ ಅಂಗಳದ ತುಂಬ ಹರಿದಾಡುತ್ತದೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಂಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕೋಡಿ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಹೊಲದ ಎತ್ತರದ ಒಡ್ಡು ಇರುವ ಕಡೆಗೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತು, ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಈ ಕೋಡಿಯಿಂದ ಹೊರ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಗುವುದು ಜತೆಗೆ, ನೀರು ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗುತ್ತದೆ.

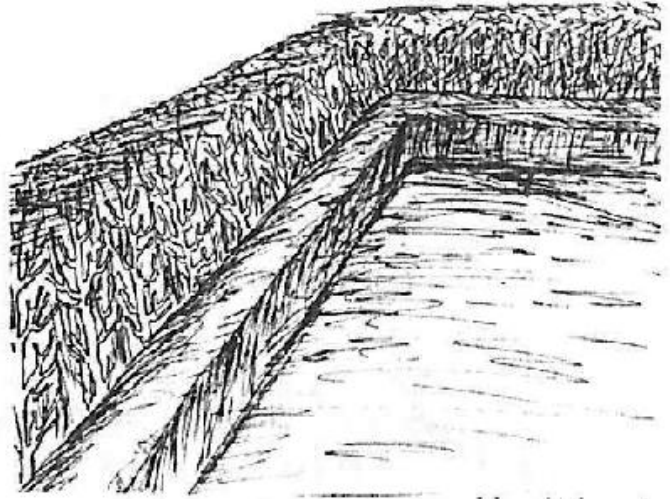
ಎರಮಣ್ಣಿನ ಹೊಲ ಇದ್ದವರು ಆದೇ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಡ್ಡು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ, ನೀರಿನ ಹರವು ಅದನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಒಡ್ಡು ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬೇರೆಡೆಯಿಂದ ಗರಸು ತಂದು ಒಡ್ಡು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಗರಸು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಎರ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಡ್ಡು

ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗರಸು ಹಾಕಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಒಮ್ಮೆ ಒಡ್ಡು ನಿರ್ಮಾಣ ವಾದ ಮೇಲೆ ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಬೇವು ಇತರ ಮರಗಳ ಬೀಜ ಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕೈದು ಹತ್ತಾರು ಅಡಿಗಿ ಒಂದರಂತೆ ನಟ್ಟು, ಹೊರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

□

ಬೇಲ

ಹೊಲಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಬೇಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಮಣ್ಣು - ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಕಳ್ಳಕಾಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಹೊಲವನ್ನು ಬೇಲಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಜಮೀನು ಸುತ್ತಲೂ ಸೂಕ್ತ ಬೇಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಮಳೆಗಾಲದಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು.

ಮೃಗಶಿರಾ ಮಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊಲದ ಒಡ್ಡಿನ ಹೊರಮೈಗೆ (ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ) ಮೂರ್ಮಾಲ್ಯ ಅಡಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕಳ್ಳ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಈ ಕಳ್ಳಸಾಲಿನ ಹೊರಗೆ ಹುಚ್ಚು ಕೇದಿಗೆ ಜತೆಗೆ ಸೀಗೆ ಬೀಜವನ್ನು ನಾಲ್ಕೈದು ಅಡಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಇವು ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಹರಡಲು ಒಂದಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕಷ್ಟೆ? ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೊಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬೋರೆ ಅಥವಾ ಇಂಗಳದ ಮುಳ್ಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಬೇಕು.

ಒಡ್ಡಿನ ಒಳಭಾಗದ ಪಾಗ ಕೂಡ ಒಂದಷ್ಟು ಆದಾಯ ತಂದು ಕೊಡುವಂತೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಪೊಕ್ಕು ಬಿದಿರು ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಸೀಬಿನ ಬಿದಿರನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಬಿದಿರು ಸಿಗದೇ ಹೋದರೆ ಹೆಬ್ಬೇವನ್ನು ಪಾಕಬಹುದು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬೇಬಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಆರಿದ್ರಾ ಮಳೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿನ ಮಧ್ಯೆ (ತಲೆ ಭಾಗಕ್ಕೆ) ಐದು ಅಡಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಬೀಜ ಊರಬೇಕು. ಎರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೀಗೆ ಬಳ್ಳಿಯು ಕಳ್ಳಿಗೆ ಹಬ್ಬಿ

ಬೇಲಿಯ ಹೊರಭಾಗವು ಭದ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ತೆರವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀಗೆ - ಕಳ್ಳ ಹಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಣಿ - ಕಳ್ಳರ ಕಾಟದಿಂದ ಜಮೀನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಗೆಯಿಂದ ಆದಾಯ ಸಹ ದೊರಕಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬಿದಿರು ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಬೇವಿನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ ತಯಾರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

□

ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲ

ಬಿಯಲು ಸೀಮೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಜೀವ ಬೇಲಿಗಿಂತ ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಬೇಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದೇ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ, ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎನಿಸುವ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ಜಮೀನಿನ ಬದಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬೇಲಿ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉಳುಮೆ ಅಥವಾ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕಲ್ಲುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಅಂಚಿಗೆ ಒಟ್ಟುವ ಪರಿಪಾಠ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಬೇಕೆನಿಸಿ, ಬೇಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ಬದಲಿಗೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ ಜೋಡಿಸುವ ವಿಧಾನ ಬೆಳೆದು ಬಂತು.

ಹೊಲದ ಅಂಚಿನಿಂದ ಒಳಗೆ, ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿ ಅಗಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಡಿಸಾಯದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲುತುಂಡುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಜೊತಾಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬುನಾದಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳುಮೆಗೆ ಮುನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ತರುವ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನಯವಾಗಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಂಥದಲ್ಲ. ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪೇರಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಬೇಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಲಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದಷ್ಟೇ ಇದರ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವದ ನೆಲ-ಜಲ

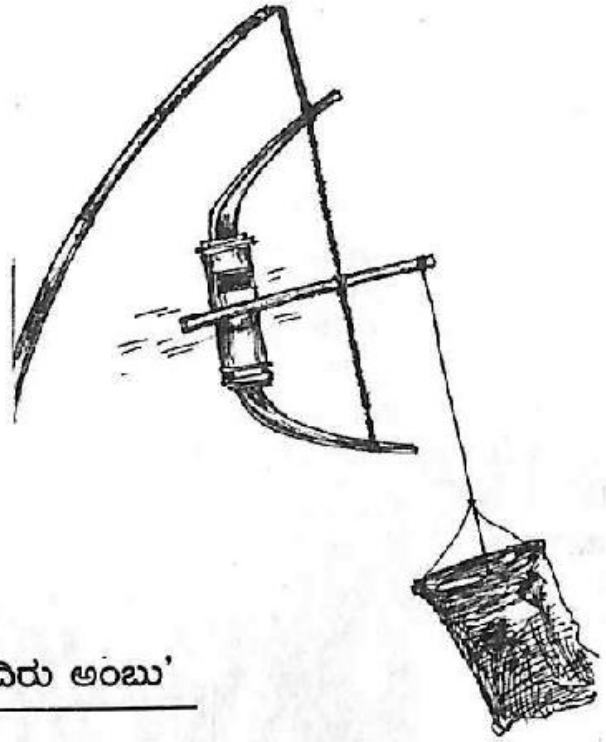
ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗೆ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿಯು ಮಳೆನೀರು ಜಮೀನಿನ ಆಚೆಗೆ ದಿಥೀರ್ ಎಂದು ಸಾಗದೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತವಳಿ, ಇಂಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲೇ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಹೊಂದಿರುವ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದಂಥದು. 'ತಗ್ಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನೀರು ನಿಲ್ಲೋದು?' ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಳಿಜಾರಿನತ್ತ ಮಳೆನೀರು, ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಜಾರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಜಾಣ ರೈತರು ಇದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಗಲ-ಎತ್ತರದ ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರು ಇಂಗಿಸುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಕೂಡ! ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆ ಈ ಬೇಲಿಗಳು ಮೂರ್ದಾಲ್ಕು ಅಡಿಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಮಳೆ ಕೊರತೆಗೆ ಪುತ್ತಾುವ ಕೊಪ್ಪಳ, ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಅಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎತ್ತರದ ಬೇಲಿಗಳು ಜಮೀನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲು ಭದ್ರಕೋಟೆಯಂತೆ ನಿಂತಿವೆ.

□

ಈ ಬೇಲಿಗೆ ಶೂನ್ಯ ವೆಚ್ಚ

ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಣೆಗೆ 'ಬಿದಿರು ಅಂಬು'

ರಾಗಿ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ, ಭತ್ತ ಇತರ ಬೆಳೆಗಳು ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ - ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ 'ಸಾಪಸ'ದ ಕೆಲಸ. ಅವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ರೈತರು ಬಳಸುವ ಸಾಧನ ಹಲವು. ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು - 'ಬಿದಿರು ಅಂಬು'.

ಕರ್ನಾಟಕ - ತಮಿಳುನಾಡು ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಡಿದ ಬಾಣದಂತೆ ಕಾಣುವ ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬಲು ಸುಲಭ.

ಎರಡೂಕಡೆ ಗೆಣ್ಣುಗಳಿರುವ ಒಂದು ದಪ್ಪ ಬಿದಿರನ್ನು (ಹೆಬ್ಬಿದಿರು) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲುವೆಯಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ. ಈ ಕಾಲುವೆಯು ಅರ್ಧ ಇಂಚು ಅಗಲವಿರಲಿ ಹಾಗೂ ಗೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಾಗದಂತಿರಲಿ. ಎರಡು ಮಾರುದ್ದದ ಬಿದಿರು ದಬ್ಬೆಯೊಂದನ್ನು ಉದ್ದನೆಯ ಬಿದಿರಿನ ತುಂಡಿಗೆ ತಂತಿಯಿಂದ ಬಿಗಿದು ಎರಡೂ ತುದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ; ಕಟ್ಟಲು ಬಿರುಸಾದ ಹುರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ.

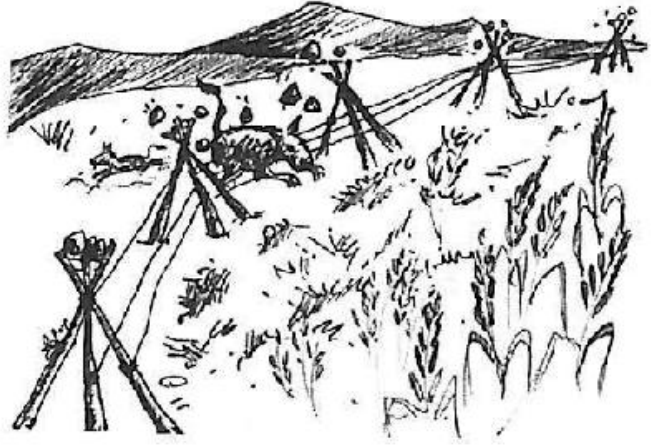
ಒಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮತ್ತು ಹಗುರವಾದ ಕೋಲನ್ನು ಹುರಿಯ ಮಧ್ಯೆ ತೂರಿಸಿ, ಈ ಕೋಲು ಬಿದಿರು ತುಂಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿರಲಿ. ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ತೂಕವಿರುವಂತೆ ಬಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಗೋಣಿಚೀಲವನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಿ.

ಇದೀಗ 'ಬದಿರು ಅಂಟು' ತಯಾರು. ಇದರ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಾರಕಟ್ಟಿ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೋ ಅಥವಾ ಬಾಗಿದ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಗೋ ನೇತು ಹಾಕಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಸ್ಥಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ.

ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತಡ ಹಾಗೂ ಬಿರಿಸಾದ ಹುರಿಯ ತಿರುಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೋಲು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಿರು ತುಂಡಿಗೆ ಬಡಿದು 'ಟೊಳುಕು... ಟೊಳುಕು' ಎಂಬ ಸದ್ದು ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಫರ್ಲಾಂಗು ದೂರದವರೆಗೂ ಇದರ ಬಡಿದು ಕೇಳುವದರಿಂದ ಹಂದಿ, ನರಿ, ಕರಡಿ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೊಲದತ್ತ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಷ್ಕ ಯೋಧನಂತೆ ಹಗಲಿರುಳು ದುಡಿಯುವ ಇದನ್ನು ಮರವೊಂದಕ್ಕೆ ತೂಗು ಹಾಕಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರಿ.

□

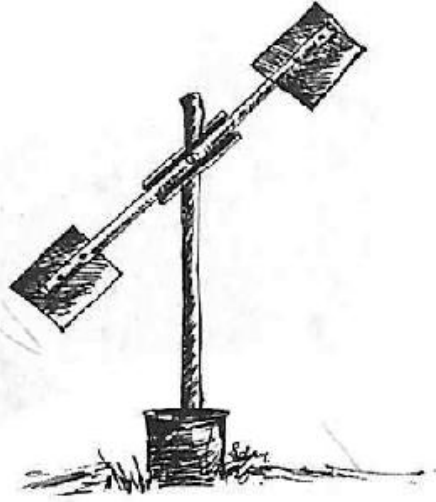

ಕಲ್ಲು ಹೂಡುವುದು

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಎರಡು - ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ತ್ರಿಕೋನಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಹತ್ತಾರು ತ್ರಿಕೋನಗಳನ್ನು ತಂತಿ ಅಥವಾ ಹುರಿಯಿಂದ ಮೂರ್ದಾಲ್ಕು ಎಳೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೊಲದ ಸುತ್ತಲೂ ಬರುವಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಜೋಡಿಸಬೇಕು.

ಕೋಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಳತೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಕಾಡುಹಂದಿ, ಕೋತಿ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೊಲಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ತಂತಿ ಅಥವಾ ಹುರಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದಾಗ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲ 'ಧಡ್... ಧಡ್' ಎಂದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಈ ಆನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸದ್ದಿಗೆ ಕಂಗಾಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಾಲು ಕೀಳುತ್ತವೆ.

□

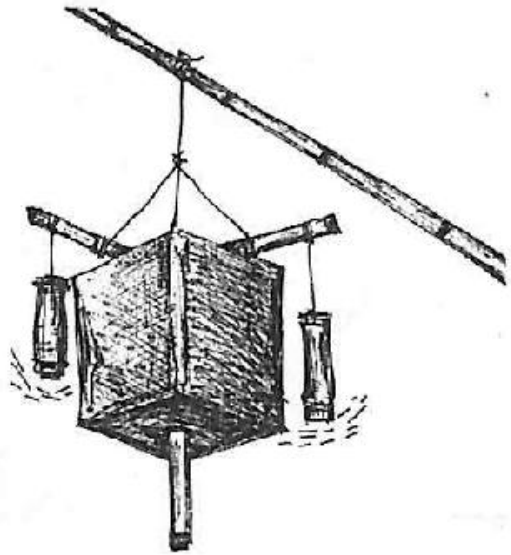

ರಾಟೆ

ಉದ್ದನೆಯ ಹಗುರಾದ ಒಂದು ಕೋಲಿನ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳಿಗೆ ತಗಡು ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣ ರೇಕುಗಳನ್ನು ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದು ಕೂರಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಗಳವನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂತು. ಅದರ ತುದಿಗೆ ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅದರ ತುದಿಗೆ ತಗಡು ಜೋಡಿಸಿದ ಕೋಲನ್ನು (ತಿರುಗಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ) ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದು ಜೋಡಿಸಬೇಕು.

ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೂತ ಗಳಕ್ಕೆ ರೇಕುಗಳು ತಾಕುವ ಕಡೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಳೆಯ ಡಬ್ಬಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ತಗಡಿನ ಕೋಲು ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕೆಳಗಿನ ಡಬ್ಬಿಗೆ ತಾಕಿದಾಗ ಬರುವ ಶಬ್ದ ದೂರದವರೆಗೂ ಕೇಳುತ್ತದೆ.

□

ಡಬ್ಬದ ಬೆಚ್ಚು

ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೇವಲ ತಗಡಿನ ಹಳೆಯ ಡಬ್ಬ, ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಸುಲಭ ಇದರ ನಿರ್ಮಾಣ. ತಗಡಿನ ಡಬ್ಬಿಗೆ ತಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಂಧ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರಂಧ್ರದ ಮೂಲಕ ಎರಡು ಕೋಲುಗಳನ್ನು 'ಪ್ಲಸ್ಟ್' ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕೋಲುಗಳ ನಾಲ್ಕು ತುದಿಗಳಿಗೆ ಬಿದಿರಿನ ಹಗುರ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹುರಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಒಳಗಡೆಯೇ ಒಂದು ಕೋಲು ಬಿಡಬೇಕು.

ಈಗ ಈ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಉದ್ದನೆಯ ಗಳುವಿನ ತುದಿಗೆ ಅಥವಾ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ನೇತು ಹಾಕಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದರೆ ವರಿಣಾಮಕಾರಿ.

ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ಕೋಲುಗಳು ಡಬ್ಬಿಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ರಾತ್ರಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ಇದನ್ನು ಒಯ್ದು ಒಂದೆಡೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಉದ್ದನೆಯ ದಾರ ಅಥವಾ ತಂತಿಯನ್ನು ಡಬ್ಬಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಗುಡಿಸಲಿನವರೆಗೆ ತಂದು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಆಗಾಗ ದಾರ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸದ್ದಿಗೆ ಹೆದರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೊಲಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ!

□

ಕಣ

'ಗಾಳಿ ಬಂದಾಗ ಕಣದಲ್ಲಿ ತೂರಿಕೋ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಡಿಯು ಧಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುವ ಸಮಯ, ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟು - ಕಾಳು ಬೇರೆ ಮಾಡಲು ಕಣ ಬೇಕಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕಣ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳೇನು?

- * ರಾಶಿ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲ ಇರಬೇಕು
- * ಸಾಕಷ್ಟು ಗಾಳಿ ಬೀಸುವಂತಿರಬೇಕು.
- * ನೆಲ ಗಟ್ಟಿ ಇರಬೇಕು
- * ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಉಸುಕಿನ ಅಂಶ ಇರಬಾರದು
- * ತೇವಾಂಶ ಹಿಡಿಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ ಇರಲೇಬಾರದು.
- * ಅಂಚಿಗೆ ಗಿಡ-ಮರ ಇರಬಾರದು

ಇದರ ಜತೆಗೆ ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಕಣ ರಚಿಸುವ ದಿನದ ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಸಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಅಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಕಣ ರಚನೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಳ ; ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಮರುದಿನ - ಅಂದರೆ ವಾಡ್ಯದ ದಿನ ಕಣ ರಚನೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಹೂರ್ತ.

ಬನ್ನಿ ಮರದ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಉದ್ದನೆಯ ತುಂಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಮೇಟಿ ಗೂಟ' ಎಂದು ಹೆಸರು. 'ನಾಟಿ ನೆಟ್ಟ ಗದ್ದೆ ಚಂದ; ಮೇಟಿ ನೆಟ್ಟ ಕಣ ಚಂದ' ಎಂಬಂತೆ ಇದು ಸದಾ ಕಣದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ತೂರಿಸಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಳತೆಯ (ಸುಮಾರು ೧೬ ಅಥವಾ ೨೧ ಮೊಳದಂತೆ) ಸೆಣಬಿನ ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ದಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಗೆರೆ ಎಳೆದರೆ ಕಣದ ಅಳತೆ ಸಿದ್ಧ.

ನೆಲದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಉಸುಕನ್ನು ಕೇವಲ ಸಲಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಗರಿಷ್ಠ ೪ ಅಂಗುಲದವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಈಗ ಇದಕ್ಕೆ ಯಥೇಚ್ಛ ನೀರು ಚೆಮುಕಿಸಿ, ಒಂದು ಚಕ್ಕಡಿಯಷ್ಟು ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ನೀಡಿನ ಜತೆ ಬೆರೆಸಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭ. ಎಂಟು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿ ಒಂದನೇ ಎತ್ತು ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಇರ್ದುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಎತ್ತುಗಳ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಮಣ್ಣು ಸೆಗಣಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಗಾಗ ನೀರು ಚೆಮುಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಣದ ರಚನೆ ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಕಸ ಬಳಿದರೆ, ಸೆಗಣಿ ಅಂಶ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂತರೆ ಮರಳಿನ ಕಣಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಹೊರಬರುತ್ತವೆ. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಅರ್ಧ ಚಕ್ಕಡಿಯಷ್ಟು ಸೆಗಣಿ ತಂದು ಸಾರಿಸಿದರೆ ಕಣದ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಗಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ನುಣುಪಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಧಾನ್ಯ ರಾಶಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಕಲ್ಲಿನ ಉರುಳುಗುಂಡು (ರೂಲುಗುಂಡು) ಇದರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೇ ಸಾರಿ ಉರುಳಾಡಿದರೂ ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಅನ್ನದೇ ಇರುವುದು ಕಣದ ತಾಕತ್ತು ಎಷ್ಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

□

ಉರುಳುಗುಂಡು

ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣೆ ಇನ್ನಿತರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಒಕ್ಕಣೆಗೆಂದು ಕಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಉರುಳುಗುಂಡು (ರೂಲುಗುಂಡು) ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಉಳ್ಳವರ ಬಳಿ ಇರುವ ಉರುಳುಗುಂಡನ್ನು ಒಕ್ಕಣೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಬಳಕೆಗೂ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ವಡ್ಡರ ಸಮುದಾಯ. ಉರುಳುಗುಂಡು ತಯಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮ ಬೇಡುವ ಕೆಲಸವಾದ ಕಾರಣ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇದ್ದವರು ಇದರ ರಚನೆಗೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವವರು ಹಿರಿಯರು.

ಕಲ್ಲಿನ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಪದರು-ಪದರಾಗಿ ಸೀಳಿ ತೆಗೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದೆಪ್ಪನೆಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ರೂಲುಗುಂಡು ರಚನೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಇದು ದುಂಡನೆಯ ಕೊಳವೆ ಆಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಅಳದ ಚೌಕಾಕಾರದ ರಂಧ್ರ ಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡಿನ ಒಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿ, ಬಡಿದು ಚೌಕಾಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಇರುಸು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇರುಸಿನ ತುದಿಯನ್ನು

ಉರುಳುಗುಂಡಿನ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸೀಸ ಕಾಯಿಸಿ ಹಾಕಿದರೆ ರೂಲುಗುಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಭದ್ರವಾಗಿ ಕೂರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಇರುವ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಇರುಸು ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

ಕರಿಜಾಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾಲ್ಕು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಇರುಸಿಗೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಇದು 'ಚಟ್ಟು'. ಉರುಳುಗುಂಡನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಇದೇ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಟ್ಟಿಗೆ 'ಈಸು' ಹಾಗೂ 'ನೊಗ' ಜೋಡಿಸಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಉರುಳುಗುಂಡು ಸಿದ್ಧ.

ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡುವ ಧಾನ್ಯಗಳ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಕಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಇದರ ಮೇಲೆ ಉರುಳುಗುಂಡು ಉರುಳಿಸುತ್ತ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಕಾಕು ಬೇರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

□

ಮಂಚಿಗೆ

‘ಹಾಳು ಮಾಡೋಕ್ಕುಂಚೆ ಮಂಚಿಗೆ ನೋಡ್ಡಿಲ್ಲಂತೆ’ - ಅಂದರೆ ಬೆಳೆ ಹಾಳು ಮಾಡಲು ಬರುವವರು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಂಚಿಗೆ ಇದೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬರಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ.

ನಿಜ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೊನೆದಾಡುತ್ತ ನಿಂತಾಗ ‘ದಾಳಿ’ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಥವರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂದರೆ, ಬೆಳೆಯ ಎತ್ತರಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೊಲ ಕಾಯಬೇಕು! ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜೋಳ ತೆನೆ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊಲ ಕಾಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಬೆಳೆಗಿಂತ ಇನ್ನಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಿಂದು ಮಂಚಿಗೆ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಲದ ಮಧ್ಯೆ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಅಡಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ದಿಥೀರ್ ಎಂದು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮಂಚಿಗೆ ಬಹೂಪಯೋಗಿ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಮಲಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

ಮಂಚಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು; ಕಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಡು, ಬಿದಿರು ಹಾಗೂ ಕತ್ತಾಳೆ ನಾರು. ನಾಲ್ಕು ಬಲವಾದ, ದಪ್ಪನೆಯ ಬೇವಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಮನಾದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಮೇಲ್ತುದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಿದಿರಿನ ಗಳಗಳನ್ನು ಕತ್ತಾಳೆ ನಾರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಚೌಕಾಕಾರದ ಈ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಮನಾದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಿ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಂತರ ಲೆಕ್ಕಿ ಎಲೆಗಳ ರಾಶಿ ಹರಡಬೇಕು. ಜೋಳದ ಸೊಪ್ಪು ಅಥವಾ ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಪೆಂಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ, ಈಚಲು ಚಾಪೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಸಿದರೆ ಮಂಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧ.

ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವವರು ದೂರದವರೆಗೂ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹತ್ತಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಮಂಚಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿದೊಡ್ಡಿಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ತೋಳಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ಸದ್ದು ಮಾಡಿ ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ! ಹೀಗೆ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಮಂಚಿಗಿಯು, ಬೆಳೆಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕವಣೆ ಬೀಸಿ ಓಡಿಸಲೂ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಿಡದ ಮೇಲೆಯೇ ಕಟ್ಟುವ ಮಂಚಿಗಿಗೆ 'ಮಜಾನು' ಎಂದರೇನೇ ಸೂಕ್ತ. 'ಕಂಚಿಗೆ ಹೋದರೂ ಮುಂಚಿಗಿಗೆ ನಾಲ್ಕೇ ಕಾಲು' ಎಂಬಂತೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮಂಚಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅದೆಷ್ಟು ಸುಲಭ!

□

ಬಣವೆ

'ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಹುಲ್ಲು; ಹಂಡೆ ತುಂಬ ಹಾಲು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಮೇವು ಲಭ್ಯ ಉಳಿದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಣ ಮೇವು ಕೊಡಬೇಕಷ್ಟೇ.

ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಸ್ಥಳವಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಮೇವು ಒಟ್ಟುಬಹುದು. ಆದರೆ ಜಾಗದ ಕೊರತೆ ಇರುವವರು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಣವೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷದ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳಿಗಾದರೂ ಮೇವು ಹಾಗೂ ಹೊಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ರಚಿಸುವ ಬಣವೆ ಒಂದು ಕೌಶಲದ ಕೆಲಸವೇ ಸೈ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಣವೆ ರಚಿಸುವ ಎರಡು ವಿಧಾನ ಇಲ್ಲಿವೆ. ದನ-ಕರುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಉಮೇಡಿ ಇಲ್ಲದವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುವ ಬಣವೆ (ಇವುಗಳಿಗೆ 'ಹೊಟ್ಟಿನ ಗುಂಪಿ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಉಳಿದ ಕಡೆ ರಚಿಸುವ ಬಣವೆಯೇ ಭಿನ್ನ.

ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊಯಿಲು ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ. ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಹೊಟ್ಟು ಮೇವನ್ನು ಮಳೆಗಾಲದವರೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕೃಷಿಕರ ಮುಂದಿನ ಗುರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಣವೆ ಹಾಕಲು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಮರುದಿನ (ಪಾಡ್ಯ) ಶುಭದಿನ.

ಈಗಾಗಲೇ ಖಾಲಿಯಾಗಿರುವ ಹಳೆಯ ಬಣವೆಯ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಡಿಪಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಗೆದ್ದಲು ಹತ್ತಿದರೆ ಹಳೆಯ ಬಣವೆ ಮೇವು ಖಾಲಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ.

ಈ ಬಾರಿ ದೊರೆತ ಜೋಳದ ಸವೈ, ನೆಲ್ಲು ಹುಲ್ಲು, ನವಣೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಡಲೆ ಇನ್ನಿತರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಇದರ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೊಟ್ಟು, ಮೇವು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅದು ಹೊರಗೆ ಜಾರಿ ಬೀಳದಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಹುರುಳಿಯ ಒಣಗಿದ ಬಳ್ಳಿ (ಹಿಂಜಿರಾ ಅಥವಾ ಹಿಂಡಗಿ) ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

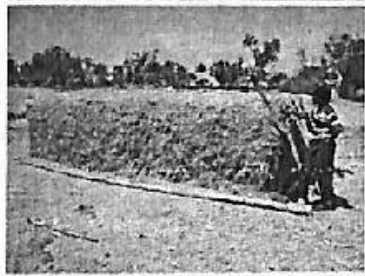
ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಅಡಿ ಅಗಲ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಬಣವೆಯು ಒಂದೊಂದೇ ಅಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಗಲ ಹಾಗೂ ಉದ್ದ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಳೆಂಟು ಅಡಿ ಎತ್ತರ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಣವೆ ಗೋಪುರದ ಆಕಾರ ತಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ನೆಲ್ಲಿನ ಹುಲ್ಲು ಹರಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಈ ಬಣವೆ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತೀತೇ? ಅದಕ್ಕೂ ಇದೆಯಲ್ಲ ಉಪಾಯ!

ಉದ್ದನೆಯ ಕತ್ತಾಳೆ ನಾರಿನ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಲವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಕೊರಡು) ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ನೇತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಲದ್ದಿ ಕಟಗಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂಥ ನಾಲ್ಕಾರು ಲದ್ದಿ ಕಟಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೇತುಹಾಕಿದರೆ ಎಂಥ ಗಾಳಿಗೂ ಬಣವೆ ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಆನ್ನದು.

ಒಂದೊಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ವಿವಿಧ ಹೊಟ್ಟು - ಮೇವು ಸೇರಿ ಬಣವೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲವೇ? ಈಗ ಎಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟು - ಮೇವುಗಳ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲು 'ಚುಚ್ಚುಬರಲು' ಬಳಕೆ. ತೆಳುವಾದ, ಆದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಣವೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಭಾಗದವರೆಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳಿಗೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲ್ಲಾಡದೇ ಬಣವೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಹೈದರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಬಣವೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನ. ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯುವ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಂಥ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ

ತೊಗರಿಯ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಮಳೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಜಾಗ ಇಲ್ಲದವರು ಹೊಟ್ಟಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ರೂಪಿಸಿದ ತಂತ್ರವೇ ಬಣವೆ ನಿರ್ಮಾಣ (ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟಿನ ಗುಂಪಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ). ಗುಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಇಟ್ಟರೆ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೂ ಕೆಡದೇ, ಬೇಕೆನಿಸಿದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಹುದು.

ತೊಗರಿಯ ಕಾಯಿಯಿಂದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಾಗ ದೊರಕುವ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು (ಹೊಟ್ಟು) ಗೋಪುರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ತೊಗರಿಯ ಒಣಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮೇಲಿನ ತನಕ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗೋಪುರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಜೋಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಾಜೂಕಿನದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದರೂ ಮಳೆನೀರು ಒಳಸೇರಿ ಹೊಟ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳು ತಿನ್ನದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರ್ಚ್ ಕೊನೆಯ ವಾರ ಅಥವಾ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಳೆ ಬರುವುದಂತೂ ಖಚಿತ. ಆಗ ಈ ಮಣ್ಣು ನೆನೆದು, ಇಡೀ ಗುಂಪಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ತೇಪೆ ಹಾಕಿದಂತಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲಮಣ್ಣಿಗೆ ಅಂಟುಗುಣ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಬೇಗನೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಬಣವೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆದು ದನ-ಕರುಗಳ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಗುಂಪಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅಗೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನೆಡೆಗೆ ಮಳೆ ಕೊಂಚ ಓರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯುವುದರಿಂದ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಮಗ್ಗ, ವಿಶಾಖಾ, ಚಿತ್ತಿ, ಸ್ವಾತಿ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಮಳೆಗಳು ಬೀಳುವ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾದಂತೆಲ್ಲ ಗುಂಪಿ ಒಡೆಯುವ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಿಸಬೇಕು. ವಾರಕ್ಕೆ ನಾಕಾಗುಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆದು, ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ - ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಆವ್ಯೇ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆಯಿತು. ಬರೀ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊದಿಸಿದರೆ, ಪುಂಡ ದನಗಳು ಬಣವೆಯನ್ನು ಕೆದರಿ ಹೊಟ್ಟು ಕಬಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಣವೆ ಸುತ್ತ ಮಣ್ಣು, ಜತೆಗೆ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಸಹ ಹೊದಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

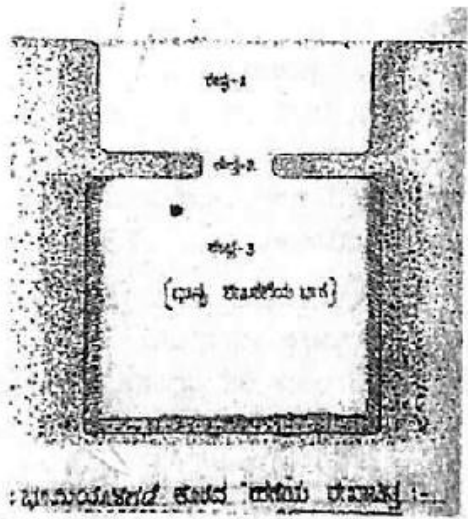
ಈ ಬಣವೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬೆಳೆಯ ಹೊಟ್ಟು ಇರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಕಡಲೆ ಹಾಗೂ ಜೋಳದ ಗುಂಪಿಯನ್ನು ಸಹ ರೈತರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾಣ ರೈತರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ತೊಗರಿ ಹೊಟ್ಟು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡಲೆ ಮತ್ತು ಜೋಳದ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಗುಂಪಿ ತೆರೆದರೆ ಮೂರೂ ಹೊಟ್ಟುಗಳು ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.

ಜಾನುವಾರು ಸಾಕದವರು ಸಹ ಇಂಥ ಬಣವೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ದೇಶ; ಆತ್ಮುತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆ. ವಿಧಾನವೂ ಸುಲಭ.

ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಮೋಡಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದಲೇ ಮೊದಲ ಮಳೆ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಊಹಿಸಿ, ಮೂರ್ಮಾಲ್ಯು ದಿನಗಳ ಮುನ್ನ ಗುಂಪಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆನೀರು ಹೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತ ಎಲ್ಲವೂ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುಂಪಿಯೊಳಗಿನ ಹೊಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಮಣ್ಣಿನ ಸಮೇತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ, ಹೊಲದ ತುಂಬ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳೆಯ ಉಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಚೆಲ್ಲದೇ, ಸುಡದೇ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸರಳ ತಂತ್ರವಿದು. ಗಾಡೆ ಮಾತೇ ಇದೆಯಲ್ಲ; 'ಅನ್ನ ಹಾಕಿದ ಮನೆ ಕೆಡಲ್ಲ - ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿದ ಹೊಲ ಕೆಡಲ್ಲ' ಅಂತ!

ಇಷ್ಟು ಚೆಂದದ ಬಣವೆ ನೋಡಿದರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾದೀತು! ಬೆದರುಬೊಂಬೆ ಇದೆಯಲ್ಲ? ಕೈ-ಕಾಲು ಅತ್ತಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲೆ ನಿಂತು ನಗುತ್ತಿರುವ ಬೆದರುಬೊಂಬೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಹ ಒಂದು ಕೌಶಲದ ಕೆಲಸ.

ಹಗೇವು

ಒಂದು ವರ್ಷ ಬೆಳೆದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಮುಂದಿನ ಆರಂಭ ತಿಂಗಳು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಯಾವುದೇ ಪುಡಿ, ವಿಷ ಹಾಕದೇ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೇ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ಯಾವುದು?

ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ನೆಲದಲ್ಲೇ ಅಡಗಿದೆ. ನೆಲದೊಳಗೇ ರಚಿಸುವ 'ಹಗೇವು', ಧಾನ್ಯಗಳು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ನವಣಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ 'ಹಗೇವು' ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ರಚನೆ :

ಹಗೇವು - ಒಟ್ಟು ಮೂರು ವಿಧದ ಆಳತೆಯ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ನೆಲದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೊರೆಯಲು ಆರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲ ರಂಧ್ರ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಆರು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಆಳ ಇಷ್ಟೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹಗುರ ಮೇಲ್ಪದರು ಕೊನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇದರ ಆಳ ಏಳೆಂಟು ಅಡಿಯವರೆಗೂ ಹೋಗುವುದು ಉಂಟು.

ಈ ರಂಧ್ರದ ಮಧ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಎರಡನೇ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆಯಬೇಕು; ವೃತ್ತ ಅಥವಾ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ. ಇದರ ಆಳ ಒಂದು ಅಡಿ ಮಾತ್ರ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಗೇವು ರಚನೆಯ ಕೌಶಲ ಆರಂಭ. ಎರಡನೇ ರಂಧ್ರದ ತಳಭಾಗದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮೂರನೇ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆಯಬೇಕು. ಇದರ ವ್ಯಾಸ ಒಂದನೇ ರಂಧ್ರದಷ್ಟೇ ಇರಬೇಕು. ಆಳ ಎಂಟರಿಂದ ೧೫ ಅಡಿಯವರೆಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಹಾರಧಾನ್ಯದ ಶೇಖರಣೆ.

ಸಿದ್ಧತೆ :

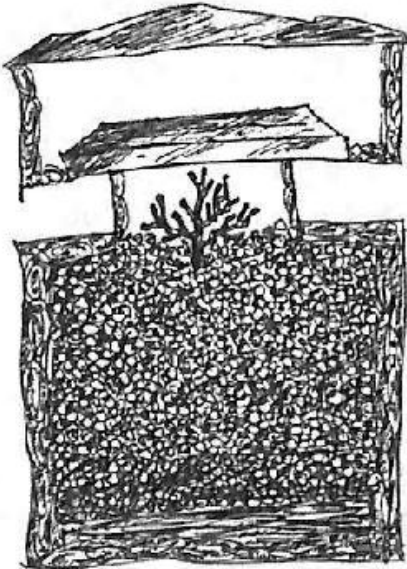
ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹಗೇವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸುಗ್ಗಿಯ ನಂತರ ಮಾಡಬೇಕು. ಜೋಳದ ಹಲವು ಒಣದಂಟುಗಳನ್ನು ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಹಗೇವಿನ ತಳಭಾಗದಿಂದ ಒಳಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಸುತ್ತಬೇಕು. ಇದು ಕೌಶಲದ ಕೆಲಸ. ದಂಟಿನ ಸುರುಳಿಯು (ಮೂರನೇ ರಂಧ್ರದ) ಮೇಲ್ತುದಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈಗ ತಳಭಾಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ. ದಂಟಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಯಥೇಚ್ಛ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸುರುವಿ, ಇದರ ಮೇಲೆ ಸಣಬಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ನೆಲದಲ್ಲಿನ ತೇವಾಂಶ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಉಂಟುಮಾಡುವುದನ್ನು ಇದು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಏಳೆಂಟು ದಿನ ಬೇಕು.

ವರ್ಷವಿಡೀ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಜೋಳ, ನವಣೆ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಹಗೇವಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಸಣಬಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿ, ಮೇಲೊಂದು ಕಳ್ಳಿ ಗಿಡದ ಹಸಿ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ!

ಈಗ ಎರಡನೇ ರಂಧ್ರದ ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪಟೆ ಬಂಡೆ ಹಾಕಿ, ಮೊದಲ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಮಾಲ್ಟು ಬಾರಿ (ಧಾನ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಂಟಾದಾಗ) ಹಗೇವು ತೆಗೆದು ಧಾನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿನ ಧಾನ್ಯಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಕಿಡಲಾರವು; ಯಾವುದೇ ವಾಸನೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಳುಗಳು

ಮಾತ್ರ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯಲಾರವು.

ಮೂರ್ಮಾಲ್ಟು ಚೀಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನೂರು ಚೀಲ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಹಗೇವುಗಳು ಈಗಲೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬರ ಬಿದ್ದಾಗ ಊರಿನ ಶಾನುಭೋಗರು, ಪಾಟೀಲರು ತಮ್ಮ ಹಗೇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ ವಾನ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಐವತ್ತು - ನೂರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಗೇವುಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ 'ಉಗ್ರಾಣ' ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

□

ಬಳತ

'ಅಂಗೈಯಿಗಲ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಆರಡಿ ಬೆಳೆ' - ಒಂದು ಬೀಜ ನೂರು ಹಾಳಾಗುವ ವ್ಯವಸಾಯದ ಕುರಿತ ನುಡಿಗಟ್ಟು. ಇಳುವರಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಬಳತ, ಹಗೇವು ಇತ್ಯಾದಿ, ಭತ್ತ, ಕಲಡೆ, ಹುರುಳಿ, ನವಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲು ರಚಿಸುವ ಸಾಧನವೇ ಬಳತ; ತಯಾರಿ ಬಲು ಸುಲಭ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಬಿದಿರಿನ ತಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕೋಲು.

ಕೋಲನ್ನು ಒಂದಡಿಯಷ್ಟು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂತು, ಅದಕ್ಕೆ ಬಿದಿರ ತಡಿಕೆಯನ್ನು ಲಂಬವಾಗಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಈಗ ತಡಿಕೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಮಡಚುತ್ತ ಅದನ್ನೂ ಕೋಲಿನತ್ತ ತಂದು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಈಗ ತೊಟ್ಟಿಯಾಕಾರದ ಬಳತ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಳದಲ್ಲಿ ತಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ನೆಲ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಕೆಸರನ್ನು ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತಬೇಕು. ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಸೆಗೆಣಿ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಮೆತ್ತಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ. ಎರಡು ದಿನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೆಳಭಾಗ ಒಣಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲಿಗಳ ಹಾವಳಿ, ಕೀಟಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸುಲಭ ವಿಧಾನ ಎಲ್ಲಿದೆ? ನೇರವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಸುರುವಿ ಮೇಲೆ ಸೇರಬಿನ ಚೀಲದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಭತ್ತ ಸುರಕ್ಷಿತ. ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಮೇಲ್ಭಾಗದಿಂದ ಧಾನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಬಹುದು. ಇದರ ಎತ್ತರ ಸುಮಾರು ಆರೇಳು ಅಡಿ.

□

ಬೀಜದ ಗಳಿಗೆ

ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಬಳಸಿ ಇದ್ದರೆ, ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಳಸುವುದು - ಗಳಿಗೆ. ಇದು ಬಳಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಾದರೂ ರಚನೆ ಮಾತ್ರ ತುಸು ಕಷ್ಟ. ಈಚಲು ಗರಿಗಳಿಂದ ಹೆಣೆಯುವ 'ಗಳಿಗೆ' ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಭಾಗ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನೋಡಲು ಗಡಿಗಿಯ ಆಕಾರ. ಈಚಲು ಗರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದ ಬಳಿಕ ಉಳಿಯುವ ದಿಂಡಿಗೆ 'ಬರಲು' (ಬರು) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಬರಲುಗಳಿಂದ ಬಯಸಿದ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಗಳಿಗೆ ಹೆಣೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ ಎನೆಂದರೆ, ಗಳಿಗೆ ಹೆಣೆಯುವವರು ಕೊರವರು, ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಅಷ್ಟು ನಿಖರ ಹಾಗೂ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಗಳಿಗೆ ಹೆಣೆಯಲು ಬಾರದು.

ಗಳಿಗೆಯ ಅಳತೆಯೂ ವಿಭಿನ್ನ. ಐದು ಸೇರಿಸಿಂದ ನೂರು ಸೇರು ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾಳು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಗಳಿಗೆ ಹೆಣೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಕಿಮ್ಮಣ್ಣಿಗೆ ಎರಡು ಭಾಗ ಸೆಗಣೆ ಸೇರಿಸಿ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಗಳಿಗೆಯ ಹೊರಭಾಗದ ಸುತ್ತ ಮೆತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಒಣಗಿಸಿದರೆ ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಬೀಜದ ಗಳಿಗೆ ರೆಡಿ!

ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಇದನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹುರುಳಿ, ಭತ್ತ, ಮಡಿಕೆ, ತೊಗರಿ, ಹೆಸರು, ಅವರೆ, ಅಲಸಂದಿ ಇತರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೨ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ತನಕ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಾಂ.... ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಔಡಲ, ಲೆಕ್ಕಿ ತೊಪ್ಪಲನ್ನು ತಳದಲ್ಲಿ

ಎರಡು ಇಂಚುಗಳಷ್ಟು ದಪ್ಪಗೆ ಹರಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೀಜ ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಈ ಸೂಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮೆತ್ತಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

'ಈ ಥರಾ ಇಟ್ಟಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಹುಳು ಬೀಳೋಲ್ಲ' ಎಂದು ರೈತರು ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಶಯ ಬಂದರೆ, ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಗಳಿಗೆ ತೆರೆದು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಹುಳು ಬಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ತುಂಬಿಟ್ಟರೆ ಆಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಹಾಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತನೆ ಅವಧಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬೀಜದ ಮೊಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಶೇ. ೧೦೦ರಷ್ಟು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಎಂದು ರೈತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೀಟ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಲಿ, ಹೆಗ್ಗಣದ ಕಾಟದಿಂದಲೂ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸ ಗಳಿಗೆಯದು.

□

ಗುಮ್ಮಿ

ಇದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಧನ - 'ಗುಮ್ಮಿ' ಈಜಲು ಬರಲುಗಳಿಂದ ಹೆಣೆಯುವ ಗುಮ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಾಳಿಯಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮೂನೆಯ ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಿಸದೇ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಜತೆಗೆ ಲಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಬೆರೆಸಿಟ್ಟರೆ ಹುಳುಬಾಧೆ ಇರದು.

□

ಸೋರೆಕಾಯಿ

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈಜು ಕಲಿತಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆಯೇ? ಹೀಗಾಗಿ ಸೋರೆಕಾಯಿಗೆ ಈಜುಕುಂಬಳ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲವೇ?

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಳ್ಳು, ಉದ್ದು, ಹೆಸರು ಇತರ ಧಾನ್ಯದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲು ಸೋರೆಕಾಯಿ ಬಳಸುವ ಪರಿವಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಅಳತೆಯ ಸೋರೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿಸಿ ಮನೆಯ ತೊಲೆ (ಜಂತಿ)ಗೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಗಾರು ಇಳುವರಿಯ ನಂತರ, ಉತ್ತಮ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಒಣಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಬೇಕಾದ ಬೀಜಗಳ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೋರೆಕಾಯಿ ಆಯ್ದು ಮೊದಲು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಳಗಿನ ಬೀಜ, ಇತ್ಯಾದಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಹುಡಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ. ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಬೇಕಾದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಸೆಗಣೆಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ. ಕಾಯಿಯ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ಒಣಗಿಸಿದರೆ 'ಬೀಜ ತಿಪೋರಿ' ಸಿದ್ಧ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಟ್ಟರೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು - ಅಂದರೆ ಎಳ್ಳು, ಹೆಸರು, ಉದ್ದು - ಸೋರೆಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಜಂತಿಗಳಿಗೆ ವಿಧವಿಧ ಅಳತೆಯ ಸೋರೆಕಾಯಿ

ಕಟ್ಟಿ, ನಾಲ್ಕಾರು ಬಗೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವುದು ಉಂಟು. ಒಂದು ಕಿಲೋ ತೂಕದಿಂದ ಐದು ಕಿಲೋ ಪ್ರಮಾಣದವರೆಗೂ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಬಹುದು.

ಮುಂಗಾರು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸೋರೆಕಾಯಿಯ 'ಸಿಗಣಿ ಬಿರಡೆ'ಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಬೀಜ ಹೊರ ತೆಗೆದರೆ ಯಾವುದೇ ಕೀಟಬಾಧೆಗೆ ಈಡಾಗದೇ ಇರುವ ದೃಢ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಯಾಗದೇ ಇನ್ನೇನು!?

□

ಮನೆಯಲ್ಲೇ 'ಕಣಜ'!

ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ 'ಕಣಜ' ರಚಿಸಿ. ಮನೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯೇ ಒಂದು ಕಣಜ ಎಂದರೆ ನಂಬುತ್ತೀರಾ?

ನಿಜ. ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನೇ ಕಣಜವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಜಾಗವನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಇದು. ದೂರದಿಂದ ಇರಲಿ. ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಕಣಜ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ಹತ್ತಾರು ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮುಂದಿನ ಕಟ್ಟೆಯೇ 'ಕಣಜ'. ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಅತಿಥಿಗಳ ಜತೆ ವಿರಾಮದಿಂದ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ಮನೆಯ ಮುಖ್ಯ ದ್ವಾರದ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಎತ್ತರ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಅಡಿ. ಸಾಕಷ್ಟು ಅಗಲವಿರುವ ಈ ಕಟ್ಟೆಗಳ ಒಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಸ್ಥಳ 'ಕಳೆದು'ಕೊಂಡಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಮೂರು ಸಣ್ಣ ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಉದ್ದನೆಯ ಚಪ್ಪಡಿ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದರೆ ಒಳಭಾಗವೆಲ್ಲ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಅರ್ಧ ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ (ಒರಳಿನಾಕಾರದಲ್ಲಿ) ರಂಧ್ರ ಕೊರದರೆ, ಒಳಗೆ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಈ ರಂಧ್ರ ಮುಚ್ಚಲು ದುಂಡನೆಯ ಕಲ್ಲು. ಆದರೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಈ ರಂಧ್ರದಿಂದ ಧಾನ್ಯ ಹೊರತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇದೇ ಗೋಡೆಯ ಒಂದು

ಬದಿಗೆ ಎರಡು ಅಡಿ ಉದ್ದಗಲದ ಬಾಗಿಲು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಧಾನ್ಯ ಹಾಕಿದರೆ, ಕೆಳಗಿನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಯಿತು; ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೂ ಆಯಿತು. ಇತ್ತ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವೂ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು!

ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಚೀಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಣಜ ಇದ್ದರೆ, ಪಟೇಲ, ದೇಸಾಯಿ ಅವರಂಥ ಉಳ್ಳವರ ಮನೆಗಳ ಕಣಜದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಚೀಲ ಕಾಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಕಣಜಗಳು ಕೇವಲ ಭತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

□

ಕಣಜದೊಳಗೆ
ಧಾನ್ಯ
ಸುರಿಯುವುದು

ಮನೆಯ ಮುಖ್ಯ
ದ್ವಾರದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ಕಾಣುವ ಎರಡು ಕಟ್ಟಿಗಳು
ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೂ ಆಯಿತು;
ಕೆಳಗೆ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲೂ
ಆದೀತು.....

ಹಿಲಾರಗಿ

ಎರ ನೆಲ, ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ಸೇರಿದಂತೆ ನಾಡಿನ ಬಹುತೇಕ ಕಡೆ ಬೆಳೆಯುವ ತರಕಾರಿ- ಈರುಳ್ಳಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆರೆಂಟು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ನಿರ್ಮಾಣಗಳವೆಯಷ್ಟೇ; ಹಾಗೆಯೇ ಈರುಳ್ಳಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲು ಸಹ ಒಂದು ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಆರೆಂಟು ಎಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂಥ 'ಹಿಲಾರಗಿ' ಎಂಬ ರಚನೆಗಳೇ ಈರುಳ್ಳಿ ಸಂಗ್ರಹಾಗಾರಗಳು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಸಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಹಿಲಾರಗಿಯಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಎಂಟು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಈರುಳ್ಳಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಹುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹಾಗೂ ಸಮಯ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಹೊಲದ ಎತ್ತರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಕಾರ ಗುರುತು ಹಾಕಿ, ಅದರಗುಂಟ ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ ತಗ್ಗು ಮಾಡಬೇಕು. ತೊಗರಿಯ ಒಣಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ದಪ್ಪಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನೇರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಎತ್ತರ ಗರಿಷ್ಠ ಆರು ಅಡಿ.

ತಳದಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪುಡಿ ಒಂದು ದಪ್ಪನೆಯ ಪದರು; ಅದರ ಮೇಲೆ ಈರುಳ್ಳಿ ಮತ್ತೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ ಈರುಳ್ಳಿ ಪದರುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಂದು ದಪ್ಪನೆಯ ರಾಶಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಇದು ಒಳಗಿರುವ ಈರುಳ್ಳಿಗೆ ಗಾಳಿ ಒದಗಿಸುವ ತಂತ್ರ.

ಈ ರಚನೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಗೋಪುರದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತೊಗರಿಯ ದಪ್ಪನೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ಗೋದಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹೊದಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಳೆ ನೀರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆ ಜನವರಿ ಅಥವಾ ಫೆಬ್ರುವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಗ ದರ ಕಡಿಮೆ. ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ದರ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹಿಲಾರಗಿಯಿಂದ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಹಿಲಾರಗಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಾಲ್ಪು ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಈರುಳ್ಳಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

□

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- * 'ಅಡಿಕೆ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯ ಸಂಚಿಕೆಗಳು
- * 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕೃಷಿರಂಗ ಪುರವಣಿ
- * 'ಆರಂಗ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಚಿಕೆಗಳು
- * ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಾದ 'ಮಾರ್ಗಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ', 'ಕೃಷಿ ಜಾನಪದ'
- * ಶ್ರೀ ಘನಮಠ ನಾಗಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ 'ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ'
- * 'ವ್ಯವಸಾಯ ಬೋಧಿನಿ'

ಮಾಹಿತಿ ಪೂರೈಕೆ

- * ಕಿಶನರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ
- * ಸಿ.ಆರ್.ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದ
- * ಬಸವರಾಜ ವಂಕಲಕುಂಟೆ
- * ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಬಿರಾದಾರ

ಭಾಗ - ೨

ಪರಿವಿಡಿ

೧.	ಮುಡಿ	...	೧
	ಮುಟ್ಟಾಳೆ		
೨.	ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆ ತಟ್ಟೆಗಳು	...	೫
	ಕರ್ಪೂ ತೋಡುವುದು		
೩.	ಉರುಳು	...	೭
	ಕೋವಿ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟುವುದು		
	ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಲೆ		
	ಕತ್ತರಿ ಹಾಕುವುದು		
	ಹೊಗೆ ಹಾಕುವುದು		
	ಕೋತಿ ಬೇಟೆ		
	ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಬೇಟೆ		
	ಕೂಳೆ		
	ಗಾಳ		
	ಗಾಯ ಮದ್ದು ಹಾಕುವುದು		
	ತಟ್ಟೆ ಒಡ್ಡುವುದು		
	ಮೀನಿಗಾಗಿ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟುವುದು		
	ಕಡ್ಡು ಹಾಕುವುದು		
	ಮೇಣ ಬೇಟೆ		
	ಕಣಿ ಒಡ್ಡುವುದು		
	ಬಿದಿರು ಕತ್ತರಿ		
	ಕವೆಗಾಳ		
೪.	ಏತ	...	೧೬
೫.	ದಂಚೆ/ಕೋರಿಂಗೆ	...	೧೮
	ಗುತ್ತಿ/ಕುತ್ತಿ		
	ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು		
	ಚಾಪೆ		
	ಎಣಿ		
೬.	ಬುಟ್ಟಿ/ಬಟ್ಟೆ	...	೨೨
	ಬಿದಿರ ಬುಟ್ಟಿ		
	ಕೂಂಟಗೆ		
೭.	ಕಣಜ/ಕಡಿಕೆ	...	೨೬

೮.	ನೆಗಿಲು	...	೨೮
	ನೂಗ		
೯.	ಕೆಸರು ಹಗಲ	...	೩೧
೧೦.	ಬೇಸಾಯದ ಪಲಗೆ	...	೩೨
೧೧.	ಒನಕೆ	...	೩೩
	ಉಗುಳುದಾಣೆ		
	ವೋರಕೆ		
	ದುಡಿ		
೧೨.	ದೃಷ್ಟಿಕಾಪು	...	೩೭
	ಪಾಲ		
	ಕೈಮರ		
	ಕಾಡುಬೂದಿನ ಪಾಲ		
	ಭೂತದ ಆಣೆ		
	ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಗಳು		
	ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆ		
	ಹಟ್ಟಿ		
	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ		
೧೩.	ಕೋಳಿಗೂಡು	...	೪೫
	ನಾಯಿಮನೆ		
	ಮೂರ್ತಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಪರಿಕಾರಗಳು		
	ಬಿದರ ಏಣಿ		
	ತೆಂಡಂಕ್ ಬಲ್ಲ		
	ಕೊಂಬುಕೋಲು		
	ಬೊಂದ್ಯದ ಕಲ್ಲು		
	ತಳೆ		
	ಕುಜಲಿ		
	ಗಳಿಗೆ		
	ಕುತ್ತರಿ		
	ಗೂರಿ		
೧೪.	ಮುಕ್ಕೇರಿ	...	೫೦
	ಪಡಿ		
	ಪೂಕರೆ		
	ಮಾಳ		
	ಅಗಳು		
	ಗೊರಂಬು		
	ಕಳಸೆ		

೧. ಮುಡಿ

ಮುಡಿ ಮಲೆನಾಡಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವುದು ಒಂದು ಕುಶಲ ಕಲೆ. ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕೊಡಗು ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ರೈತರ ಮನೆ ಉಗ್ರಾಣಗಳೊಳಗೆ ಭತ್ತ-ಅಕ್ಕಿ ಮುಡಿಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಚೆಂದ. ಅಂಗಳ ತುಂಬ ಬೈ ಹುಲ್ಲುವಿನ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ, ಮುಟ್ಟಾಳ ತೊಟ್ಟು, ಮುಂಡಾಸು ಕಟ್ಟಿ ಬೆವರಿಳಿಸುತ್ತಾ ಮುಡಿಕಟ್ಟುವ ಕೃಷಿಕರ ಜೀವನಚಿತ್ರ ಅಸ್ಪಷ್ಟ.

ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿ, ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಮುಂತಾದ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಈ ಸುಲಭ ತಂತ್ರ ಇಂದು ಅಗತ್ಯರ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಇಂದು ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸೆಣಬು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ರೈತರು ಈ ಜನಪದೀಯ ನಾಟೀ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ತಿಳಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಂದ ನಾಜೂರಿನ, ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಮುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗದು. ಇದರ ಪರಿಣತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದು ಒಂದೊಂದು ನೈಪುಣ್ಯ.

ಗುತ್ತು ಬೀಡುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಎಕರೆ ಗದ್ದೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಗೇಣಿ ಮುಡಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರೆಹೊರೆಯಾಗಿ ದನಿಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ, ಚಿತ್ರ ಈಗ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ನಿಲುಕದು.

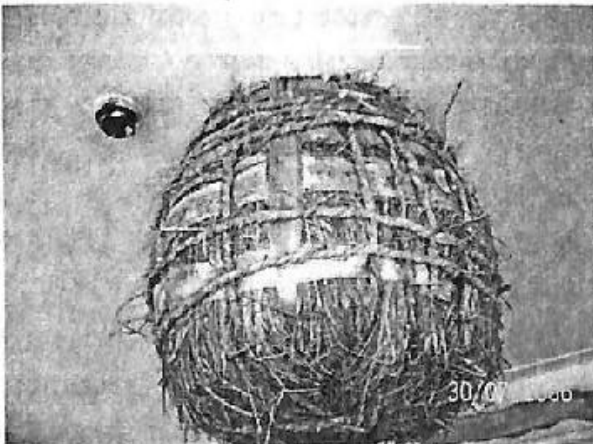
ಮುಡಿಕಟ್ಟಲು ದುಬಾರಿಯಲ್ಲದ ಆನೇಕ ಪರಿಕರಗಳು ಬೇಕು. ಭತ್ತದ ಮುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಭತ್ತದ್ದೇ ಆದ ಕಚ್ಚಾಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಬೈಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮದಜ್ಜ, ಬೈಹುಲ್ಲು, ಮುಡಿ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರಗಳು. ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನಿಂದ ಹಗ್ಗವನ್ನು

ಮಾಡುವಂತೆಯೇ ಬೈ ಹುಲ್ಲನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಒದ್ದೆಮಾಡಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೋಣಿಸಿ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸ. ಅಕ್ಕಿಯ ಮುಡಿಯೊಂದರ ರಚನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಿಂದ ಳಿಚಿ ಮೀಟರ್ ಹಗ್ಗ-ಮದಜ್ಜೆ ಬೇಕು. ಭತ್ತ ಅಥವಾ ಇನ್ನುಳಿದ ಧಾನ್ಯದ ಮುಡಿಗಳಿಗಾದರೆ ೨ಚಿ ಮೀಟರ್ ಹಗ್ಗಸಾಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುಡಿಕಟ್ಟಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿದೆ.

ಇನ್ನಿತರ ಪರಿಕರಗಳೆಂದರೆ ಕಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಕೊದಂಟಿ. ಕಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮುಡಿ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಆಹಾರದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಕವಚದೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬಿಸಿ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುವಾಗ ಕಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಗ್ಗದ ಮೂಲಕ ಮುಡಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಲು ಕೊದಂಟಿಬೇಕು. ಕೊದಂಟಿಯನ್ನು ಬೀಟಿ ಮರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ 'ಮುಡಿನಳ' ಎಂಬುದು ಮುಡಿಯಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಪರಿಕರ.

ಮುಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಹೀಗೆ...

ಮೊದಲು ಬೇಕಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಣಗಿದ ಉದ್ದವಾದ ಬೈಹುಲ್ಲನ್ನು ಸೂಡಿಕಟ್ಟಿ ಚಕ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುವುದು. ಹರಡಿದ ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಳಿ ಮತ್ತು ಬೈಹುಲ್ಲನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಿ ಹೊರಚೆಲ್ಲದಂತೆ ಕಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಆಳದ ಆವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಳಪೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕೊದಂಟಿ ಮತ್ತು ಕಾಲಿನಿಂದ ಬತ್ತಿ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಹೊರ ಆವರಣವನ್ನು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮುಡಿಯ ಸುತ್ತ ಹಗ್ಗ ಹಾಯಿಸುವಾಗ ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ಆಗಬೇಕು. ಹಗ್ಗ ಆವರಿಸುವ ರೀತಿ-ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಮುಡಿಯ ಎತ್ತರ, ಅಗಲ,

ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಹೊರಕವಚದ ಹಗ್ಗ ಸಡಿಲವಾದರೆ ಮುಡಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಮುಡಿ ಚಕ್ಕದಾಗಿ ಬೆಂಡಿನಂತಾದರೆ ನೋಡಲು ಚಂದ.

ಮುಡಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಿ ಮೊದಲು ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ಕವಚದೊಳಗಿರುವ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಕೊದಂಟಿಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಮುಡಿಯನ್ನೇ ಎತ್ತುವ ಪರಿಣತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುಡಿಕಟ್ಟುವ ಕಾಯಕ ಕಷ್ಟ. ಹಿಂದೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೮ ರಿಂದ ೨೦ರಷ್ಟು ಮುಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಪರಿಣತರು ಇದ್ದರು. ಈಗ ಮುಡಿ ಕಟ್ಟುವವರು ಕಟ್ಟಿಸುವವರು ಕಡಿಮೆ.

ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಳುಮೆಣಸನ್ನು ಮುಡಿಯ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಡಬಹುದು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಾಪಾಡಬಹುದು. ಕರಿಮೆಣಸು ಸುಮಾರು ಎಂಟುವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಹಾಳಾಗದೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೀಜಕ್ಕಾಗಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಕೂಡ ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಾಪಾಡಬಹುದು. ಬೀಜದ ಮುಡಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಬಾರದು.

ಹಿಂದೂಗಳ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಉಪನಯನ, ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಡಿಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವಿದೆ.

ಮುಡಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಕರಾವಳಿಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ರೈತರು ತಾವು ಬೆಳೆಸಿದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಾಪಾಡಲು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಬೈ ಹುಲ್ಲನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವಾಗ ಮುಡಿಯನ್ನು ಆಳತೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಟ್ಟಾಳೆ

ಮೆಲೆನಾಡು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದ.ಕ, ಉ.ಕ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಉಡುಪಿ, ಕೊಡಗು, ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕಲೆಗೆ ಧರಿಸುವ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣವಿದು ಇದನ್ನು ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದ.ಕ.ದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಾಳೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ನಲಿಕೆ ಜನಾಂಗದವರ ಕುಲವೃತ್ತಿ. ಇವರು ಅಡಿಕೆ ತೋಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಅಡಿಕೆ ಕೃಷಿಕರ ತೋಟದಿಂದ ಆಯ್ದು ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಒಣಗಿಸಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಮೆತ್ತಗಾಗಿಸಿ, ಗೋಳಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಅದರ ಮೆತ್ತನೆಯ ಭಾಗ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ಕೂದಲ ಮೇಲೆ ಕೂರುವಂತೆಯೂ, ಗಡಸು ಭಾಗ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿರುವ ಗಡಸು ಭಾಗ ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವಾಗ ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ನೋವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗಟ್ಟಿ ಹಾಳೆ ನುರಿತ ಕರ್ಮಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳುವ ಮುಟ್ಟಾಳೆ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಟ್ಟಾಳೆ ಕಟ್ಟುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಅದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲ ಶೇಂದಿ ಇಳಿಸುವ ಕೂಂದು ಎಂಬ ಮರದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ನಾರು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಮುಟ್ಟಾಳೆಯನ್ನು ಹಣೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಟ್ಟಾಳೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹಣೆಗೆ ಹಾಕಿ ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಲಿಕೆ ಜನಾಂಗದವರು ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಇಂಥ ಮುಟ್ಟಾಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೇ ಮುಟ್ಟಾಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಾಳೆಯನ್ನು, ಹಣೆಗೆ ಮಾಡುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇದೊಂದು ಆದಾಯದ ಮೂಲವೂ ಹೌದು.

೨. ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆ ತಟ್ಟೆಗಳು

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆ ಬಹುಪಯೋಗಿ ವಸ್ತು. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಳೆಯುವ ಮೊದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹದಗೊಳಿಸಿ ಫೋತೋಪ್ರೋಂ, ಬ್ರಿಫ್‌ಸೇಸ್, ಚೀನ್‌ವಾಶರ್, ಹ್ಯಾಟ್-ಮುಟ್ಟಾಳೆ, ಊಟ-ಉಪಹಾರ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಂದು ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕೊಡಗು, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈಗ ಸ್ವೀಲ್ ಪಿಂಗಾಣಿಯಂತಹ ದುಬಾರಿ ಬಟ್ಟಲುಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಅಗ್ಗದ ಹಾಳೆ ದೊನ್ನೆಗಳು ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಲು ಪಡೆದಿವೆ, ಹಾಳೆಯ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ವಿನ್ಯಾಸ ದೊಣ್ಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಆರಂಭವಾದುದು ದ.ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೆ, ಸುಳ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ. ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸುಳ್ಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಗೌರಿಶಂಕರ್ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಾನವ ಚಾಲಿತಯಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಸಿ.ಎಫ್.ಟಿ.ಆರ್.ಐ.ರವರು ಸುಸಜ್ಜಿತ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು.

ವಿದ್ಯುತ್ ಅಥವಾ ಗ್ಯಾಸ್ ಜೋಡಣೆಯ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಕಾರದ ಕಾದ ಹಿಂಡಾಲಿಯಂ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ಸಾಧನದ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಿ ಕಾಯಿಸಿ ಇಂತಹ ತಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಮೈಸೂರಿನ ಹಿನಕಲ್ ಡಿ.ಗಣೇಶ್‌ರವರು ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಹಾಳೆ ದೊನ್ನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಅಗ್ಗದ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಹಳೆಯ ಸ್ಪೂಲ್ ಅಥವಾ ಮೇಜುಗಳಿಗೆ

ಅಳವಡಿಸಬಹುದಾದ ಈ ಯಂತ್ರದ ಒಟ್ಟು ಎತ್ತರ ಅಡಿ. ಇದರ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಡಚಬಲ್ಲ ಪೀಠಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಬಿಡಿಸಿ ಬೇಡವಾದಾಗ ಮಡಿಚಿಡಬಹುದು.

ಇಂಥ ಯಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಪ್ರಧಾನ ಪರಿಕರ ದೊನ್ನೆಗಳಿಗೆ ಗಟ್ಟಿರೂಪ ಕೊಡುವ ಹಿಂಡಾಲಿಯಂ ದಡಿಯಚ್ಚು, ದುಬಾರಿಯಲ್ಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗಾತ್ರದ ಹಿಂಡಾಲಿಯಂ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೇ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಯಂತ್ರದ ತಳಭಾಗದ ಮಣೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತುಮಣಿಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ೨೫-೫೦ ವೈಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಹಾಳೆಯಿಂದ ೨-೩ ದೊನ್ನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ಒಂದರಿಂದ ಒಂದುವರೆ ರೂಪಾಯಿಯವರೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಾ ಹಾಳೆ ಹೆಚ್ಚು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಜನವಲಯಿಂದ ಮೇವರೆಗೆ ಇದರ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾಲ ಸ್ವತಃ ದುಡಿದರೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕ.

ಕರ್ಪೂ ಕೋಡುವುದು

ತನ್ನ ಕೃಷಿ ನೆಲೆ-ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬಳಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ ಗದ್ದೆ-ಪೊಲ ತೋಟಗಳ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಪೂಕೋಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ತಂತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖಾಮುಖಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಡ್ಡಾಡುವ ಅಥವಾ ಎತ್ತರದಿಂದ ನೆಗೆದು-ಬಿಗಿದು ಓಡಾಡುವ ಜಾಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾಗುವುದು. ಹಂಬಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಈ ವಿಧಾನ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ. ಸುಮಾರು ೪-೫ ಅಡಿ ಅಗಲ-ಉದ್ದದ ಹತ್ತಾರು ಅಡಿ ಆಳದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಂಡದ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಸಾಯಿಸುವಂತಹ ಚೂಪಾದ ಭರ್ಜಿಗೂಟಗಳನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊಂಡದ ಮೇಲೆ ಒಣ ಕೊಂಬೆ-ರಂಬೆಗಳನ್ನು ಹರವಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಳುವಾದ ಮಣ್ಣು ಹರವಿ ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಂಡವಿದೆ ಎಂದು ಅರಿಯದೆ ಮೇಲಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿದ ಜೀವಿಗಳು ಹೊಂಡದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಭರ್ಜಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ಸಾಯುತ್ತವೆ.

೩. ಉರುಳು

ಕೂಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ದಿನಾ ಅಡ್ಡಾಡುವ ಅಥವಾ ಧರಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಕಿಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗ ಅಥವಾ ಕುಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗೆ ಮಿಕ್ಕಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ತಂತ್ರವಿದು. ಹಗ್ಗ ಅಥವಾ ತಂತಿಯ ಒಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಗೂಟ ಅಥವಾ ಮರದ ಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಮಿಕ್ಕದ ತಲೆಯಷ್ಟೇ ನುಸುಳುವಂತೆ ಕುಣಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಉರುಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಡುಪೊದೆಗಳನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಸಹಜವಾಗಿ ನುಗ್ಗುವ ಜೀವಿಗಳು ಕುಣಿಕೆಯೊಳಗೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಓಡಲಾರದೆ, ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಂದಿ, ಮೊಲ, ಕಾಡುಕೋಳಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ತಂತ್ರದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಣಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಉರುಳುಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋದ ದಾಖಲೆಗಳು ಇವೆ. ಉರುಳಿಗಾಗಿ ಈರ ನೈಲಾನ್ ಹಗ್ಗ, ತಂತಿ, ಹಳೆಯ ಗೇರ್‌ವೈರ್‌ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋವಿ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟುವುದು

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಬೇಟೆಗಾರನ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಬೇಟೆಯಿದು. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜಾಣ್ಮೆ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ವಿಧಾನ ಒಂದು ಸಾಕ್ಷಿ. ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಡ್ಡಾಡುವ ಜಾಗವನ್ನು ಅರಿತು, ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರ-ಎತ್ತರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಾಡುವ ಈ ಕಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೋವಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ

ಬಂದೂಕು ಸಿಡಿಯವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋವಿಯ ಆಟಬಿಲ್ಲಿಗೆ (ಟ್ರಗರ್) ಒಂದು ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆ ದಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಡ್ಡಾಡುವ ದಾರಿಗೆ ಆಡ್ಡವಾಗಿ ಹತ್ತು ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಗಟ್ಟಿ ಕುಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಾಗುವುದು. ಕೋವಿಯನ್ನು ಈಡು ಆಗದಂತೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಇಡಲಾಗುವುದು. ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆಡ್ಡವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ದಾರಕ್ಕೆ ತಾಗಿದಾಗ ವಾರದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ತತ್ಕ್ಷಣ ಗುಂಡು ಸಿಡಿದು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ತೋಟದ, ಗದ್ದೆಗಳ, ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವ ಈ ತಂತ್ರ ಬಹಳ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಈ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರು ಜಾನುವಾರುಗಳು, ಸಾಕುನಾಯಿಗಳು ಬಲಿಯಾಗುವ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿವೆ.

ಬಲೆ ಬೇಟೆ/ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಲೆ

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕಾರಿಯಿದು. ಇದು ಕಾಡು ಮತ್ತು ನೀರು ಎರಡು ಕಡೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ವಿಧಾನ. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಆಧುನಿಕ ಕೋವಿಗಳು, ತಂತ್ರಗಳು, ಬಂದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆ ಇಂದು ಬಲೆಯ ಬೇಟೆ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಬರೀ ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಬಲೆಯ ಮೂಲಕ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಬಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಯೂ ಬೇಟೆಗಾರರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು ಇದೆ. ಬಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿಸಿ, ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಹೊರಗೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾ ಬಲೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಸೇವಕರು ನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಾ ಕಾಡು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹೆದರಿ ಕಂಗಾಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಓಡಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಬಲೆಗೆ ಬಂದು ಶರಣಾಗುತ್ತವೆ.

ಬಲೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳು, ಬೀಸುಕಣ್ಣಿ, ಇದುಗೊಳಿ, ಹೆಗ್ಗೊಳಿ, ಬಡಿಗೋಲು, ಗುರಾಣಿ, ಗಾಳ, ಕತ್ತಿ, ಕಲ್ಲಿನ ಉಳಿ, ಕರಣೆ, ಬಿಷರಮದ್ದು, ಅರೆದುಡ್ಡಿ, ಕೈಬಿಲ್ಲು, ಸನ್ನೆಕೋಲು, ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮಡಿದು ಹಾರಿಸುವ ಚಿಕ್ಕಬಿಲ್ಲು, ಮಚ್ಚು ಗಂಟಲು ಮುಳ್ಳು, ಸಣ್ಣ ಒನಿಕೆ ಹಾಯುವ ಬಲೆ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದ್ವೀಪ, ಮಂಕುಬೂದಿ, ಬೆದರಿಸುವ ವಾಢ್ಯ ಕಣ್ಣಿಚೀಲ, ವಿಡ್ಗ, ದೀಪ ಗುದ್ದಲಿ, ಕೊಡಲಿ, ಮುಂತಾದ ಪರಿಕರಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಶಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯರ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಸಿಂಹಪಾಲು ಸುಮಾರು ೪೦ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಲೆಗಳ ವಿವರ ಲಭ್ಯ ಇವು ಇಂತಿವೆ.

ಅಂಟುಬಲೆ	ಗೂಡವಲೆ	ಕೋಲ್ಗಣ್ಣಿವಲೆ	ಪೇರಲೆ
ಆಡರಲ್ಲಲೆ	ಗಾಡವಲೆ	ಕರುವಲೆ	ಬಡಿಗವಲೆ
ಆನೆಬಲೆ	ಗೂಂಟವಲೆ	ಗೂಡುವಲೆ	ಬಿದಿವಲೆ
ಇಡುವಲೆ	ಗೋಡುವಲೆ	ದಡಿವಲೆ	ಬಳ್ಳವಲೆ
ಉರಳಬಲೆ	ಗೋದಿವಲೆ	ದಾವಣವಲೆ	ಬಿರ್ಚುವಲೆ
ಉರುವಲೆ	ಅಂಡವಲೆ	ದೋಂಟಿವಲೆ	ಬೆಳ್ಳಾರವಲೆ
ಕಡ್ಡಿವಲೆ	ಚಕ್ರವಲೆ	ನಡುವಲೆ	ಮಡಿಕೆವಲೆ
ಕಣ್ಣಿವಲೆ	ತಟ್ಟಿವಲೆ	ನರಿಬಲೆ	ಮಂದಸಿನ ವಲೆ
ಕಪಿವಲೆ	ಪಡಿಕವಲೆ	ನಡವಲೆ	ಮಯಣದಂಟಿನವಲೆ
ಕೋಡುವಲೆ	ಪಳ್ಳಿವಲೆ	ನೀಡಿವಲೆ	ಮರೆವಲೆ
ಕೋಟವಲೆ	ತಿಣ್ಣಿವಲೆ	ನೀರ್ವಲೆ	ತೋಡರ್ಚುವಲೆ
ಕೋಡುವಲೆ	ತೊಟ್ಟಿವಲೆ	ಬಾಸುವಲೆ	ತೊಡಕುವಲೆ
ಕುಣಿವಲೆ	ಕಾಲ್ಲಲೆ	ಪಾರವತಿ	ತೋಳ್ಲಲೆ
ಮಲೆವಲೆ	ಕೊರಲ್ಲಲೆ	ಪಿಡಿವಲೆ	ತೋರುವಲೆ
ಮಿಡಿದಲೆ	ಸಿಕ್ಕುವಲೆ	ಸಾಲುವಲೆ	ತೋಳುವಲೆ
ಮುಕ್ಕಣವಲೆ	ಸಿಡಿಲುವಲೆ	ಸಗಾಡವಲೆ	ಹಿಂಡುವಲೆ
ಮೇಲ್ಲಲೆ	ಸೆಳೆವಲೆ	ಹಂದಿಬಲೆ	ಹೊಸದಿಕ್ಕಣಿವಲೆ
ಬೋಡುವಲೆ	ಬಾರುವಲೆ	ಹಾಸುವಲೆ	ಜಿಲ್ಲೆವಲೆ

ಕತ್ತರಿ ಒಕ್ಕುವುದು

ಕೌಡು, ಇಲಿ, ಹೆಗ್ಗಣ, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಅವುಗಳು ಅಡ್ಡಾಡುವ ಹಿಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತರಿಯನ್ನು ಒಡ್ಡಲಾಗುವುದು. ಈ ಕತ್ತರಿಗೆ ಗರಗಸವನ್ನು ಹೋಲುವ ಹರಿತಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಮಿಕ್ಕಗಳು ಬಂಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಮಿಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ತರಗಲೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಯೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಮೀನಿನ ಚೂರು, ತೆಂಗಿನ ತುರಿ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವುದು ಇದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬರುವ ಮಿಕ್ಕಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಹೊಗೆ ಹಾಕುವುದು

ಕೌಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಅವಿತು ಬದುಕುವ ಕೆಲವೊಂದು ಜೀವಿಗಳಿವೆ. ಚಿಪ್ಪುಹಂದಿ, ಮುಳ್ಳುಹಂದಿಯಂಥ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಹೊಗೆ ಹಾಕಿ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸಿ ಒಳಗಡೆ ಸಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಿಕ್ಕಗಳು ಒಳಗಡೆ ಹೊಗೆಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಇರಲಾಗದೆ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವಿತಿದ್ದ ಬೇಟೆಗಾರ ಆದನ್ನು ಬಡಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಗೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಕಿಗೆ ಮೆಣಸಿನಹುಡಿ ಸೇರಿಸುವುದೂ ಇದೆ.

ಕೋತಿ ಬೇಟೆ

ಚೆರಿಚಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋತಿ ಬೆಳೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಾಶ ಮಾಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಬಲ್ಲವು. ಮರಹತ್ತಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು. ಕೇವಲ ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಣೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಚೆಹನುಗಳ ಮೂಲಕ ಒಡ್ಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ೪-೫ ಅಡಿ ಉದ್ದ ಅಗಲದ ಮರದ ಬೋನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಹುದೂರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಬೋನಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೋನುಗಳೊಳಗೆ ತಿಂಡಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಮೊದಮೊದಲು ಅವು ನಿರಾಳವಾಗಿ ಗೂಡಿನೊಳಗೆ ಬಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಹೋಗುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗಳು ಗೂಡಿನೊಳಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದಾಗ ದೂರದಲ್ಲಿರುವವರು ತಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಲೆಯಲ್ಲ ಮೀನುಬೇಟೆ

ಬಲೆಯ ಮೂಲಕ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ತಂತ್ರ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆವ್ಯಾಹತವಾಗಿದೆ. ಬೆಸ್ತರು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು ಮೀನು ಇರುವ ನೆಲೆ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆಯೆಲ್ಲ ಇಂಥ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಸ್ಯಜನ್ಯ ನಾರುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳು ಬಾಳಿಕೆ ಬರಲು ಮರದ ತೊಗಟೆ ಎಲೆಗಳ ಚಿಗುರಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿಟ್ಟು ಬಣ್ಣ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಇಂಥ ಪ್ರಕೃತಿಜನ್ಯ ನೂಲಿನ ಬಲೆಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಲೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಬಲೆಗಳ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಭಾರದ ಸುಟ್ಟ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಚೆಂಡನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀರಿನ ಆಳವನ್ನು ಆರಿತು ಬಲೆಯ ಅಗಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಬಲೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಬೇಕು. ಬೀಸಬೇಕು. ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಕರಡುತ್ತಾ ಮೀನುಗಳು ಬಲೆಗೆ ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮೀನುಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಂತೆ ಬಲೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರಕ್ಕೆ ಮಡಚಬೇಕು ಆಗ ಮೀನುಗಳು ಹೊರಬರಲಾರದಂತೆ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಬೀಸುಬಲೆಯನ್ನು ಕೋರು ಬಲೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದಿದೆ ಬೀಸುಬಲೆ, ಬೇಟಿಕಲೆ, ತೋಡು, ಹೊಳೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಿವೆ. ನದಿ-ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಬಲೆ ಫಲಕಾರಿಯಲ್ಲ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದು ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಇದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಬಲೆಯ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಮೀನು ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಡ್ಡ ಗೋರಲಾಗುವುದು.

ಕೂಳಿ

ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಕೂಳಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ವರುಕೂಳಿ ಮತ್ತು ಇಳಿಗೂಳಿ ಕೂಳಿಗಳನ್ನು ಬಿದ್ದಿರ ದಂಟು ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ನೇಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಪುಟ್ಟ ಕಿಂಡಿಯೊಳಗಡೆ ಒಮ್ಮೆ ಒಳಬಂದ ಮೀನುಗಳು ಮತ್ತೇ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗದಂತಹ ವಿನ್ಯಾಸ ಕೂಳಿಯದು.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಚ್ಚು ಮೀನು, ಕೊರಮೀನು, ಗುಳಗರಮೀನು, ದುಳಲಿಮೀನು, ಸಿಗಡಿಮೀನು, ಮುಂತಾದ ಮೀನುಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುಳಗದ ಮೀನಿಗೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ವರುಗೂಳ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಇಳಿಗೂಳ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಗದ್ದೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಗದ್ದೆಗೆ ನೀರು ಇಳಿಯುವ ಕಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಳ ಇಟ್ಟು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭ. ಒಮ್ಮೆ ಕೂಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೀನು ಮುಂದೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಹೊರಗೆ ಬರಲಾರವು. ರಾತ್ರಿ ಕೂಲಿ ಇಟ್ಟರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಗಾಳ

ಶೈಷಿಕರು ತಮ್ಮ ತೋಟ, ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ, ಬಯಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆ, ಕೆರೆ, ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಳದ ಮೂಲಕ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂಟಿಗಾಳ ಮತ್ತು ಮಲೆಗಾಳ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ ಗಾಳದ ಹಗ್ಗದ ಹಿಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಬಿದಿರು ಕಡ್ಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಗೆ ಗಾಳವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಎರಹುಳವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೀನುಗಳು ಎರೆಹುಳು (ಆಹಾರ)ವಿಗೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಗಾಳವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ರಭಸವಾಗಿ ಗಾಳವನ್ನು ಎಳೆದು ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳದ ಮೂಲಕ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ನೈಪುಣ್ಯವಿರಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೀನುಗಳು ಗಾಳದ ಮೇಲಿರುವ ಎರೆಹುಳವನ್ನು ಕಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗಾಳವನ್ನು ನುಂಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಾಳವನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಸರಗಾಳ ಅಥವಾ ಮಾಲೆಗಾಳಗಳನ್ನು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹರಿಯುವ ನದಿ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಾದರೆ ಅವು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುವುದೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದಾರಕ್ಕೆ ಗಾಳವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಇಂಥಗಾಳಗಳನ್ನು (ಸುಮಾರು ೫೦-೬೦) ಒಂದು ದಪ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದಾರದ ತುದಿಗೆ, ಹುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಗಾಳಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಗಾಳಕ್ಕೂ ಸುಮಾರು ೨ ಅಡಿ ಅಂತರವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸರಗಾಳವನ್ನು ಹಾಕಲು ಜಾಗದ ಸಿದ್ಧತೆಬೇಕು.

ಮೀನು ಇರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕಾರು ಗೂಟ ನೆಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸರಗಾಳವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಆಹಾರ ನೋಡಿ ಸರಗಾಳದ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀನುಗಳು ಮುಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿವೆ. ಗಾಳದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗಿನ ಹೊತ್ತು ಸರಗಾಳವನ್ನು ಉಳಿದು ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಯ ಅಥವಾ ಮದ್ದು ಹಾಕುವುದು

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಆಧಾರದೊಳಗಿರುವ ಕೆಲವು ಮಡುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕಾರ ಎಂಬ ಸಸ್ಯಜನ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ನೀರಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ದಡಬುತ್ತಾರೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅಮಲು ಕಾಯಿಯ ರಸ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮೀನುಗಳು ಆಯ ತವ್ವತ್ತವೆ. ಆಗ ಅವು ನೀರಿನಮೇಲೆ ತೇಲಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಡೆದು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಕಾಯಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಮೈಲುತುತ್ತ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಅಮಲು ವಿಷವನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಡುಹಾಕುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ತಟ್ಟೆ ಒಡ್ಡುವುದು

ಊಟದ ಬಟ್ಟಲಿನಂತಹ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗಡೆ ಮೀನು ತಿನ್ನುವಂತಹ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬಂದೆಡೆ ಮಾತ್ರ ಮೀನು ಒಳಗಡೆ ಹೋಗಲು ಪುಟ್ಟ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೀರೊಳಗೆ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೀನು ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿ ತೂತಿನೊಳಗಿನಿಂದ ತೂರಿ ತಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊರಗಡೆ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಈ ತಂತ್ರ ಇವತ್ತಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮೀನಿಗಾಗಿ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟುವುದು

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಡ್ಡುಕಟ್ಟು ತಂತ್ರವಿದು. ಇದು ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಧಾನ ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿ ಇರುವಾಗ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿ, ಸೊಪ್ಪು, ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿ, ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಒಂದು ಬಿಗಣೆ ಮೂಲಕ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಮ್ಮೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ಚಳಿಯ ಕೊರೆತವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಮೀನುಗಳು ಬೆಚ್ಚನೆಯ ನೀರನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಕೊಮ್ಮೆಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಬೀಳುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಂಜೆ-ಮುಂಜಾನೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಡ್ಡು ಹಾಕುವುದು

ಇದು ಕಡು ಮದ್ದು ಹಾಕುವಂತೆ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ತಂತ್ರ ಮೀನುಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಗುಂಡಿಯ ಸುತ್ತ ಗೂಟ ಹಾಕಿ ಕಂಬಳಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರೀ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೀನುಗಳು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಅಥವಾ ಮೈಲುತುತ್ತವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕದಡಿ ಮೀನು ಅದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪುವಾಗ ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಣಬೇಟೆ

ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂರುವ ಮರದ ರಂಬೆ, ಕೊಂಬೆಗಳು, ಪೊಟರೆಗಳಿಗೆ ಹಲಸಿನಮೇಣ, ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದೇ ಮೇಣವನ್ನು ಸವರಲಾಗುವುದು. ಮರದ, ಗಲ್ಲುಗಳ, ಮೇಲೆ ಕೂರಲು ಬರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವು ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲೇ ಇರುವ ಬೇಟೆಗಾರರು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಣಿ ಬಡ್ಡುವುದು

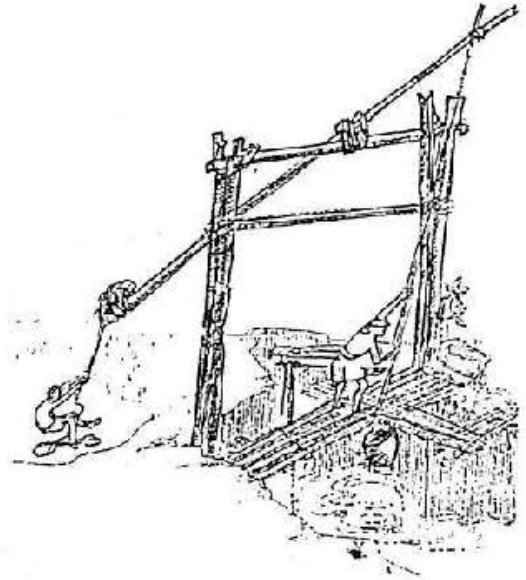
ಕಣಿ ಎಂದರೆ ಕಡ್ಡಿ ಎಂದರ್ಥ. ಕರಿ ಬಸರಿ ಮರದ ಮೇಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ಕಾಯಿಸಿ, ಕಣಗಲೆ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಅಳತೆಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆ ಮೇಣದೊಳಗೆ ಅದ್ದಿ, ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮರದ ಹಣ್ಣಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಾಗಿ ಬಿಸಿಲೇರಿದಂತೆಲ್ಲ ಈ ಕಡ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಣ ಕರಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾಡಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಲೆಂದು ಒಂದು ಮರವ ಕೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಮೇಣದ ಕಡ್ಡಿಗಳು ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಕಾಲು, ರೆಕ್ಕೆ, ಕೊಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಹಾರಲಾರದೆ ಅವು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ತಂತ್ರ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಬಿದಿರು ಕತ್ತರಿ

ಗದ್ದತೋಟಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಈ ತಂತ್ರ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಾಳು ಎತ್ತರದ ಒಂದು ಅಡಿ ದಪ್ಪ ಇರುವ ಬಿದಿರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಡುಭಾಗವನ್ನು ಎರಡಾಗಿ ಸೀಳಿ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಂತೆ ಮಾಡಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊಳುತ್ತಾರೆ. ಸೀಲಿದ ಎರಡು ತುದಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಒಂದು ಕೋಲನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ಕುಳಿತ ತಕ್ಷಣ ಅದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಾರುತ್ತದೆ.

ಕಪ್ಪೆಗಾಳ

ಬಿಕಪ್ಪೆಗಳಂತ ನೇರುಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಈ ತಂತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಕೋಲಿಗೆ ಮೀನುಗಾಳಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ತುದಿಗೆ ಒಂದು ಗಾಳವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳದ ಮೊನೆಗೆ ಜೀವಂತ ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಅದು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಗ್ಗದ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಂತ ಕಪ್ಪೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಾಯಿ ಹಾಕುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಗಾಳದೊಂದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

೪. ಏತ

ಸುಮಾರು ಎರಡು-ಮೂರಾಳು ಆಳದಿಂದ ನೀರು ಮೊಗೆಯುವ ದೇಸಿ ತಂತ್ರವೇ ಏತ. ಹೊಳೆ-ನದಿದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಕಡೆ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಾನ ನೀರು ಎತ್ತಲು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಣಿ, ತೋಡು, ಹೊಳೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ನೀರು ಮೊಗೆಯುವ ಕೋರಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಏತ ಸುಧಾರಿತವಾದುದು. ಕೋರಿಂಗ್‌ಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದಾಳು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಎರಿಸಿದರೆ ಏತದಲ್ಲಿ ಅದು ಎರಡು-ಮೂರಾಳು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತದೆ. ಎರಡರಿಂದ ಮೂರು ಜನರ ಶ್ರಮ ಏತದ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಏತದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಗಟ್ಟಿ ಮರದ ಕಂಬಗಳು, ಒಂದು ಅಡ್ಡಮರ (ಬೆರಿಮರ; ಬೆರಿ ಎಂದರೆ ಬೆನ್ನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ: ಬೆನ್ನುಮರ), ನೀರು ಎತ್ತುವ ಗುತ್ತಿ, ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ ಎಳೆಯುವ ಬಿದಿರಗಣಿ, ಅಡ್ಡಮರವನ್ನು ಜಗ್ಗುವ ಹಗ್ಗ ಇವು ಪ್ರಧಾನ ಪರಿಕರಗಳು.

ಅಡ್ಡಮರಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವಂತಹ ಎರಡು ಗಟ್ಟಿಮರಗಳನ್ನು ಕಂಬಗಳಾಗಿ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ನೇರನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಈ ಕಂಬಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಸುಮಾರು ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ. ಈ ಕಂಬದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ Y ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಲು ಇರಬೇಕು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಯೊಂದನ್ನು ಅಡ್ಡವಾಗಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ತಕ್ಕತಿಯ ದಂಡದಂತೆ ಬೆನ್ನುಮರವನ್ನು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆನ್ನುಮರದ ಒಂದು ಬದಿ ಕೆರೆ, ಹೊಳೆ, ನದಿಯ ನೀರಿನ ಭಾಗಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಭಾರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೇ

ಬೆನ್ನುಮರವನ್ನು ಜಗ್ಗಲು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀರ ಬದಿಗಿರುವ ಬೆನ್ನುಮರದ ತುದಿಗೆ ಬಿದಿರಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಕೆಳತುದಿಗೆ ನೀರು ಎತ್ತುವ ಗುತ್ತಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆನ್ನುಮರ ನೀರಕಡೆಗೆ ಜಗ್ಗಿದಾಗ ಬದರಗೆಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಆದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತವರು ಬೆನ್ನುಮರದ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಜಗ್ಗುತ್ತಾರೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆಗ ಗುತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಲ್ಪಟ್ಟು ನೀರೂ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಗುತ್ತಿಯ ನೀರನ್ನು ಏತದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತವರು ಮರದ ದಂಬೆಗೆ ಮಗುಚುತ್ತಾರೆ. ನೀರು ದಂಬೆಯಿಂದ ಕಣೆಗೆ ಹರಿದು ತೋಟ, ಗದ್ದೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

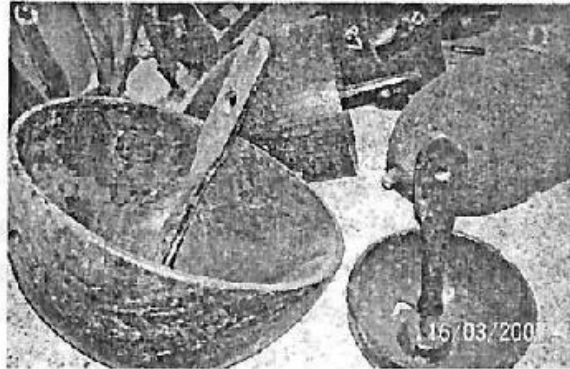
ಏತದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಜೋಡಣೆ ಇರುವುದು ಕಂಬದ ಮೇಲಿನ ಅಡ್ಡಮರಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನುಮರವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವಲ್ಲಿ. ತಕ್ಕಡಿಯ ದಂಡದಂತೆ ಬೆನ್ನುಮರ ನಿರಂತರ ಸಲೀಸಾಗಿ ಏರಿ-ಇಳಿಯುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ನಾಜೂಕಿನ ಗಟ್ಟಿ ಜೋಡಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

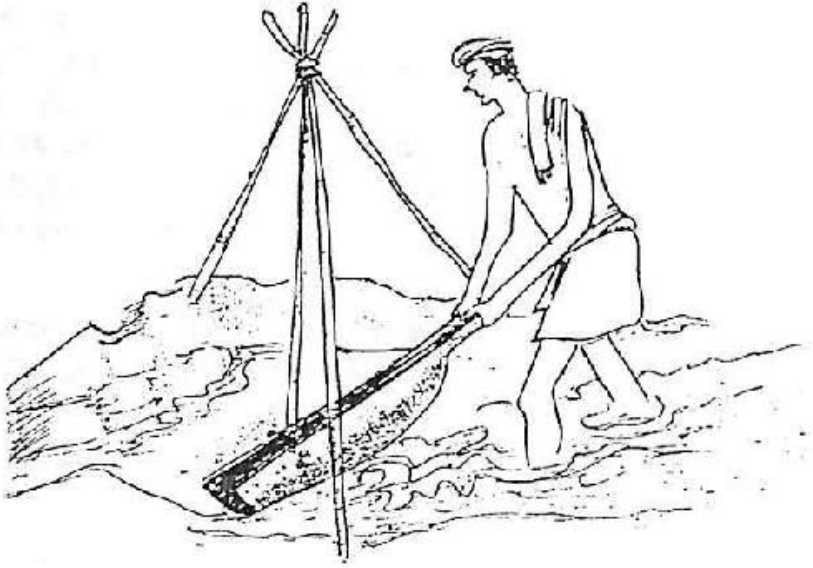
ಗುತ್ತಿ

ಏತದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಮೊಗದು ಕೊಡುವ ಪಾತ್ರೆ ಇದನ್ನು ಏತದ ಗುತ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಗ್ಗದ ತುದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾಲ್ತಿಯ ರೀತಿ ಏತದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ತರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಗುತ್ತಿ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಬಾಲ್ತಿಯಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಏತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆತ್ತಬಹುದು.

ಗುತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಾಳೆ, ತೆಂಗು, ಮರದ ಬುಡದ ಬೊಡ್ಡೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿ-ಕೊರೆದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡರಿಂದ ಮೂರು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಆಳವಿರುವ ಗುತ್ತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ತಾಳೆಮರದ ಗುತ್ತಿ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಟೊಳ್ಳಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಬಲ್ಲರು ಇದರ ನಡುವೆ ಗಟ್ಟಿಮರದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ಒಂದು

ಹಿಡಿಯನ್ನು ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿಡಿಯ ಬಿದಿರಗೆಣಿಯ ಮೂಲಕ ಏತದ ಬೆನ್ನುಮರಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

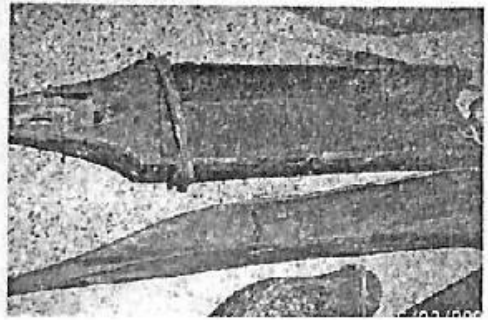

೫. ಕೋರಿಂಗ್ (ದಂಬೆ)

ಕೋರಿಂಗ್ ಏತಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯಿರಬೇಕು. ಏತ ಎರಡು-ಮೂರು ಮಂದಿಯ ಶ್ರಮದಿಂದ ಎರಡು-ಮೂರಾಳು ಅಡಿಯಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತಿದರೆ ಕೋರಿಂಗ್ ಒಂದಾಳು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಕೋರಿಂಗಿಯಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತಲು ಒಂದಾಳು ಸಾಕು. ನೀರು ನೀರಿನಹಳ್ಳ, ಕೆರೆ, ತೋಡುಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಡೆ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ಕಾರು (ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಕುಂಬ) ಕಟ್ಟಿ ಅದಕ್ಕಿಂದು ಅಡಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಕೋಲು ಇಟ್ಟು ಅದಕ್ಕಿಂದು ಹಗ್ಗಕಟ್ಟಿ ಆ ಹಗ್ಗದ ತುದಿಗೆ ನೀರು ಮೊಗೆಯುವ ಕೋರಿಂಗಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಲಾಗುವುದು.

ಒಂದಾಳು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕೋರಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಮರದ ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಕೊರೆದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಂಬೆಯಿದ್ದು, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಸಿಯುವವನಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಹಿಡಿ ಇರುತ್ತದೆ, ನಡುದಂಬೆಯ ಎರಡೂ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ತೂತು ಇದ್ದು, ಆ ತೂತಿಗೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲಿರುವ ಅಡಕ್ಕೆ ಆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಗಿದು ದಂಬೆ ನೇತಾಡುವಂತೆ, ಸಲೀಸಾಗಿ ಆದರೆ ಈ ಕಡೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಂತೆ ಜಾರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನೀರು ಮೊಗೆಯುವಾತ ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಂಟೆಯ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೀರಿಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಬಸಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ನೀರು ಮೊಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಸಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ದಂಟೆ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ದಂಟೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಈಂದು ಮರದ ಕೊತ್ತಂಥಂಗೆ (ಸೋಗೆ)ಯನ್ನೂ ಕೋರಿಂಗೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ದಂಟೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳಿಕೆ ಬರಲಾರದು.

ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು

ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲು; ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ, ಆಭರಣ, ಪಾತ್ರೆ, ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಿಡಲು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಜನರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ, ಚಳಿ ಇರುವ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂಥ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮರ (ಕಟ್ಟಿಗೆ) ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದುಬಾರಿಯಾದರೆ ಬಿದಿರು-ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅಗ್ಗದ್ದು. ಶ್ರೀಮಂತ ರೈತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಬಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು-ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರ ಕೌಶಲ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಅಂದಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕವೂ ಹೌದು.

ಇಂದು ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವೀಲು ಕಪಾಟುಗಳು ದುಡ್ಡು ಇಡುವ ಮೇಜುಗಳು- ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುವುಗಳು. ಇಂದು ಕಪಾಟು ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಹಿಂದೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಕೂರಲು, ಮಲಗಲು ಪವಡಿಕೆಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಿರರ್ಥನಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಕೂತು, ಗೌಡರು, ಶೆಟ್ಟರು ತೀರ್ಪು- ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಬೀಟೆ, ಸಾವುವಾಳಿ, ಮಾವು, ಹಲಸು, ಹೆಬ್ಬಲಸು ಮುಂತಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ೩ ಅಡಿ ಉದ್ದ, ೨ ಅಡಿ ಅಗಲದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂಥ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೀಗಹಾಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಳಗಡೆ ಆಭರಣ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇಡಲು ಅಂಕಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬಟ್ಟೆಬರೆ, ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಜಿರಲೆಯಂಥ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ದಾಳಿ ಇಡಬಾರದೆಂದು ಸಸ್ಯಮೂಲದ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಉದಾ: ಮಂಡಿಗೆಯ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಳಗಡೆ ಇಡುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಇಂಥ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗಿಂತ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡುವುದು ಸುಲಭ. ಭತ್ತ, ರಾಗಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸುಗಳನ್ನು, ಹಪ್ಪಳ-ಸಂಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಾಪಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಆಯಾತಾಕಾರದಲ್ಲೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಾದರೂ ಮರದಂತೆಯೇ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಟ್ಟಿಬರೆ, ದುಡ್ಡು, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಂಥ ಬಿದಿರು-ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತವನ್ನು ಕಿರಿದಾಗಿ ಚಿಗುರಿ ಹೆಣೆದು ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಆಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವ ಇಂಥ ಬಿದಿರು-ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೆ ದಪ್ಪದ ಹೂರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೆಗಣೆ ಸಾರಿಸುವುದೂ ಇದೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಮೂಲ ಪರಿಕರ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಇವು ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಬಾಳುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ ಹೇಗೆ ತಾಗುವ ಅಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೂ ಬಾಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು.

ಚಾಪೆ

ಮೆಲಗಲು, ಕೂರಲು ಸಸ್ಯಮೂಲಗಳಿಂದಲೇ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಕರಾವಳಿ-ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಮುಂಡೋವು ಅಥವಾ ಮುಂಡಗಾನ ಎಂಬ ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗಿಡ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಳೆ, ನದಿ, ತೋಡುಗಳ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಗಿಡ ನದಿಯಂಡೆಯ ಸವಕಲು ತಡೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗರಿ (ಎಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಇಕ್ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಡುಭಾಗದಲ್ಲೂ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮುಂಡೋವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರದು. ಇವುಗಳ ಗರಿಯನ್ನು ತುಂಡಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹಲ್ಲುಕತ್ತಿ (ಭತ್ತವನ್ನು ಹುಲ್ಲು ತುಂಡರಿಸುವ ಕತ್ತಿ)ಯನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ತುಂಡರಿಸಿದ ಗರಿಗಳನ್ನು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ರಾತ್ರಿ ನೆನಹಾಕಿ ಮೆದು ಇರುವಾಗಲೇ ಚೂಪಾದ ಚೂರಿಯಿಂದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ ಉಂಡೆ/ಚೆಂಡು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಚೆಂಡಿನಿಂದ ಗರಿಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಮತ್ತೆ ಚಾಪೆಗೆ ಬಳಸಬಹುದು. ಇಂಥ ಗರಿಯನ್ನು ಎರಡೂವರೆ ಸೆಂ.ಮೀ ಅಗಲದಲ್ಲಿ ಭಾಗಮಾಡಿ ಸೀಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉದ್ದ-ಅಗಲದ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಹೆಣೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಾಪೆಗೆ ೭೦ರಿಂದ ೮೦ರಷ್ಟು ಗರಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣೆಗೆ ಹಾಕುವಾಗ ಹಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಒಂದಾಗ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಬಂದಾಗ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಚಾಪೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯಾತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಾಪೆಗೆ ಬದಿಕಟ್ಟುವುದು ಒಂದು ಸವಾಲಿನ

ಕೆಲಸ. ದೊಡ್ಡವರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಲೂ ಪುಟ್ಟ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಇದನ್ನು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ತಕ್ಕಣ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಚಾಪೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ೨೦೦೦ ರೂ. ಗಂಟೆಗಳ ಅವಧಿ ಬೇಕು. ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು-ಮೂರು ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ನಲಿಕೆ' ಜನಾಂಗದವರು ಚಾಪೆ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಒಂದು ಕುಲಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೈವಾರಾಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಲ (ಭೂತಕೋಲ) ಕಟ್ಟುವುದು, ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಾಳೆ ಕಟ್ಟುವುದು, ಚಾಪೆ ಹೆಣೆಯುವುದು ಇವರ ಕುಲವೃತ್ತಿ.

ಏಣಿ

ಎತ್ತರದ ನೆಲೆಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಏರಲು ಮನುಷ್ಯ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸುಲಭಸಾಧನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಣಿಯನ್ನು ಮನೆಯ ಆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಬಿದಿರು ಮರ ಅಡಿಕೆ-ತೆಂಗಿನ ಬೊಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ಏಣಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿದಿರು-ಅಡಿಕೆ ದಬ್ಬೆಯ ಏಣಿಯ ಬಾಲ್ಯಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಮ್ಮಿ ಮರದ ಏಣಿಯಾದರೆ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳುತ್ತದೆ.

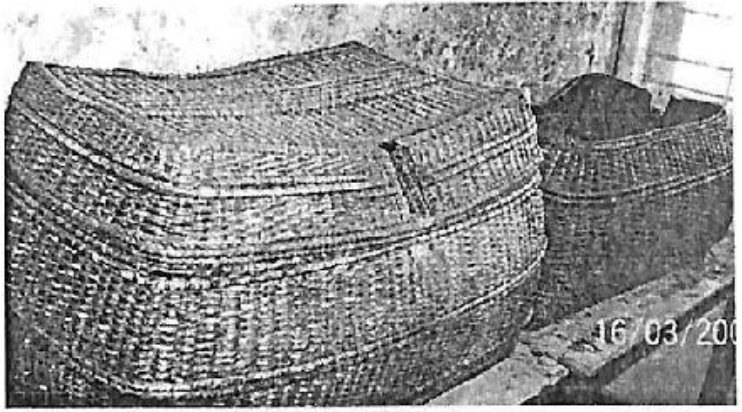
ಬಿದಿರು, ಮರ-ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಏಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ವಿಧಾನ ಒಂದೇ. ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಎರಡು ಗಟ್ಟಿ ಬಿದಿರು/ಮರದ ನೇರ ತುಂಡುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಬಿದಿರು/ಮರದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವಾಗ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಅಡಿಗೊಂದರಂತೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಮೊಳೆಯ ಬದಲು ಸಮಾನಾಂತರ ತುಂಡುಗಳಿಗೆ ತೊತುಕೊರೆದು ಅದರೊಳಗಡೆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಏಣಿ ಅಲುಗಾಡದೆ ಪಾದುಕೆ ಮುರಿಯದೇ ಚಾರದೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಏರುವ ಏಣಿ ಎಂಟರಿಂದ ಹತ್ತಡಿ ಉದ್ದವಿದ್ದರೆ; ಬೇರೆ ಎತ್ತರದ ಮರ, ಕಟ್ಟಡ, ಗೋಡೆ ಏರುವ ಏಣಿಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತಡಿ ಎತ್ತರ ಇರುವುದೂ ಇದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟ ಏರುವ ಏಣಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ; ಬೇರೆ ಏಣಿಗಳು ಸ್ಥಾನಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಜೋಡು ಮರವನ್ನು ಅಥವಾ ಬಿದಿರನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾಡುವ ಸುರಕ್ಷಿತ ಏಣಿಗಳು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಿದಿರನ್ನು ಅವುಗಳ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದು ಹೆಚ್ಚು

ಅವಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಜಾರುವ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಿಂತಲ್ಲೆ ತಿರುಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚು. ವೀಳ್ಯದಲೆ, ಕಾಳುಮೆಣಸು ಕೊಯ್ಯಲು ಇಂಥ ಒಂಟಿ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಗಾಟಕ್ಕೆ ಇವೇ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಏಣಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಒದಗುತ್ತಿವೆ. ಸುಮಾರು ೩೦ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವ ಏಣಿಗಳೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬಿದಿರು, ಮರದ ಏಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಹಗುರವಿರುವ ಇಂಥ ಏಣಿಗಳು ಸ್ಥಾನಾಂತರಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಬಾಳಿಕೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು. ಅಡಿಕೆಮರಕ್ಕೆ ಬೋಡೋಕ ಸಿಂಪಡಿಸಲು, ತೆಂಗು ಕೊಯ್ಯಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೨. ಬುಟ್ಟಿ/ಬಟ್ಟಿ

ಬುಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟಿ ಎರಡೂ ಕೂಡಾ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಪರಿಕರಗಳು. ಮಣ್ಣು ಗೊಬ್ಬರ, ಅಡಿಕೆ, ಸೆಗಣಿ, ತೆಂಗು, ಬೂದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಲು ಬುಟ್ಟಿ/ಬಟ್ಟಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಗೋಣಿಚೀಲದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮುನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಸಾಗಾಟವೂ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಭತ್ತ, ಅಕ್ಕಿ, ದವಸಧಾನ್ಯ, ತರಕಾರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಗಿಸಲು ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಇವುಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬುಟ್ಟಿ-ಬಕೆಟ್‌ಗಳು ದಾಳಿ ಇಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೂ ಕೃಷಿ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯ ಬಿದಿರು-ಬೆತ್ತದ ಬುಟ್ಟಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳನುಗುಣವಾಗಿ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ-ವಿಸ್ತಾರ ಗಟ್ಟಿತನ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಗಲವಾದ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಕಾರದ ಬುಟ್ಟಿ-ಹಟ್ಟಿಗೊಬ್ಬರ, ಹಣ್ಣುಡಿ ಗೊನೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬೊಳ್ಳು ಬುಟ್ಟಿ-ಇವುಗಳನ್ನು ಕೋಳಿ ಗೂಡಾಗಿ ಅಥವಾ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಿಂದ ತರಗಲೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್ಥ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಿಲ್ಲದ ಸಣ್ಣ, ಗಟ್ಟಿ-ಬುಟ್ಟಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣು, ಕೆಸರು, ಸೆಗಣಿ, ಸುಡುಮಣ್ಣು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಬುಟ್ಟಿಯಿದು.

ಬಿದಿರ ಬುಟ್ಟಿಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನೆಬಳಕೆಯ ಅಕ್ಕಿ, ಭತ್ತ, ರಾಗಿಯಂತಹ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸುಲಿದ ಅಡಿಕೆ, ಒಣಗಿದ ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕಾಫಿಬೀಜ, ಏಲಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಗೊರಲು ತುಂಬಿಸಿಡಲು ಬಿದಿರ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವುಗಳ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿವೆ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ೧೪ ಸೇರಿನ ಬುಟ್ಟಿ, ೨೮ಸೇರಿನ ಬುಟ್ಟಿ, ೪೨ಸೇರಿನ ಬುಟ್ಟಿ-ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪ-ಗಾತ್ರದ ಬುಟ್ಟಿಗಳಿವೆ.

ಬೀಡಿಕಟ್ಟುವಾಗ ತಂಬಾಕು, ಎಲೆ, ನೂಲುಗಳನ್ನು ಇಡುವ 'ಸೂಪು'ಗಳಾಗಿ ಬಿದಿರ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ.

ಬುಟ್ಟಿ ಯಾವುದೇ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ ಕ್ರಮ ಒಂದೇ. ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾದೇರ್, ಕರಿಮಾದೇರ್, ಎಂಜೀರ್, ಮುಂತಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಂದು ಅವುಗಳ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹರವಿ ಬೇಕಾದ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬುಟ್ಟಿಯ ಒಳಗಡೆಯೇ ಕೂತು ಸೂತ್ರ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಹೆಣೆಯುವ ಕೌಶಲ್ಯವಿದು. ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತದ ಬುಟ್ಟಿಗಿಂತ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯ ಬುಟ್ಟಿ ಗಡಸಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಹೆಣೆಯುವಾಗ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಆಯ ತಪ್ಪುವ, ಒಣಗಿದ ಮೇಲೆ ಸಡಿಲುಗೊಂಡು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಹೆಣೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇವುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಹೊಗೆ ತಾಗುವ ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೂಂಟಗೆ

ಕಾಡಿನಿಂದ ಕೃಷಿನೆಲೆಗಳಿಗೆ ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನು ತರಲು, ಅಡಿಕೆಸಿಪ್ಪೆ, ತೆಂಗಿನ ಸಿಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಕೂಂಟಗೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಓಟಿ ಬಿದಿರು, ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಂಟಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಳಗಡೆ ಟೊಳ್ಳಾಗಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ಅಳಿತ್ತರದಷ್ಟು ಹೆಣಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳಿಗಿಂತ ಗರಿಷ್ಠ ತರಗೆಲೆ ತುಂಬಿಸಿ ತರಲು ಕೂಂಟಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತ. ಬೇರೆ ಬುಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಾಡು ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗಿಂತ ಇದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಬೂರುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಗಡಸಾಗಿರಬೇಕು. ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಗೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದಾಗ ಅವು ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಓಟಿಬಿದಿರನ್ನು ಕೂಂಟಗೆ ಮೊಡಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೨. ಕಣಜ/ಕದಿಕೆ

ಧಾನ್ಯ ದವಸಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ ಕಣಜ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಇದನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕದಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಬೈರ ಎಂಬ ಜನಾಂಗದವರ ಕುಲವೃತ್ತಿ ಕಾಡಿನ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಬೈರರು ಕಾಡಿನಿಂದ ಕಣಜಕ್ಕಾಗಿ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ತಂದು ನೀಲಾಗಿ ಸೀಳಿ ಅದರ ಒಳಭಾಗದ ಬೊಂಡನ್ನು ತೆಗೆದು ನಯವಾಗಿ ಹೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಹೊರಭಾಗವು ಸಿಹಿ ಅಂಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಹುಳುಗಳು ದಾಳಿಯಡಬಹುದೆಂದು ಅವುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲು ನೀರಿಗೆ ಪಾಕಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನೆನಹಾಕಿದ ಬಿದಿರ ಸೀಳುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇಕಾದ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಡರಿಸಿ ಹಣೆದು ಒಣಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಣಜದ ಹೆಣಿಗೆ ಬಹಳ ನಾಜೂಕೇನಲ್ಲ. ಬಗ್ಗಿಸುವ ಒಂದು ಆಕಾರಕೊಡುವ ಯಾವ ಕಷ್ಟವೂ ಕಣಜದ ಹೆಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಚಾವೆಯ ತರ ಉದ್ದ-ಅಗಲವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ಹೆಣೆಯುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧೫ ರಿಂದ ೨೨ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದದ, ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಆರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ (ಅಗಲ) ಕಣಜಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ.

ಇದು ಕಣಜದ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಹೊರಹೊದಿಕೆ 'ಕಣಜ ಕಟ್ಟುವುದು' ಅಥವಾ 'ಕಣಜ ತುಂಬುವುದು' ಮುಂದಿನ ಭಾಗ. ಬಿದಿರ ಕಣಜ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಒಳ ಮತ್ತು ಹೊರಮೈಗೆ ಸೆಣೆಯನ್ನು ಬಳಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬಳಿಯುವಾಗ ಸೆಣೆಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಹುತ್ತದ ಮಣ್ಣು, ಬೂದಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಬಾಲ್ಯಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಅದರ ಒಳಗಡೆ ತುಂಬುವ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಗಾಳಿ ತಾಗಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಸೆಣೆ ಸಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಹೊಗೆ ತಾಗುವ ಅಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಣಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣಜ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನವಮಿ, ದಶಮಿ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಕಾದಶಿ, ದ್ವಾದಶಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ ಹೀಗೆ 'ಶಿ'ಕಾರ ಬರುವ ಶುಭದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಕಣಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಧಾನ್ಯ ತುಂಬುವ ಮುನ್ನ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು, ಹಿರಿಯರು ದೀಪ-ದೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವುದಿದೆ. ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಾದಿಗಳಿಂದ ದವಸವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಡಿನೆಲಕ್ಕೆ ಬೂದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೈಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕದಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಣಗಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು (ಜಳ್ಳು-ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ) ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಮೂರು ಮಂದಿ ಹಿರಿಯರು ಮೂಡು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ಪೊಲಿ, ಪೊಲಿ, ಪೊಲಿ (ಪೊಲಿ ಎನ್ನಲು ಕಾರಣ ಧಾನ್ಯದೇವತೆ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬುದು) ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕಣಜದೊಳಗಡೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಣಜ ಅರ್ಧಭಾಗ ತುಂಬಿದಾಗ ಇಡಿ ಕಣಜವನ್ನು ಉರಿಹಗ್ಗ ಅಥವಾ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಕದಿಕೆಯ ಎರಡು ಬದಿಗಳು ಸೇರಿದ ಕೂಡುಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಗಿನ ಪಲಾಟಿಯನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಹೋಗದಂತೆ ಬೈ ಹುಲ್ಲು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಪೂರ್ತಿ ಕಣಜ ತುಂಬುವಂತೆ ಧಾನ್ಯ ಸುರಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾನ್ಯದ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೈಹುಲ್ಲನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು-ಸೆಣೆಣಿಯ ಲೇಪನವನ್ನು ಹರಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭತ್ತವಾದರೆ ಸುಮಾರು ೫೦ರಿಂದ ೮೦ ಮುಡಿಯನ್ನು ಕಣಜದ ಮೂಲಕ ಶೇಖರಿಸಿಡಬಹುದು. ಇಂಥ ಕಣಜಗಳಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಶೇಖರಿಸಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

೮. ನೇಗಿಲು

ಉಳುವೆ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಬಿತ್ತುನೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಜತೆಜತೆಗೆ ಬಂದ ಸಾಧನವೇ ನೇಗಿಲು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಗೆದು ಅಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಸೇರಿಸಲು ಆ ಮೂಲಕ ಆ ಬೀಜ ಮೊಳೆತು ಚಿಗುರಿ ಬೆಳೆಯಾಗಲು ಮನುಷ್ಯ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಮೂಲ ಆಕಾರವೂ ಹೌದು. ಆದುದರಿಂದ ರೈತರ ಪಾಲಿಗೆ ನೇಗಿಲು ದೇವರು. ಭಾರತೀಯ ರೈತರನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಆತನ ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ಬಯಿ ನೇಗಿಲು ಆಕೃತಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಂಬಂಧ ನೇಗಿಲಿಗೂ ರೈತರಿಗೂ ಇದೆ.

ನೇಗಿಲು ಮಾಡಲು ಕಾಸರಕವ ಮರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕಹಿಮರ. ಯಾವುದೇ ಕೀಟಗಳು ತಿನ್ನಲಾಗದ ಮರ. ಬಿಸಿಲಿಗೂ ಬೇಗನೆ ಒಡೆಯದೆ, ಕೆಸರು-ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕರಗದೆ, ಸದಾ ನೀರಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕುಂಬಾಗದೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಬಾಳುವ ಮರ. ಹಸಿ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದು ಬೇಕಾದ ಗಾತ್ರದ ನೇಗಿಲುಗಳನ್ನು ಬಡಗಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ, ಎಳೆಯ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ, ಗಾಡಿ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಎಳೆಯುವ ಎತ್ತುಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನೇಗಿಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಕೆಳಭಾಗ ತೂತಾಗಿದ್ದರೆ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೈತ ಹಿಡಿಯುವ, ಅದುಮುವ, ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಿಡಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗ ಆಗಲವಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂಭಾಗ ಟೊಳ್ಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಳಭಾಗದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯನ್ನು ಬಡಿದು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪನೋರು ನೇಗಿಲನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ತೂತಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲ್ಪ ಒಂದು

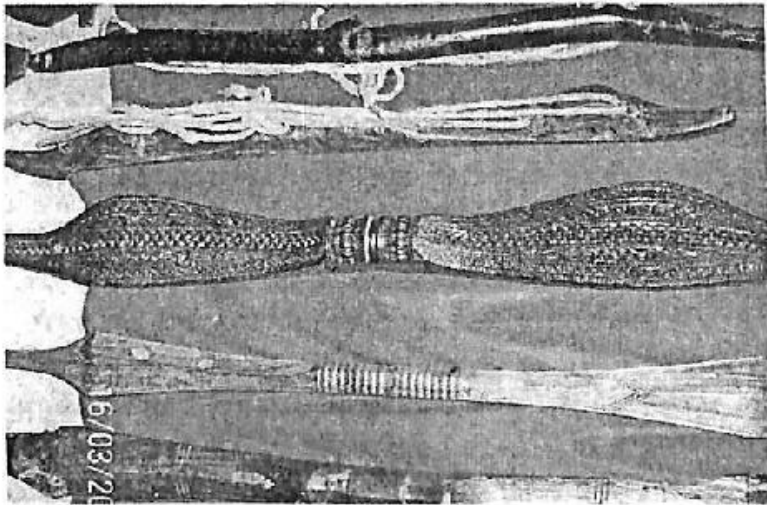
ಆಡಿಕೆ ಮರದ ದಬ್ಬೆಯಿದ್ದು, ಸವೆಯದಂತೆ ಅದು ನೊಗದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದು ನೇಗಿಲು ಸರಾಗವಾಗಿ ಎತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ನೇಗಿಲು ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ, ಆದರ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವ ರೈತ ಅನುಭವಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅನಾನುಭವಿ ರೈತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವಾಗ ನೇಗಿಲ ತುದಿ ಉಳುವ ಎತ್ತಿನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ತಾಗಿ ಗಾಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನೇಗಿಲು ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಚಲಿಸಬೇಕು ಹೊರತು ಒಂದೇ ಬದಿಗೆ ಚಲಿಸಿದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಪಾಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ನೇಗಿಲನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೈತ ಪೂಜನೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೊಂದಿಗೆ ಆತನದು ಭಾವಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಬೇಸಾಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪಟ್ಟಿಯ ಮಾಡಿಗೆ ನೇಗಿಲು ನೊಗಗಳನ್ನು ನೇತು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

ನೊಗ

ಎರಡು ಎತ್ತು ಅಥವಾ ಕೋಣಗಳ ಬುಜದ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತು ನೇಗಿಲು ಅಥವಾ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಮರದ ಗಟ್ಟಿಸೂತ್ರವೇ ನೊಗ. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುವ ನೊಗ ಮತ್ತು ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆಯುವ ನೊಗದ ರಚನಾವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಇವೆರಡರ ಉದ್ದೇಶವೂ ಒಂದೇ.

ನೊಗವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊನ್ನೆ ಮರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಾನಿ, ಹಲಸು ಮುಂತಾದ ಮರದಿಂದಲೂ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ನೊಗ ಎತ್ತಿನ ಬುಜದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಯತಪ್ಪದಂತೆ ನಿಲ್ಲಲು ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ೪ರಿಂದ ೫ ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುವ ನೊಗದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಹಗ್ಗ ನಿಲ್ಲಲು ಒಂದು ಚಡಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಚಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉರಿಹಗ್ಗದ ಕುಣಿಕೆಗೆ ನೇಗಿಲನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬುಜದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ನೊಗ ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಜಾರದಂತೆ ಎತ್ತಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಆವರಿಸುವ ಹಗ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗುವಂತೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಉಂಗುರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಸರಿಗೆ, ಮಣ್ಣಿಗೆ, ನೀರಿಗೆ ತಾಗದೆ ಇರುವ ನೊಗವನ್ನು ರೈತರು ಬಡಗಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿ ಕೆತ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಅಲಂಕರಿಸುವುದೂ ಇದೆ. ರೈತರ ಪಾಲಿಗೆ ನೇಗಿಲಿಗಿಂತ ನೊಗವೇ ಹೆಚ್ಚು ಪಾವಿತ್ರ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೊಗ ಮುರಿಯಬಾರದು. ನೊಗವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕಾಸಿಗೆ ಮಾರಬಾರದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನೊಗವನ್ನು ದಾಟಬಾರದು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ನೊಗ ಸಂಬಂಧಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ರೈತರಲ್ಲಿದೆ.

ಕಂಬಳದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಣಗಳ ಬುಜಗಳಿಗಿಡುವ ನೊಗವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವ, ಕೆತ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಕುಸುರಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಅದು ನೆಪವಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೋಣಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಯಾಗಿಸುವ ಆ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೊಗವೇ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೋಣಗಳಂತೆಯೇ ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ನೊಗವು ಯಜಮಾನನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಪನವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಉಳುಮೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎತ್ತುಗಳು ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಗದ್ದೆ/ಹೊಲದ ಬದುಗಳಲ್ಲಿರುವ ತೆಂಗಿನ, ಕಂಗಿನ ಮರಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದು ನೊಗ ತುಂಡಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ನೊಗಗಳು ತುಂಡಾದರೆ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಆ ರೈತ ಹೋಗಿ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಇದು ನೊಗದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ರೈತ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾವಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

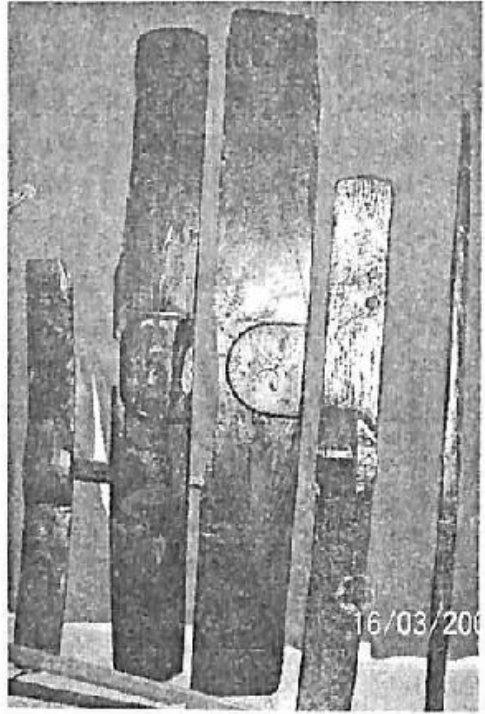

೬. ಕೆಸರು ಹಲಗೆ

ಭತ್ತದ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಗದ್ದೆಗಳು ಏರುತಗ್ಗುಗಳಾಗಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ತಗ್ಗು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಏರುಗಳಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಒಂದೇ ರೀತಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಇರುವ ಕಡೆಗೇ ತೇಲಿ ಅಲ್ಲೇ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ನೀರಿಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೆಳುವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗದ್ದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಜಲಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಗ ಬೆಳೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ.

ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಜಲಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮಣ್ಣು ಬೆಳೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಜಾರುವುದು ಸಹಜ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯನೀರು ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಹರಿದಾಗ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೇಗಿಲು-ಹಲಗೆಯ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಬೀಳುವುದುಂಟು. ಇಂಥ ಎತ್ತರದ ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹಾರೆಯಿಂದ ಅಗೆದು ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಿ ಎಳೆದು ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ಹರಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕೆಸರು ಅಥವಾ ಗದೆಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಒಂದುಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯಲಾಗುವ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಕೆಸರು ಹಲಗೆ ಎಂದು ಅಥವಾ ದಂಬೆಹಲಗೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಸರಕ, ಮಾವು, ನೆಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ತ್ರಿಲಿಂಗವಿರುವ ಅಗಲವಿರುವ ಈ ಹಲಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗ ಜೋಡಿಸಲು ರಂಧ್ರವಿದ್ದು, ಆ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಹಿಡಿದು ಕೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಸರಕ, ನೆಲ್ಲಿಯಂತಹ ಮರದ ಹಲಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ಬಾಳುತ್ತದೆ.

೧೦. ಬೇಸಾಯದ ಹಲಗೆ

ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಉತ್ತುವ ಅಥವಾ

ನಾಟಿ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೆ

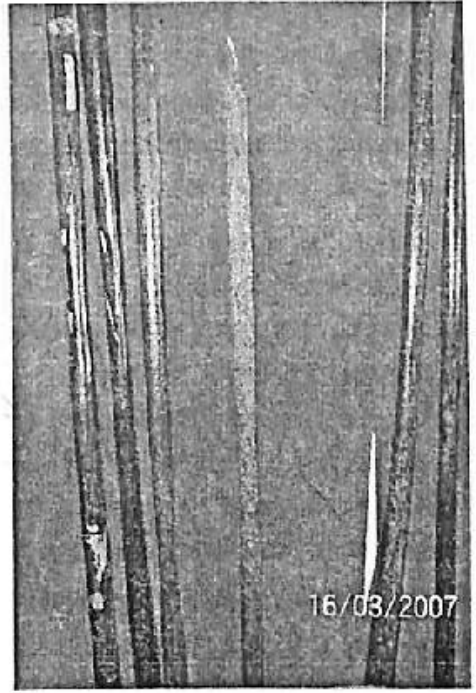
ನೇಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಗೆದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟ

ಮಾಡಲು, ನೇಗಿಲು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೊಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಲಗೆಯೇ ಬೇಸಾಯದ ಹಲಗೆ.

ನೊಗಕ್ಕೆ ನೇಗಿಲು ನೇರವಾಗಿ ನಿಂತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗೆರೆ ಏಳಿದು ಬಗೆದರೆ ಈ ಹಲಗೆ ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಎದ್ದು ನಿಂತ ಹಂಟಿಗಳನ್ನು, ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಎತ್ತಿನ ಮೂಲಕ ಅಡ್ಡ ಮತ್ತು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಐದಾರು ಬಾರಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಡಿಲಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀರು ಇರುವಾಗಲೇ ಹಲಗೆಯ ಮೂಲಕ ಮಟ್ಟಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಗದ್ದೆ ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮಟ್ಟಸ ಕೆಸರ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಬಿತ್ತುವ ಅಥವಾ ನೆಡುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನೇಗಿಲ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೊಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಭಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನೇಗಿಲ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೊಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಬೀಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವವರೇ ಆ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ಅಡ್ಡ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಮಾವು, ನೆಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಡುವೆ ಪಾದಪಾಯ(ಕಾಲು ಇಡುವ ಜಾಗ) ಇದ್ದು, ಅದರೊಳಗೆ ಇರುವ ತೂತಿಗೆ ಅಡಿಕೆಯ ದಬ್ಬೆಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಆಮೂಲಕ ನೊಗಕ್ಕೆ ನೇಶು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

೧೧. ಒನಕೆ

ಒನಕೆ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಕರ ಮೂಲ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಭತ್ತದಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆ

ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪುಡಿಗಟ್ಟಲು ಒನಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಗುವಳಿದಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೂಗ, ನೇಗಿಲು ಹೇಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಒನಕೆ ಕೂಡಾ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಬೆಳೆದ ಭತ್ತವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬೇಯಿಸಿ, ಒಣಗಿಸಿ ಒನಕೆಯಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಗ್ರಾಮ್ಯಾರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಮಿಲ್ಮೆಗಳು ಬರುವವರೆಗೆ ಇತ್ತು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಉತ್ತು ಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಗಂಡ ಸರದ್ದಾರರೆ ಅದನ್ನು ಕೂಯ್ಯುವ, ಪೈರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ಬೇಯಿಸುವ ಒಣಗಿಸುವ, ಕುಟ್ಟುವ ಇತ್ಯಾದಿ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರದ್ದೇ. ಆದುದರಿಂದ ಒನಕೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಖ-ಮನಸ್ಸು ಒಮ್ಮೆ ಮಿಂಚಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹದವಾಗಿ ಒಣಗಿದ ಭತ್ತವನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಒನಕೆ ಮೂಲಕ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ಮಂದಿ ಕುಟ್ಟುವರು, ಆಗ ಎಲ್ಲರ ಔಯಿಯಿಂದಲೂ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಾಡ್ಡನ, ಸಂದಿ, ನಾಟೀ ಹಾಡುಗಳು ಬರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಒನಕೆಯನ್ನು ತಂದು ಸಾಂಘಿಕವಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟುವುದೂ ಇದೆ. ಒನಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಕಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾದಿಷ್ಟ.

ಒನಕೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊನ್ನೆಮರ, ತಾಳೆಮರ, ತೆಂಗಿನಮರಗಳ ಜೊಡ್ಡೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಐದು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುವ ಒನಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಅಂದಾಜು ೨ ಇಂಚುವಿನಷ್ಟು ದಪ್ಪ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದ ತುದಿ ತೆಳುವಾಗಿದ್ದು ಅಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಒಂದು ಉಗುರವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉಗುರವೇ ಭತ್ತದಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಸಾಧನ.

ಕೇವಲ ಭತ್ತವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಲು ಒನಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಲಸಿನ ಬೀಜದ ಸಿಪ್ಪೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು, ಮೀನಿಗೆ ಕಡು ಹಾಕುವ ನೊರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಬೂದಿ ಸೇರಿಸಿ ಗುದ್ದಲು ಒನಕೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದಿದೆ. ಕೇವಲ ಕುಟ್ಟುವ, ಪುಡಿ ಮಾಡುವ ಒಂದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲ, ಒನಕೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಯೋಗಿ ವಸ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯಲು ಓಬವ್ವ ಒನಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ತಾಳೆ-ತೆಂಗಿನ ಜೊಡ್ಡೆಯಿಂದ ಒನಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಅಂದರೆ ಕೈವವರುವ ಜಾಗವನ್ನು ತುಂಬಾ ನಯಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳೆಗಳಿದ್ದು ಗಾಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಉಗುಳುದಾಣಿ

ಉಗುಳುದಾಣಿ, ಪೀಕದಾಣಿ, ಕೊಳಂಬಿ, ಉಗುಳುಪಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕವಳ ರಸ ಸಂಗ್ರಹಾರ ತಾಂಬೂಲ ತಿನ್ನುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಕರ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪಡ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ತಾಂಬೂಲ ಮೆಲ್ಲುವವರು ಕೆಂಪು ಕವಳ ರಸವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಉಗುಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇಂಥ ಮಲಿನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಮನೆಯ ಆವರಣವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಇಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕವಳಪ್ರಿಯರು ಪೀಕದಾಣಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತಾಂಬೂಲ ತಿನ್ನುವ ಅತಿಥಿಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಅವರ ಮುಂದೆ ತಾಂಬೂಲದಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೀಕದಾಣಿಯೂ ಹಾಜರಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಮಾರಂಭಗಳಿದ್ದರೆ ಇಂಥ ಐದಾರು ಪೀಕದಾಣಿಗಳು ಕೈಬದಲಾಗುತ್ತ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಪೀಕದಾಣಿಗೆ ಆದರದ್ದೇ ಆದ ಒಂದು ಚೆಲುವು ಇದೆ. ಬಾಯಿ ಅಗಲವಾಗಿದ್ದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಉಗುಳುವ ಎಂಜಲು ಪೂರ್ತಿ ಒಳಗಡೆ ಸೇರುವಂತೆ ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ನಡುವೆ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸರ್ಪೂವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕೊಳಂಬಿಗಳನ್ನು ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಕೆಂಚು, ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಲೋಹಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕಂಚುವಿನ ಸುಂದರ ವಿನ್ಯಾಸದ ಉಗುಳುದಾಣಿಗಳು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಬದಿರು, ತೆಂಗಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಬಡವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಬಾರಿ ಖೀಕರಾಣಿಯ ಬದಲು ತೆಂಗಿನ ಗೆರೆತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಖೀಕರಾಣಿಯಿಂದ ಮನೆ ಎಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದೋ ಅದೇ ರೀತಿ ದಿನಾ ತೊಳೆಯುವ ಮೂಲಕ ಖೀಕರಾಣಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಸಬೇಕು.

ಪೊರಕೆ

ಮನೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತೀಕ. ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಬೇಕು ಕಸಕಡ್ಡಿ ತುಂಬಿರಬಾರದು, ಗೋಡೆ-ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಜೇಡನ ಬಲೆ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿರಬಾರದು- ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಡಬೇಕಾದರೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದು ಪೊರಕೆ ಇರಲೇ ಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹಿಡಿಸೂಡಿ, ಕಡ್ಡಿಸೂಡಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪೊರಕೆಯನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಮತ್ತು ಅಡಿಕೆ ಸೋಗೆಯ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗಿನ ಸೋಗೆಯ (ಮಡಲು) ಕಡ್ಡಿಯ ಪೊರಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆ ಕಾಡುಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ಪೊರಕೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಅಂಥ ನಾಜೂಕಿನ, ನವಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಪೊರಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉಳಿಯುದಿಲ್ಲ.

ಹಸಿ ಅಥವಾ ಒಣಗಿದ ತೆಂಗಿನ-ಕಂಗಿನ ಸೋಗೆಯಿಂದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಚೂರಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿ ಅದರ ಕಡೆಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಪೊರಕೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಪೊರಕೆಯಲ್ಲಿ ೬೦ರಿಂದ೭೦ ಕಡ್ಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ನಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಸ ಪೊರಕೆಗಳನ್ನು ಮನೆಗುಡಿಸಲು ಬಳಸಿ ಅದು ಸವೆಯುತ್ತಾ ಒಂದು ಹಳೆಯದಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗಳ ಗುಡಿಸಲು ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಕಡ್ಡಿಗಳು ಗಡುಸಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಂಗಳದ ಧೂಳು, ಕಸ, ಕಲ್ಲುಗಳು ಬದಿಗೆ ಸರಿಯುತ್ತವೆ ಪೊರಕೆಗಳು ಇನ್ನು ಸೇವೆದು ಪೆಡಸಾರಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೆಗಣೆ ಸಾರಿಸಲು (ಅರಿಗಳಕ್ಕೆ) ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ದಪ್ಪ ಸೆಗಣೆಯನ್ನು ಚಾರಿಸಲು ಗಟ್ಟಿ ಕಡ್ಡಿಯ ಪೊರಕೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪೊರಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಾಟೀ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳಿವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪೊರಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಿಂಸೆ ಹುಟ್ಟದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನಜನಿತ, ಹಾಗೆಯೇ ಹೂವು-ಕಾಯಿ ಬಿಡಸ ಹಲಸು-ಮಾವಿನ ಬಂಜೆಮರಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಬೆತ್ತಲೆಗೊಂಡು ಪೊರಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿದು ಬಂದರೆ ಮುಂದೆ ಅದು ಫಲಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇನ್ನೊಂದು.

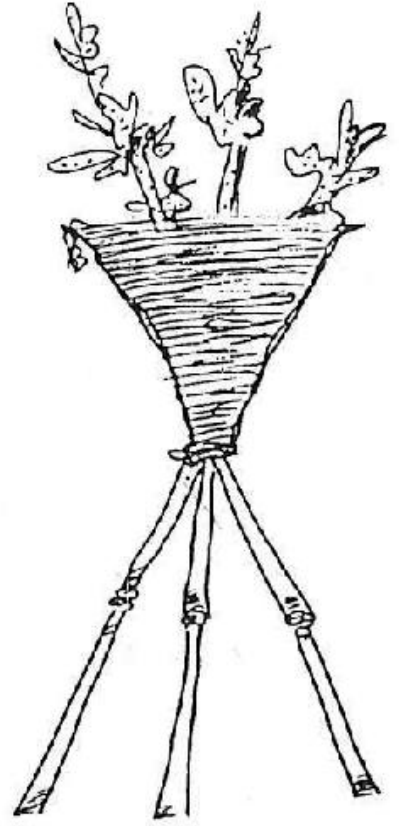
ಕರ್ನಾಟಕದ ತಿಪಟೂರು, ಅರಸೀಕೆರೆ, ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಪೊರಕೆ ಮಾಡುವ ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸೂಡಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ, ರೈಲುಮೂಲಕ ಆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿ, ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದುಡಿ

ಲಾ|| ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ಚೋಮದ ದುಡಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಕ ಚೋಮ. ಇವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಇರುವ ನೋವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಚೋಮ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಚರ್ಮವಾಧ್ಯವೇ ದುಡಿ. ಕರಾವಳಿ-ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಚರ್ಮವಾಧ್ಯ ಕೃಷಿ ದಲಿತ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಮನೋರಂಜನೆಯ, ಬದುಕುವ ಜೀವಾಳವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ದುಡಿಯು ಶಿವನ ಧಂಗುರದ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಗ್ಗ ಕುತ್ತಿಗೆ ನೇತುಹಾಕಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ ಈ ದುಡಿಯನ್ನು ಪಾಲೆ ಎಂಬ ಮೈದುಮರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಗದಿತ ಉದ್ದದ ದಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಒಳಗಡೆ ಕೊರೆದು ಟೊಳ್ಳು ಮಾಡಿ ಇಕ್ಕೆಡೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಜಾತಿಯ ಪೊಲಿಂಕ ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಿ ಅಥವಾ ಮಂಗನ ತರ್ಮವನ್ನು ದುಡಿಗೆ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಹಸಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಹದಬರಿಸಿ ಅನಂತರ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ದುಡಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮುಚ್ಚಲಾಗುವುದು. ಇಂಥ ಚರ್ಮವನ್ನು ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಎಳೆದು ಕಟ್ಟಲು, ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಲು ದಡ್ಡಾಲೆ ಎಂಬ ಮರದ ತೊಗಟೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ನಾರಿನ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಜಾನಪದ ಕುಣಿತವಾದ 'ಚೆಮ್ಮನಲಿಕೆ'ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುಡಿ ಪಕ್ಕವಾಧ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಬರೀ ಬೆರಳು, ಅಂಗೈಯಿಂದ ಬಳಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ.

ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಆರಾಧನೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದವರು ದುಡಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಭೂಮಿ ಪೂಜೆಯ ದೈವಾರಾಧನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೧೨. ದೃಷ್ಟಿ ಕಾಪು

ಬೇಸಾಯ ರೈತರ ಪಾಲಿಗೆ ಅನ್ನ ಕೊಡುವ ಕಸುಬು. ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಒಡನಾಟ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೈತ ತಾನು ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿಗುರಬೇಕು, ಸಮೃದ್ಧ ಫಸಲು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಭಾವಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರೈತ ತಾನು ಬೆಳೆ ಬಿತ್ತಿದ, ಗದ್ದೆ ನಾಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಗದ್ದೆ, ಹೊಲದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ದೃಷ್ಟಿಕಾಪು'ವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಕಣ್ಣು, ಮೀಸೆ, ಬಾಯಿ ಬರೆದು ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳದಂತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂತೆ ಕೃಷಿ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಕಾಪುಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಳಿತ್ತರದ ಮೂರು ಕಾಡುಕೋಲುಗಳನ್ನು ಕಾಲುಗಳಾಗಿ ಕೆಸರಿಗೆ ಊರಿ, ಅವುಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬೊಗಸೆಯಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿಸಿ, ಆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಲು ಸುರಿಯುವ ಕಳ್ಳಿಗಡವನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪ ಮಣ್ಣು ಕಳ್ಳಿಗಡ ಸಾಯದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿ ಕಾಪುವನ್ನು ಆಷಾಢರ ಆಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಇಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಸುಗ್ಗಿ ಮತ್ತು ಏಣೆಲ್ ಬೆಳೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಗಾತ್ರಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ತಾನು ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ರೋಗ, ಕೀಟಗಳಿಂದ ದೇವರು ಪಾರುಮಾಡಬೇಕು,

ಸಮೃದ್ಧ, ಬೆಳೆ ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ದೈವಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದರೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೂ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಕಳ್ಳಿಡ ಮತ್ತು ಅದರಡಿಗೆ ಸುತ್ತುವ, ಹೆಣಿಗೆ ಹಾಕುವ ಕಾಡು ಬಳ್ಳಿಗೆ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಗುಣವಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಬರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಇಂಥ ಕಾಪುಗಳು ಒಂದು ನೆಲೆಯಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಬಹುದು.

ಪಾಲ

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಹೊಲೆ, ತೋಡು, ಕಣಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಸಾಗಲು ಹಳ್ಳಿಗರೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಂಕವೇ 'ಪಾಲ'. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರಮರ, ತೆಂಗು-ಕೆಂಗಿನ ದಿಂಡನ್ನು ಪಾಲವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲವನ್ನು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪಾಪು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕರಾವಳಿ-ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆಯ ಮರಗಳನ್ನು ಪಾಲವಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಅವುಗಳ ಆಯುಷ್ಯ ತುಂಬಾ ಕಮ್ಮಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಬಾಳುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೋಡು, ಹೊಳೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲ ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಗಟ್ಟಿಮರಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೇರಳೆ, ಜಾರಿಗೆ ಮೈರೇಳು ಮುಂತಾದ ಮರಗಳು ಇಟ್ಟಿತ್ತು-ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ತೋಡು, ಹೊಳೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲ ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಎರಡು ಕಡೆ (ದಡಗಳಲ್ಲಿ) ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವ, ಜರಿಯರ ಜಾಗವನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಬೇಕು. ಸವಕಲು ಮಣ್ಣಾದರೆ ಪಾಲ ಆಯತಪ್ಪುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೋಡಿನ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಕಲ್ಲಿನ ಆಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಾಲವನ್ನು ಪಾಕುವುದು ಒಳಿತು. ಮರವಾಗಲೀ, ಅಡಿಕೆ-ತೆಂಗಿನ ದಿಮ್ಮಿಯಾಗಲಿ ಅವು ಉರುಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡುವುದು ನಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕತ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಮಾಡಬೇಕು. ತುಂಬಾ ದಪ್ಪದ ಮರವಾದರೆ ಒಂದೇ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ತೆಂಗು, ಕೆಂಗುಳಾದರೆ ಎರಡು-ಮೂರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಭಾರದ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಕುಂಗು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಜಗ್ಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ-ಅಪಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಎರಡು-ಮೂರು ಕಡೆ ಕುಂಗುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಡ್ಡ ರೀಪುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ದಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯಬೇಕು.

ಹಾಗೆಯೇ ಪಾದ ಇಡುವ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹೆಚ್ಚು ನಯಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಕಾರಣ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿಗೆ ಕಾಲು ಜಾರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇಕ್ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಪಾಲದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಪಾಲ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮರಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಊರವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ದೂರದ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪಾಲದ ಮರತಂದು ಸಾಂಘಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಊರವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಲದ ಕೈಮರ

ಹೊಳೆ, ತೋಡುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹಾಕುವ ಪಾಲದ ಮೇಲೆ ದಾಟುವಾಗ ಆಧಾರವಾಗಿ ಮರವೇ ಕೈಮರ. ಪಾಲ ಎಷ್ಟೇ ಕಿರಿದಾಗಿರಲಿ ಕೈಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಕೈಮರ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪಾಲದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈಮರ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ ಪಾಲ ಎಷ್ಟೇ ಅಗಲವಿರಲಿ ಭಯವಾಗುವುದು ಹೆಚ್ಚು.

ಪಾಲ ತುಂಬಾ ಉದ್ದವಿದ್ದರೆ, ಹೊಳೆ ತುಂಬಾ ಆಳವಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಕೈಮರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಲದ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಮರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೊಳೆಯ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲು ನಿಂತ ಆಯದ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಬ ಊರಿ, ಆ ಕುಂಬದ ಮೇಲೆ ಕೈಮರಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಿದಿರ ದಿಂಡನ್ನು ಕೈಮರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಡು ಬೂರಿನ ಪಾಲ

ಮರ, ಕಂಗು-ತೆಂಗಿನ ಬದಲಾಗಿ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೊಳೆಯ ಇಕ್ಕೆಡೆಯ ಗಟ್ಟಿಮರಗಳಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಟ್ಟು ದಾಟುವ ನಾಟಕಮವೂ ಜಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಸಮೀಪ ಕೊಡ್ಲತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡವಾಗುವ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟಲು ಹಳ್ಳಿ ಜನರೇ (ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ) ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅಟ್ಟಿಬೂರಿನ ಪಾಲ ಇಂತಹವರು ಕರಿಮಾದೇರಿ (ಅಟ್ಟಿಬೂರು) ಎಂಬ ಜಾತಿಯ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಡು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಆಯ್ದು ಬೇಕಾದ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ತುಂಡರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಇಕ್ಕೆಡೆಯ ಜೇವಂತ ಮರಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯ ಇನ್ನೆರಡು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೈಮರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮರಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಕೈಮರಗಳಿಗೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಇನ್ನುಳಿದ ಕೆಳಗಡೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಹೊಳೆದಾಟುತ್ತಾರೆ ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಕುಂಬಾದಲೆ ಅಪಾಯ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಭೂತದ ಅಣಿ

ಕೆಲವೇಳೆಯ ಕೃಷಿಗೂ ಭೂತಾರಾಧನೆಗೂ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂತದ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಣಿಯೂ ಒಂದು. ಇದರ ಮೂಲವಸ್ತು ಬಹುಪಾಲು ಸಪ್ತಮೂಲಗಳೇ. ಅಡಿಕೆಯ ಹಾಳೆ, ತೆಂಗಿನ ತಿರಿ (ಚಿಗುರು ಸೋಗೆ)ಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗೀಗ ರಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಾ ಮಾಡಿದ ಅಣಿಗಳು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಭೂತದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಣಿಯ ಗಾತ್ರ, ವೈಭವ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರ ದಬ್ಬೆ, ಬೆತ್ತಗಳಿಂದ ಮೂಲ ಆಕೃತಿಯ ಹಂದರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಮೇಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಹಾಳೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಅಣಿಗೆ ಬಣ್ಣಕೊಟ್ಟು ಚಿತ್ತಾರ ಬರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಆರಾಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅಣಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಿಲಿಚಾಮುಂಡಿ ಭೂತಕ್ಕಿಡುವ ಇಂಥ ಅಣಿಯ ನಡುವೆ ಕೆಂಪು ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವರು ಆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಅಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆ, ಬಂಗಾರದ, ತಿಳ್ಳಿಯ ಹೂವುಗಳು ರಾತ್ರಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಮೀನುಗುವ ಪರವ, ನಲಿಕೆ ಜನಾಂಗದವರು ಇಂಥ ಅಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭೂತಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಅಣಿ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಲಯ ಇದ್ದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದ ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಯ ಮಹಾಕಾಳಿ ಅತಿ ಎತ್ತರವಾದ ಅಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲುಗಾಡದಂತೆ ಕೆಳಗಿಂದ ಬಿದಿರ ಬೊಂಬುಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದುಂಟು.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಗಳು

ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಸುವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆಯಾಡಿ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗಣಿಸುಗಳನ್ನು ಅಗೆದು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಅಲೆಮಾರಿ ಮಾನವ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಕೃಷಿಗೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾವರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ. ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಲೆ ಕಲ್ಲಿನ, ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆಯ ಗುಹೆ ಮರದ ಪೊಟರೆಗಳಿಗಿಂತ ಇಂಥ ಸ್ಥಾವರ 'ಮನೆ'ಯಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿತು.

ಮನೆಯೆಂಬುದು ವಾಸಿಸಲು ಇರುವ ಜಾಗ. ಅದು ಆ ಆದಾರದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಸಸ್ಯವರ್ಗ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ-ಜನಸಮುದಾಯ; ಅಲ್ಲಿನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ನಡವಳಿ ನಂಬಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆ ಜೀವಿಸುವವರ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಆ ಮನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಾತ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಆ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಆರಾಧಕನಾದರೆ ಪಕ್ಕದ ಕೋಟ, ಗದ್ದೆ, ಗುಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಭೂತಸ್ಥಾನ, ನಾಗಸ್ಥಾನ, ಮಾಡ ಗುಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಭಾವಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸಂಜೆ ಬಂದವರೊಂದಿಗೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಲು ಒಂದು ಜಗಲಿ, ಜಗಲಿಯಿಂದ ಚಾವಡಿ, ಚಾವಡಿಯಿಂದ ಅಡುಗೆಮನೆ, ದೈವದಮನೆ ಹೀಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿ ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಸ್ವರ್ಗದ ಏಕೀಕರಣವಾಗಿರುವ ಹಳೆಮನೆಗಳ ಕತೆ.

ಕೃಷಿ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕನೊಬ್ಬ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಅದು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಡುಗೆಕೋಣೆ ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಹಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಬಾವಿ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಭೂತ-ದೇವರುಗಳು ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸತ್ತು ಹೋದ ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸುವ, ವರ್ಷಾಂತಿಕೆ ಮಾಡುವ ಕೋಣೆ ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು- ಪಳ್ಯಜನ ಯೋಜಿಸಿಯೇ ಯೋಜಿಸಿಯೇ ಮನೆಕಟ್ಟಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಒಟ್ಟು ಮನೆಗಳು ಮುಳು ಪುಲ್ಲಿನ ನಾಡ ಹಂಚಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಹೊಂದಿದ್ದು; ಅವುಗಳ ಒಳವಿನ್ಯಾಸ-ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಸೀಳಿನ ಮನೆಗಳು ಎರಡು ಪೀಳಿನ ಮನೆಗಳು, ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮನೆಗಳು, ಗುತ್ತಿನ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಗಲಿ ಮನೆಗಳು, ಗೌಡರ ಐವ್ ಮನೆಗಳು ಹೀಗೆ.

ಮನೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ

ಬಳಸುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲಿಯದು. ಮಣ್ಣಿನಗೋಡೆ, ಬಿದಿರು, ಮುಳ್ಳಿನಹುಲ್ಲು, ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆ, ಕಾಡು ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುವ ವಿಧಾನ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ಬಳಸುವ ಕ್ರಮವಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಮನೆಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿವೆ. ಜೇಡಿಯಲ್ಲರ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆಯ್ದು ಮಣ್ಣನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ಹಾರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಮೇಲು ಮಾಡಿ ಹದಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನೀರು ಸೇರಿದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಅಂಟು ಬರುವಂತೆ ಮಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಮಣ್ಣನ್ನು ಪುಟ್ಟಿ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರದ ಗೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಅನುಭವಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಒಪ್ಪು ಓರಣದ ಗೋಡೆ ಇಡುವುದು ನಾಜೂಕಿನ ಒಂದು ಕೌಶಲ್ಯ. ಮೊದಲು ಗಡಸು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ ಇಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿ ಸಿಮೆಂಟು ಗಾರೆಯ ರೀತಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಒಣಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಮರದ ಒತ್ತುತುಂಡಿನಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಗೋಡೆಗೆ ಬಡಿಯುವಾಗ ಗೋಡೆ ನಯವಾಗಲು ಸಸ್ಯ ಮೂಲದ ಗೋಂದುವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ ಎರ್ಪೆ ಮರದ ಎಲೆ, ತೋಗಟಿಯನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟರೆ ಅದು ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಗೋಂದು ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಅಡಿಯವರೆಗೆ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತರ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾದರೆ ಅಗಲ ಜಾಸ್ತಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಳಗಡೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಾವಡಿಯ ಜಗಲಿ ಹತ್ತುವ ಮುನ್ನವೇ ಮೊಗಸಾಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಗಲಿ ಮತ್ತು ಚಾವಡಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿಯಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿದ್ದು ಆ ಎತ್ತರದ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಟಿ ಅಥವಾ ತೇಗದ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಹಾಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಬೋಧಿಗೆಯ ಕಂಬಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಂಬಗಳು ಅಪೂರ್ವ ಕೆತ್ತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಇಲ್ಲೇ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರಪಳಿಯದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಯ್ಯಾಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆ-ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂತದ ಮೊಗ, ಕೆತ್ತಲೆ, ಗಂಟೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಗುತ್ತಿನ ಯಜಮಾನರು ಕೂರುವ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವ ಗದ್ದುಗೆ, ಮರದ ಒಲೆ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗುತ್ತಿನ ಮನೆಗಳ ಮಾಡುಗಳನ್ನು ಮುಳಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊದಿಸ

ಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನೇ ಪಕ್ಕಾಸು ರೀತಿ ಜೋಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿದಿರು ಅಥವಾ ಕಂಗಿನ ಸಲಾಬೆಯಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಮಾಡುಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಅಡುಗೆಯ ಹೋಗೆ ತಾಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಈ ಬಿದಿರು-ಹುಲ್ಲಿನ ಮಾಡು ಬಾಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಳಹುಲ್ಲನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಗೆ ಅವು ಹಾರದಂತೆ ದಬ್ಬೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಮುಳ ಹಾಕುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷ ಅನುಭವಿಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇಂಥ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಅಟ್ಟವಿರುತ್ತದೆ.

ಹಟ್ಟಿಗಳು

ಹಟ್ಟಿಗಳು ಹಸು, ಎತ್ತು, ಕೋಣ, ಎಮ್ಮೆಗಳ ಆಶ್ರಯತಾಣ. ಕೃಷಿಕರ ಪಾಲಿಗೆ ಮನೆಯಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ ನೆಲೆಯಿದು. ಹಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಾವಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮನೆಯ ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲರಬೇಕು ಮನೆಯ ಪಾಯದಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದಡಿಯಾದರೂ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಹಾಲಿ ಹಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹರಿದು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಹಟ್ಟಿಯ ಪಾಯವನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಒಳಗಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬದಿಗಳಿಗೂ ಗೋಡೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಟ್ಟಿಗೆ ಅಟ್ಟವಿರಲೇಬೇಕು ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಪಶುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬೈಹುಲ್ಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವ ಜಾಗ ಕಂಗಿನ ಸಲಾಬೆ ಹಾಕಿ ಇಂಥ ಅಟ್ಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮುಳಹುಲ್ಲು ಸಿಗದೇ ಹೋದರೆ ಅಡಿಕೆಯ ಸೋಗೆ ಹಾಕುವುದಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮುಳಯಂತೆಯೇ ಹಟ್ಟಿಯ ಮಾಡಿಗೂ ಸೋಗೆ ಹಾಕಲೇಬೇಕು.

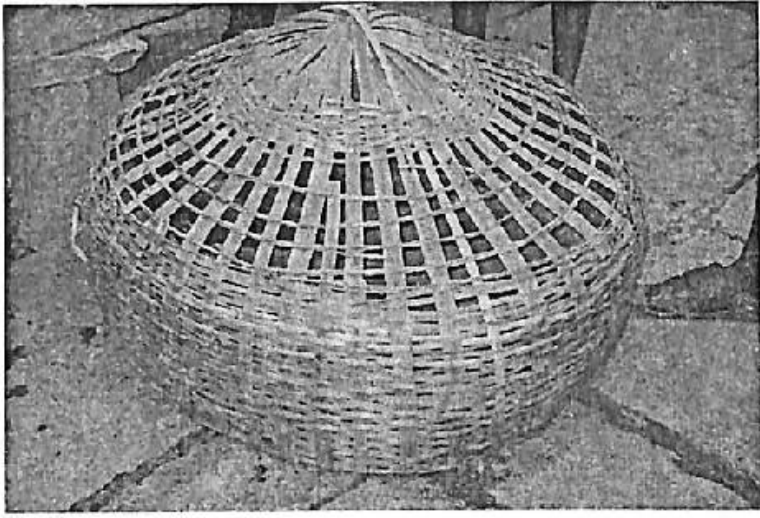
ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಬೈಹುಲ್ಲು ಹಾಕಲು ಅಥವಾ ಹಸಿಹುಲ್ಲು ಹಾಕಲು ಗೋದಲೆ (ಗೋವುದಲೆ)ಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಸುಗಳ ಮುಖ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಮೂರು ಅಡಿ ಅಗಲದ ಗೋದಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಹಸುಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಮೆಲುಕಾಕಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ

ಹೆಚ್ಚಿಗಿಂತ ಮನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಮನೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ. ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಈ ಮನೆ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಇರುವಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭತ್ತ, ದವಸಧಾನ್ಯ, ಅಡಿಕೆ, ಮೆಣಸು, ಕಾಫಿ, ಗೊಬ್ಬರ, ಬೀಜ, ನೋಗನೇಗಿಲು, ಹಾರೆ ಒಕ್ಕಾಸು ಮುಂತಾದ ಅಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣು ಅಥವಾ ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಡು ಮರಗಳನ್ನೇ ಅಡ್ಡ, ಪಕ್ಕಾಸು, ತೊಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೇ ಬಿದಿರು ಅಥವಾ ಕಂಗಿನ ಗಲಾಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಸೋಗೆ ಅಥವಾ ಮುಳಹುಲ್ಲನ್ನು ಹೂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಳಹುಲ್ಲನ್ನು ಹೂದಿಸುವುದಾದರೆ ಮರದ ಬಿದಿರ/ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆಯ ಹಂದರ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನ ಮಡಲು(ಸೋಗೆ)ಯನ್ನು ಹೆಣೆದು ಮಾಡಿದ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದಿದೆ.

ಇಂಥ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮರ ಅಥವಾ ತಾಳೆ ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸಿಗಿದು ಮಾಡಿದ ಅಡ್ಡ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆ ಹಾಕಿ ಅಟ್ಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲು ಇಂಥ ಅಟ್ಟ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

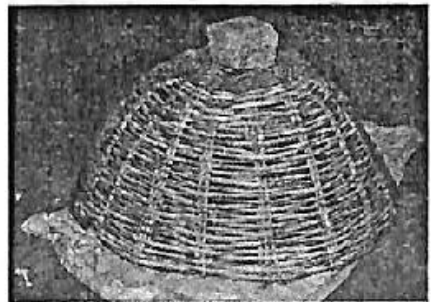
ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಚ್ಚಲುಮನೆ ಕೂಡಾ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲೇ ಇರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ನ ಆಧುನಿಕ ಮನೆಗಳನ್ನುಳಿದು ಬೇರೆ ಹಳೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಲುಮನೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದು ರೂಢಿ. ಬಿಸಿನೀರಿಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ತಾಮ್ರದ ಹೆಂಡೆಯನ್ನು ಒಲೆಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಸಾರಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆ, ತೆಂಗಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಅಡಿಕೆಸಿಪ್ಪೆ, ಚಿಪ್ಪು, ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಒಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದ ಗರಿಷ್ಠ ಸದಸ್ಯರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಹೆಂಡೆಯನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿಗಾಗಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಲು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆ ಅಥವಾ ಹೊರಗಡೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬೆಂಕಿಯ ಹೊಗೆ ಸೀದಾ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಟ್ಟ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇತರ ಮನೆಯ ಬಚ್ಚಲುನೀರು ಪಕ್ಕದ ಬಸಳೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಒಡಕೋ ಅಥವಾ ತೆಂಗಿನಮರಕ್ಕೂ ಹರಿಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ.

೧೩. ಕೋಳಗೂಡು

ಮೆಲೆನಾಡು-ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ರತಿಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ನಾಟಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಸಾಕುವುದು ಒಂದು ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹಿಂದೆ ನೆಂಬರಿಷ್ಟರು, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ತತ್ಕ್ಷಣ-ತತ್ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಈ ನಾಟಿಕೋಳಿಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಕೂಡು ಹಾಕಲು ಗಾಮೀಣರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಾಟೀಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಹಟ್ಟಿಯ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಚಿಕ್ಕಗೂಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದ್ದ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡಡ್ಡ ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಮಚ್ಚುವ ಕ್ರಮವಿದು.

ಗೂಡಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಗೂಡು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬಿದಿರು-ಬೆತ್ತದ ಕೊಂಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗಡೆ ಹೆಂಟಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿಯ (ನೋಡಿ: ಕೂಂಡಗೆ) ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

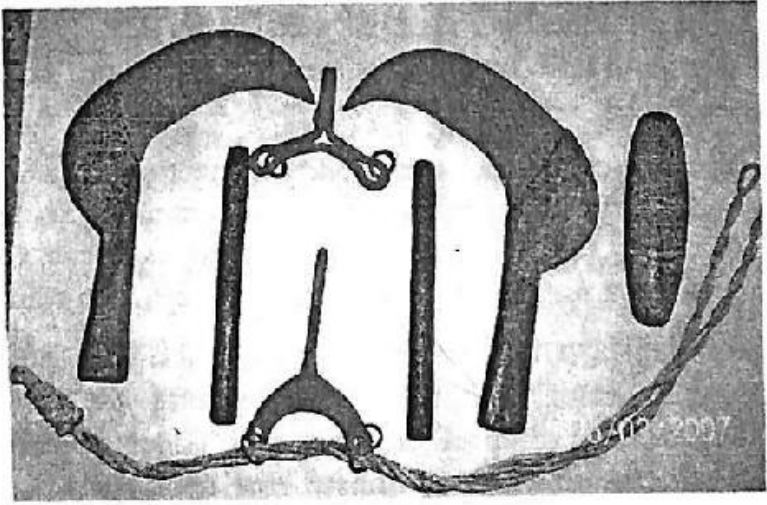

ನಾಯಿಮನೆ

ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಸಾಕುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲವೊಂದು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಾಕುವ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಕ್ರಮವಿದ್ದರೂ ಅದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಪಾಯ, ಸ್ವಚ್ಛವಲ್ಲ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಡಿಕೆ, ಧಾನ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಟ್ಟಮನೆ ಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗಡೆ ಕೂಡಿ ಹಾಕುವ ಕ್ರಮ ಇದೆ. ಇಂಥ ಗೂಡು ಮನೆಗಳನ್ನು ನಾಯಿಮನೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕು ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಕಂಬದ ಹಾಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಒಂದು ಮಾಡನ್ನು ಬೆರಗು ಮಾಡಿ ನಾಡಹಂಚನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದುಕಡೆ ಬಾಗಿಲು ಇರಿಸಿ ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರದ ಅಥವಾ ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆಯನ್ನು ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಗೂಡಿನೊಳಗಡೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನಾಯಿ ಅದರೊಳಗಡೆಯೇ ಶತಪತತಿರುಗಾಡಬಹುದು. ದೊಡ್ಡ ಗೂಡು ಮಾಡಿ ನಡುವೆ ಒಂದು ಅಡ್ಡದಾರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗೂಡಿನೊಳಗಡೆ ಎರಡು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಬಹುದು. ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ, ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮೂರ್ತೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪರಿಕರಗಳು

ತೆಂಗು, ತಾಳೆ, ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಶೇಂದಿ-ನೀಲಾ ತೆಗೆಯುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂರ್ತೆಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವರನ್ನು 'ಮೂರ್ತೆದಾರರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಇಪತ್ತರಿಂದ ನೂರು ಅಡಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತರವಿರುವ ತೆಂಗು, ತಾಳೆಯಂತಹ ಮರಗಳಿಗೆ ದಿನಾ ಎರಡು-ಮೂರು ಬಾರಿ ಹತ್ತಿ ಇಳಿದು ಮೂರ್ತೆಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ಇಂಥ ಮೂರ್ತೆಗಾರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತಿ, ಬಿದಿರವಣಿ, ತೊಂಡಂಕ್ ಬಲ್ಲ, ಕೊಂಬುಕೋಲು, ಬೊಂದ್ರದ ಕಲ್ಲು, ತಳೆ, ಗೊನೆ ಗುದ್ದುವ ಕಲ್ಲು, ಕುಜಲಿ, ತೂರಿ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕರಗಳು ಕಳ್ಳ ತೆಗೆಯಲು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧) ಕತ್ತಿ: ತುದಿ ಚೂಪಾಗಿ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ತರ್ಕತ್ತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಚಾಡಿಗಳನ್ನು ಈ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಂಬು ಅಥವಾ ಸಿಂಗಾರದ ತುದಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯಲು, ಸೋಗೆಯ ಹರಿತವಾದ ಬದಿಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಲು ಈ ತರ್ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೨) ಬಿದಿರವಣಿ (ಕೆರ್ಪು): ಇದು ಬಿದಿರ ಏಕಾಂಗಿವಣಿ. ಎರಡು ಬಿದಿರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಏಣಿಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುಗೆಲ್ಲು ಇರುವ ಬಿದಿರನ್ನು ನವರಿ, ಕಾಲಿಡುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಏಣಿ. ಇದನ್ನು ತಾಳೆಮರದ ಬುಡದಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಮಾದೇರಿಬಳ್ಳಿ(ಕಾಡುಹಗ್ಗ)ಯಿಂದ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಮರವನ್ನು ಆವರಿಸುವಂತೆ ಒಂದೇ

ಬಿದಿರು ಸಿಗಲಾರದು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಇರಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಎಣೆ ಇಡುವ ಈ ಕೆಲಸ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಸದಾಯಕ.

- ೨) ತೊಡಂಕ್ ಬಲ್ಲೆ: ಕೊಂಬು ಅಥವಾ ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ತುಂಡರಿಸುವ ತರ್ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮರ ಎರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ತರ್ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊಕ್ಕೆಯ ರೀತಿಯ ಈ ಸಾಧನವನ್ನು ತೊಡಂಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ೪) ಕೊಂಬುಕೋಲು: ಕೊಂಬು ಅಥವಾ ಸಿಂಗಾರದ ದಂಡಿನಿಂದ ನೀರಾ ಸರಾಗವಾಗಿ ಇಳಿಯಲು ಅದನ್ನು ಹದ/ಮಾಲೀಸು ಮಾಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಕೋಲೇ ಕೊಂಬುಕೋಲು. ಹತ್ತು ಇಂಚು ಉದ್ದವಿರುವ ಎರಡು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ತೂತು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಕೊಂಬುಕೋಲು.
- ೫) ಬೊಂದ್ಯದ ಕಲ್ಲು: ಬೊಂದ್ಯವೆಂದರೆ ಎಳತ್ತು ಈರೊಳು(ಎಳೆಕಾಯಿ) ಇರುವ ಗೊನೆ. ಇಂಥ ಬೊಂದ್ಯದಿಂದ ಕಳ್ಳು ತೆಗೆಯುವಾಗ ಈ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೊಂದ್ಯವನ್ನು ಗುದ್ದುವ ಕಲ್ಲು ಇದು. ಇದು ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಚಪ್ಪಟೆಕಲ್ಲು.
- ೬) ತಳೆ: ಬಿದಿರವಣೆ ಕಟ್ಟಿದ ಇರುವ ತಾಳೆಮರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪರಿಕರವಿದು. ಕಾಲಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪಾದವನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಅಮುಕಿ ಹತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಾಳೆಮರದ ಕೊತ್ತಳಕಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಿಂದ ತೆಗೆದು ನಾರುಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಮರ ಏರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಕೈಗೂ ತಳೆ ಹಾಕುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೈತಳೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ೭) ಕುಜಲಿ (ಮಣ್ಣಿನಪಾತ್ರೆ): ತಾಳೆ, ತೆಂಗು, ಕಂದು ಮರದ ಗೊನೆಕೊಯ್ದು ಬೀಳುವ ಶೇಂದಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಲು ಕಟ್ಟುವ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯದು. ಇದನ್ನು ಮೂರು ಹಗ್ಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಒಳಗಡೆ ಗೇರುಬೀಜದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಿ ಅನಂತರ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗಿಸಿ ಮೂರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಸುಣ್ಣದ ತಿಳಿನೀರಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ನಂತರ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಳಗೆ

ಗಳಗೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ರೀತಿ ವಿಶಾಲವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಿದಿರಚಾವೆ. ಜಟಿಬಿದಿರ ಸೀಳುಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಗಳಗೆಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಟಿಬಿದಿರನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಗಲಕ್ಕೆ ಸೀಳಿ ಅದನ್ನು ಹೆರಡು ನಯಗೊಳಿಸಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಂದರೊಳಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೆಣೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು, ಹಪ್ಪಳ-ಸಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಲು ಬಿಸಿಲು ಬೀಳದಂತೆ ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿ-ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ವರಾಂಡೆಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಾರಿ ಟೆಂಪೋಗಳ ಹಿಂಬದಿಗಳಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಟಾರ್ಪಾಲ್ ಮುಚ್ಚುವುದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಗಳಗೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರಕ್ಕೆ ಮಡಿಸಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೆಗಣಿ ಸಾರಿಸಿದರೆ ಇದರ ಬಾಳ್ವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುತ್ತರಿ

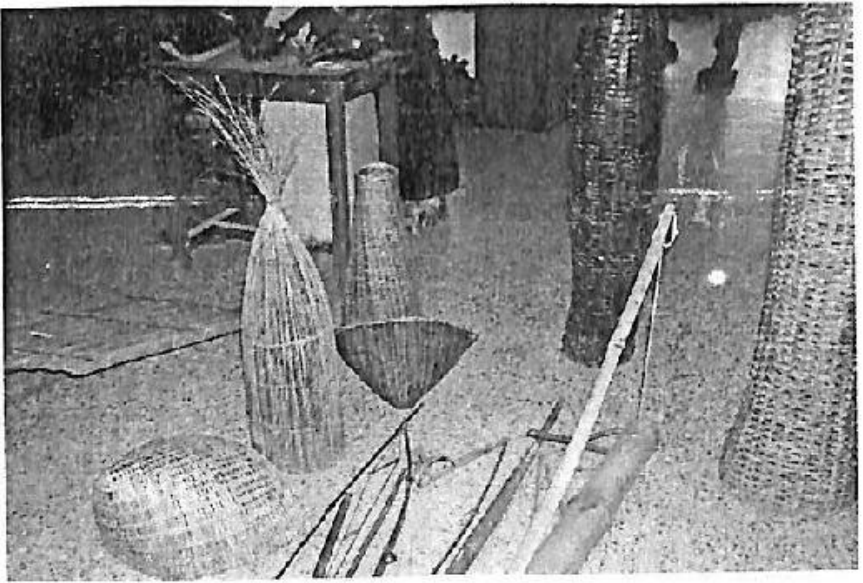
ಕೋಳಿಸಾಕಣೆಗೆ ಬಳಸುವ ನಾಟೀ ಸಲಕರಣೆಯದು. ಹಳ್ಳಿಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕುವಾಗ ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕುತ್ತರಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ ಒಂದು ಹೆಂಟಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟು ಕಾವು ಕೊಡುವಾಗ ಕೂರಲು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನೇತುಹಾಕುವ ಗುಂಡಕಿವ ಬುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮೊಟ್ಟೆ ಮೂಲದ ಮರಿಗಳು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಲು ಬಳಸುವಂತಹದು.

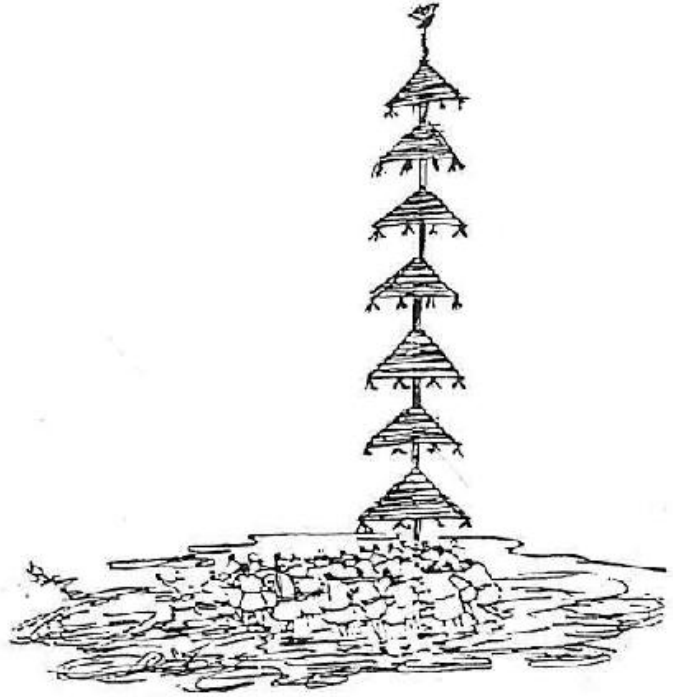
ಗೂರಿ

ಗೂರಿಯನ್ನು ಮೀನು, ಏಡಿ ಬೇಟೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಶಂಕು ವಿನಾಕೃತಿಯ ಜಟಿ ಬಿದಿರು ಅಥವಾ ಕಾಡು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೆಣೆದು ಮಾಡುವ ಗೂರಿಯನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಮೀನು ತೆಗೆಯಲು ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಕಡುಹಾಕಿ ಬದಿಗೆ ಸರಿಯುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಗೋರಲು ಗೂರಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಬಳಸಿದ ನಂತರ ಗೂರಿಯನ್ನು ಹೊಗೆಯ ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಅದು ಬಾಳುತ್ತದೆ.

೧೪. ಮುಕ್ಕೇರಿ

ಇದು ಗೂರಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆದಿದ್ದು ಬಹುಭಾಗ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನದಿಹೊಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಮೀನುಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮೀನು ಮತ್ತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪೂಕರೆ

ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ಸಂವಾದಾಯವಿದು. ವಿಶಾಲವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತಿ ಅದು ಬೆಳೆದು ತೆನೆಬಿಟ್ಟು ಭತ್ತಮೊಳಗೆ ಹಾಲು ತುಂಬುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಗದ್ದೆಯ ನಡುವೆ ಪೂಕರೆಯನ್ನು ಹಾಕುವ ಕ್ರಮವಿದೆ.

ಗದ್ದೆಗೆ ಪೂಕರೆ ಹಾಕುವ ದಿನ ನೂರಾರು ಜನಸೇರಿ ದೈವ-ಕೋಲಗಳು ಆ ಕೃಷಿಕರ ಮನೆಯಿಂಗಳ-ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿದೆ. ತಮಗೆ ಬದುಕು ಕೊಡುವ, ಅನ್ನ ಕೊಡುವ ಗದ್ದೆ-ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭೂಮಿಪೂಜೆಯಿದು.

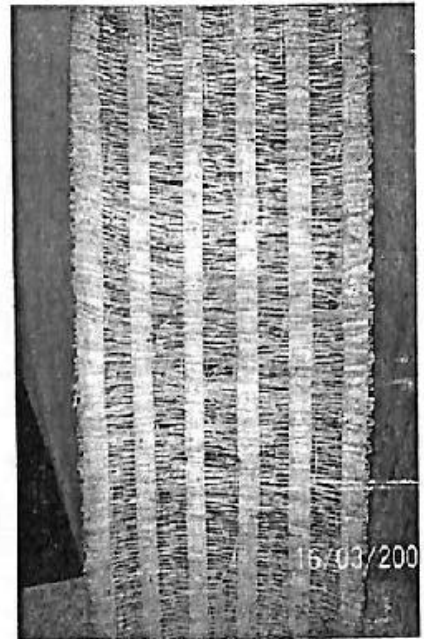
ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ವ್ಯಾಸವಿರುವ ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ದಂತಿಂ ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುವ ತೇಗದ ಮರವನ್ನು ಪೂಕರೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮುಂಭಾಗದ ದ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಹೋಲುವ ಪೂಕರೆಯನ್ನು ಗದ್ದೆಯ ಮಧ್ಯೆ ನೆಡುವ ದಿನ ಆಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋನಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಥವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆ ಅಂಕಣ ಅಂಕಣದಂತೆ ಪೂಕರೆಯನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ ಇಡೀ ಗದ್ದೆಯ ಸುತ್ತ ಬದುವಿನ ಮೇಲೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕೊನೆ ಗದ್ದೆಗೆ ಇಳಿದು ನಡುಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಪೂಕರೆಯ ಬುಡವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ

ನೆರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದೆಕೊಯ್ದು ಮೇಲೆ ಪೂಕರೆಯ ಅಂಕಣಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ನಡುಮರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಕರೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಮರ್ಥಿಸಬಹುದು. ವೈರು-ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಬರುವ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬರುವ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ವಿಶಾಲವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಲು ಜೇರೆ ನೆಲೆಗಳರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಾಗಿ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಬೆ-ರಂಬೆಗಳು ಇರುವಂತೆ ಇರುವ ಪೂಕರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯತಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಡಿ

ಭತ್ತವನ್ನು ಪೈರಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಸಾಧನ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆರರಿಂದ ಎಂಟು ಅಡಿ ಉದ್ದ, ಮೂರು ಅಡಿ ಅಗಲವಿರುವ ಪಡಿಯನ್ನು ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆಯನ್ನು ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೆಣೆದು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಡಿ ಎಷ್ಟು ಉದ್ದ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಉದ್ದದ ಆರೇಳು ಕಂಗಿನ ದಬ್ಬೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಒಂದನ್ನೊಂದು ನೇರಿಸಿ ಹೆಣೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾದೇರಿ ಜಾತಿಯ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪಡಿ ಹೆಣೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಬೈಹುಲ್ಲನ್ನು ಎರಡು ಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ಅಡ್ಡ ಇರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಪಡಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಭತ್ತದ ವೈರುಹುಲ್ಲನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಬಡಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಭತ್ತ ಭೇರ್ಪಟ್ಟಪಡಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭತ್ತದ ಪಡಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು, ಸಾಕುಹಸುಗಳನ್ನು ಒಂದುಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಟ್ಟಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಇರಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಳ

ಗದ್ದೆ, ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ದಾಳಯಿಡುವುದು ಸಹಜ. ಊರು ಮನೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಇಂಥ ಬೆಳೆನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ರೈತರೇ ತಂಗಲು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಬೋಪಡಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾವಲುಮನೆಗಳನ್ನು 'ಮಾಳ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆಕೊಯ್ಲು ಆಗುವವರೆಗೆ ಇಂಥ ಮಾಳಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಭತ್ತ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಕಬ್ಬು ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಳವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬರೀ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ ಫಲ ಕಾಪಾಡಲೂ ಅಡಿಕೆ, ಗೇರು, ಮಾವು, ತೆಂಗಿನ ತೋಟದಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಕಾವಲು ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದುಂಟು.

ಮಾಳಕ್ಕೆ ಗೋಡೆ, ಆಯಪಾಯ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮಾಡು ಇವು ಯಾವುವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಬರೀ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ನಾಲ್ಕು ಕಂಬ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಂಬವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಡ್ಡ ಕಂಗಿನ ಸಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನಮಡಲನ್ನು ಅಥವಾ ಮಡಲಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿ ಮಂಜನ ಹನಿ ಒಳಗಡೆ ಸುರಿಯದಂತೆ ತಡೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಉದ್ದೇಶ. ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು-ಮೂರಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಅಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಹಾಕಿ ಕಂಗಿನ ಸಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಮರದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದುದ್ದ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನೇರವಾಗಿ ಇದರ ಮೇಲೆಯೇ ಚಾಪೆ ಹಾಕುವ ಅಥವಾ ಬೈಮಲ್ಲು ಹರಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಾಪೆ ಹರಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಮಾಳದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ ಅಥವಾ ಸುತ್ತ

ಕಂಗಿನ ತೆಂಗಿನ ದಬ್ಬೆಯಿಂದ ತಡೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತ ಗದ್ದೆ-ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ
ವಿನಿದ್ಧರೂ ಕಾಣಿಸಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಪರೀತ ಚಳಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಳದಡಿ ಅಥವಾ ಬದಿಯಲ್ಲಿ
ಆಗ್ನಿಸಿಕೆ (ಬೆಂಕಿ) ಹಾಕಲು ಗುಂಡಿಯೊಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗದ್ದೆ-ಹೊಲದ ಮಧ್ಯೆ
ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ಕಟ್ಟಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹಗ್ಗ ಎಳೆದು ಅದರ ತುದಿ ಮಾಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವವರ
ಕೈಗೆ ಎಟಕುವಂತೆ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಎಳೆದಳೆದು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದು ಬರುವಂತೆ
ಮಾಡುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ತಂತ್ರವಿದು.

ಅಗಳು

ತಮ್ಮ ಭೂಮಿ-ಜಮೀನಿನೊಳಗಡೆ ಬೇರೆಯವರು ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ; ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ ಹಸು
ಮೊದಲಾದವು ನುಸುಳದಂತೆ; ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ-ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ
ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆದು ಮಾಡುವ ಗಡಿರೇಖೆಗೆ ಅಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
ಕಾಡಾಡಿ ಹಸು, ಎತ್ತು, ಕಾಡುಕೋಣಗಳಂತ ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಾರಿ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯಲು
ಅಗಳು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗಲ-ಅಳವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಿದೆ. ಸುಮಾರು ೩ರಿಂದ೩
ಅಡಿ ಅಗಲ, ಅಷ್ಟೇ ಆಳದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾಡಾಡಿಗಳು
ದಾಟಲಾರವು.

ಇಂಥ ಅಗಳನ್ನು ಬಗೆದು ಅದರ ಮಣ್ಣನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ರಾಶಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.
ಅವುಗಳ ಆಳ ಮತ್ತು ರಾಶಿ ಹಾಕಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಎತ್ತರ ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ದಾಟದಂತೆ
ಅಂತರವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅಗಳು ಹಾರುವಷ್ಟು ದಾಟುವಷ್ಟು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ಗುಡ್ಡೆ
ಹಾಕಿದ ಮಣ್ಣಿನ ರಾಶಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾರದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆ.

ರಾಶಿ ಹಾಕಿದ ಅಗಳ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಬಡಿದು ಗೋಡೆಯ ರೀತಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದಿದೆ.
ಬೀಸುಮಳೆಗೆ ಕೆಂಪುಮಣ್ಣು ಕರಗುವ ಜಾರುವ ಅಪಾಯವಿದೆ ಎಂದು ಆದನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಮಣ್ಣುಗೋಡೆ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ 'ಹಸುರಹುಲ್ಲುಸರ್ಚರಿ' ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ.

ಅಗಳು ಮಾಡುವ ಕಡೆ ತಟ್ಟು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಸುರುಹುಲ್ಲು ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮಣ್ಣುಸಮೇತ
ಹಾರೆಯಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದಡಿ ವಿಸ್ತಾರದ ಚೌಕಾಕಾರದ ತುಂಡುಗಳು) ಎತ್ತಿ
ಅದನ್ನು ಅಗಳ ರಾಶಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಂಟಿಸುವುದು. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಗಳ ಮೇಲಿನ ಈ
ನಾಟೀ ಸರ್ಚರಿ ಅಗಳ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಚಿಗುರಿ
ಅಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಅದೂ ಬಾರದಂತೆ ಮಳೆಗೆ ಕರಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಗಳಿನ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಮತ್ತಷ್ಟು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಬೇಸಿಗೆಗೂ ಸಾಯದ, ಮುಳ್ಳು ಬಿಡುವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅಗಳಿನ ಮೇಲೆ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಕಳ್ಳಿಗಿಡಗಳನ್ನು, ಅಡುಪೋಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದಿದೆ.

ಗೊರಂಬು

ಕೃಷಿಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗೊರಂಬು (ಗೊರಂಬು, ಕುರುಂಬು) ಅವಶ್ಯಕ ಸಲಕರಣೆ. ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲೇ ದೊರೆಯುವ ಬಿದಿರು-ಸಸ್ಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಗೊರಂಬುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದೆ, ತೋಟ, ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ಚಳಿಗೆ ದುಡಿಯುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಅನುಭವನೀಡುವ ಗೊರಂಬು ಆಧುನಿಕ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದೆ.

ಗೊರಂಬು ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ಜಟಿಬಿದಿರು, ಚೂಪಾಪತ್ರದಎಲೆ, ಅರ್ಕೆಬಳ್ಳಿ, ಬಿದಿರನ್ನು ಸೀಳಿ ಆ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಹರೆದು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಜೋಡಿಸಿ ಹೆಣೆದು ಬೇಕಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಎನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ

ಅನಂತರ ಆ ಹಂದರದ ಮೇಲೆ ದೂಪದ ಎಲೆಯನ್ನು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಹಂದರಹಂದರವಾಗಿಟ್ಟು ಅರ್ಕೆ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೆಣೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಎಲೆಯನ್ನು ನಯವಾಗಿ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಿದಿರ ಹಂದರಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ದೂಪದ ಎಲೆಯ ಗೊರಂಬು ಇದನ್ನು ಮಡಚಿ ಚಿಕ್ಕದುಗೊಳಿಸಲಾಗದು. ಅವು ಇರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯಬೇಕು.

ತೆಂಗಿನ ಹನಿಮಡಲು, ಅಥವಾ ಒಣಮಡಲನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿ ನೆನೆಸಿಗೊರಂಬು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಜಟಿಬಿದಿರ ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲ ಕಾದುಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮಡಲಿನ ಒಂದೊಂದೇ ಗಲೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಹೆಣೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮಡಚಿ ಕಿರಿದುಗೊಳಿಸಿ ಒಯ್ಯಬಹುದು.

ಕಳಸೆ

ಭತ್ತ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ ಮುಂತಾದ ಮಾಪನದ ಅಳತೆ ಸೇರು. ಇದು ಹಲಸು, ತೇಗ, ಬೀಟೆ ಮುಂತಾದ ಮರದಿಂದ ಕಳಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾದ ಮರದ ತುಂಡನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕೊರೆದು ಕಳಸೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೨ ಸೇರು, ೨೪ ಸೇರು ಭತ್ತ ತುಂಬುವ ಕಳಸಿಗಳಿವೆ. ಕಳಸೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಉಂಗುರವಿದ್ದು ಅದು ಕಳಸೆಯನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ